

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Dr Gwynne Jones
Prif Weithredwr – Chief Executive
CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO		PARTNERSHIP AND REGENERATION SCRUTINY COMMITTEE	
DYDD IAU, 16 CHWEFROR 2017 am 2.00 o'r gloch yp		THURSDAY, 16 FEBRUARY, 2017 at 2.00 p.m.	
SIAMBR Y CYNGOR, SWYDDFEYDD Y CYNGOR, LLANGEFNI		COUNCIL CHAMBER, COUNCIL OFFICES, LLANGEFNI	
Swyddog Pwyllgor		Mrs. Mairwen Hughes 01248 752516	Committee Officer

AELODAU / MEMBERS

Cynghorwyr / Councillors:-

Annibynnol / Independent

Jim Evans (Cadeirydd/Chair), G O Jones, Richard Owain Jones a Dafydd Rhys Thomas

Plaid Cymru / The Party of Wales

T Ll Hughes MBE, Carwyn Jones, Alun W Mummery (Is-Gadeirydd/Vice-Chair) a
Dylan Rees

Plaid Lafur Cymru/Wales Labour Party

Sedd Wag/Vacant Seat

Heb Ymuno / Unaffiliated

R.Ll.Jones

**Aelodau Ychwanegol/Additional Members (gyda hawl pleidleisio ar faterion
addysg/with voting rights in respect of educational matters)**

**Ms. Anest Gray Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru/The Church in Wales) and
Mr. Keith Roberts (Yr Eglwys Babyddol Rufeinig/The Roman Catholic Church)**

**Aelod Cyfetholedig/Co-opted Member (Dim Hawl Pleidleisio/No Voting Rights)
Mr. Dafydd Gruffydd (Rheolwr Gyfarwyddwr/Managing Director - Menter Môn)**

R H A G L E N

1 **YMDDIHEURIADAU**

2 **DATGANIAD O DDIDDORDEB**

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem o fusnes.

3 **COFNODION** (Tudalennau 1 - 6)

Cyflwyno, i'w cadarnhau, gofnodion y cyfarfod arbennig a gafwyd ar 24 Ionawr, 2017.

4 **ADRODDIAD CYNNYDD SAFONAU ADDYSG** (Tudalennau 7 - 36)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Dysgu mewn perthynas â'r uchod.

5 **ADRODDIAD BLYNYDDOL Y GRWP ADOLYGU CYNNYDD YSGOLION** (Tudalennau 37 - 40)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Dysgu a'r Swyddog Sgriwtini mewn perthynas â'r uchod.

6 **BWRDD UCHELGAIS ECONOMAIDD GOGLEDD CYMRU (Y BWRDD) - CYNLLUN SGILIAU A CHYFLOGAETH RHANBARTHOL** (Tudalennau 41 - 106)

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd mewn perthynas â'r uchod.

7 **CYFARFOD NESAF**

I nodi bydd cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn cael ei gynnal ar 15 Mawrth, 2017 am 2.00 o'r gloch y.p.

PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 24 Ionawr 2017

- YN BRESENNOL:** Cynghorydd Alun Wyn Mummery (Is-gadeirydd)
- Cynghorwyr Jim Evans, T LI Hughes MBE, Carwyn Jones, R LI Jones, G O Jones a Dafydd Rhys Thomas.
- Aelodau eraill o'r Cyngor Sir a wahoddwyd i'r cyfarfod**
- Cynghorwyr John Griffith, K.P. Hughes, Llinos M. Huws, R. Meirion Jones, Ieuan Williams.
- WRTH LAW:** Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes),
Prif Weithredwr Cynorthwyol (Partneriaethau, Gwelliannau Cymunedol a Gwasanaethau),
Pennaeth Gwasanaethau Oedolion,
Pennaeth Gwasanaethau Tai,
Rheolwr Integreiddio ac Ymgysylltu (MP) (mewn perthynas ag eitem 5),
Uwch Reolwr Partneriaeth (LJ) (mewn perthynas ag eitem 6),
Cydlynnydd Camdriniaeth Ddomestig (MP) (mewn perthynas ag eitem 5),
Swyddog Sgriwtini (GR),
Swyddog Pwyllgorau (MEH).
- YMDDIHEURIADAU:** Cynghorydd Richard Owain Jones a'r Cynghorydd Dylan Rees (Aelodau o'r Pwyllgor)
- Cynghorwyr Lewis Davies, Jeffrey M. Evans, Aled M. Jones, H. Eifion Jones, J. Arwel Roberts, Alwyn Rowlands.
- Pennaeth Gwasanaethau Plant
- HEFYD YN BRESENNOL:** Ms. Anest G. Frazer – Cynrychiolydd yr Eglwys yng Nghymru.

Llongyfarchodd y Cadeirydd y Cynghorydd T.LI Hughes ar dderbyn MBE.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd G.O.Jones i'w gyfarfod cyntaf o'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.

1 ETHOL CADEIRYDD

Cafodd y Cynghorydd Jim Evans ei ethol yn Gadeirydd.

Diolchodd y Cynghorydd Evans i Aelodau'r Pwyllgor am ddangos hyder ynddo i Gadeirio'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio. Cyfeiriodd at Gadeirydd blaenorol y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio, Mr Derlwyn R Hughes, a oedd wedi penderfynu sefyll i lawr fel Aelod Etholedig ward aml-aelod Lligwy a hynny'n dilyn derbyn cyngor meddygol. Roedd Mr Derlwyn R Hughes wedi cynrychioli Ward Moelfre yn flaenorol wedi iddo gael ei ethol i'r hen Gyngor Bwrdeistref ym 1989. Dywedodd y Cadeirydd fod Mr Derlwyn R Hughes yn uchel iawn ei barch fel Aelod Etholedig ac fel Cadeirydd o'r Pwyllgor hwn.

Roedd yr Is-Gadeirydd, y Cynghorydd Alun Mummery, hefyd yn dymuno diolch i Mr Derlwyn R Hughes am yr arweiniad a ddangosodd iddo fel Is-Gadeirydd y Pwyllgor hwn. Nododd fod gan Mr Derlwyn R Hughes barch mawr tuag at waith y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.

Mynegodd Aelodau a Swyddogion y Pwyllgor eu dymuniadau gorau i Mr Derlwyn R Hughes.

2 YMDDIHEURIADAU

Fel y nodwyd uchod

3 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Dim

4 COFNODION

Cadarnhawyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 22 Tachwedd, 2016 fel rhai cywir.

5 ASESIAD ANGHENION POBLOGAETH

Cyflwynwyd – adroddiad ar y cyd gan Bennaeth y Gwasanaethau Oedolion a Phennaeth y Gwasanaethau Plant dros dro mewn perthynas â'r uchod.

Adroddodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) fod Asesiad Poblogaeth Gogledd Cymru yn nodi anghenion gofal a chefnogaeth presennol y boblogaeth ac ar gyfer y dyfodol, ynghyd ag anghenion cefnogaeth gofalwyr. Mae Ardal Gogledd Cymru yn cynnwys chwe Awdurdod Lleol Gogledd Cymru, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ac Iechyd Cyhoeddus Cymru. Rhaid paratoi un adroddiad ar gyfer Ardal Gogledd Cymru a rhaid iddo gael ei gymeradwyo gan y chwe Chyngor Sir a Bwrdd y Gwasanaeth Iechyd Lleol erbyn 1 Ebrill, 2017. Fe nododd fod y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (2014) angen i Awdurdodau Lleol a Byrddau Iechyd Lleol gynhyrchu adroddiad asesiad poblogaeth ar gyfer pob cylch etholiadol llywodraeth leol, bob 5 mlynedd, ynghyd ag adolygiad o'r asesiad ar ôl dwy flynedd. Nodwyd y bydd yr Asesiad Anghenion Poblogaeth yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod a gynhelir ym mis Chwefror ac yn dilyn hynny fe'i cyflwynir i'r Cyngor llawn ar gyfer ei gymeradwyo.

Nododd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion y bydd yr Asesiad Anghenion Poblogaeth yn gweithredu fel sylfaen ar gyfer ystyried gwasanaethau gofal a chefnogaeth y bydd eu hangen ar bobl yr Ynys yn y dyfodol. Bydd delio â'r cynnydd ym mhoblogaeth y bobl hŷn a phobl anabl yn heriol. Mynegodd Aelodau bryder am lefel y cyllid sydd ar gael ar gyfer gweithrediad y Cynllun Ardal Lleol.

Cododd yr Aelodau y materion canlynol:-

- Gofynnwyd cwestiynau o ran sut roedd yr asesiad anghenion poblogaeth yn cael ei ariannu. Ymatebodd y Prif Weithredwr Cynorthwyol (Llywodraethiant a Thrawsnewid Prosesau Busnes) gan ddweud bod nifer o grantiau wedi eu derbyn gan Lywodraeth Cymru er mwyn cefnogi'r gwaith hwn, yn ogystal ag amser swyddogion yr Awdurdod Lleol a byrddau iechyd. Cyfeiriodd yn benodol at y Grant Trawsnewid Datblygiadau (GTD) a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru, mae hwn yn grant rhanbarthol er mwyn ariannu cydweithio ac arloesedd ar draws nifer o feysydd. Mae cyllid o'r grant GTD wedi hwyluso cyflogi Swyddog i gydlynu'r gwaith o baratoi'r Asesiad Anghenion Poblogaeth. Mae'r Grant Gofal Canolradd (GGC) hefyd wedi'i dderbyn sy'n canolbwyntio ar roi i bobl y cymorth sydd ei angen arnynt er mwyn eu galluogi i beidio â mynd i'r ysbyty yn ddi-angen, er mwyn eu helpu i fyw mewn modd mor annibynnol a phosibl ar ôl dod allan o'r ysbyty ac er mwyn eu hatal rhag gorfod symud i gartrefi preswyl neu gartrefi nyrsio tan fod gwir angen. Bydd y gronfa hon yn cefnogi'r bartneriaeth ranbarthol er mwyn ystyried gwasanaethau arloesol er mwyn bodloni'r anghenion y tynnwyd sylw atynt yn y PNA wrth symud ymlaen.
- Codwyd cwestiynau o ran pryd fydd yr awdurdod yn ymgynghori â sefydliadau/grwpiau allanol nad yw rhywun wedi ymgynghori â nhw hyd yma yn ystod y broses ymgynghori bresennol. Ymatebodd y Dirprwy Brif Weithredwr drwy ddweud bod y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn nodi'r angen i ymgynghori â defnyddwyr gwasanaeth yn ogystal â'r sefydliadau sy'n darparu'r gwasanaethau. Nododd y Rheolwr Integreiddio ac Ymgysylltu, o ganlyniad i amserlen y cyfnod ymgynghori, nad oedd y sector Camddefnyddio Sylweddau wedi'i ymgynghori ag ef yn fanwl. Fe nododd y byddai'n ddefnyddiol cael rhestr o ymgynghoreion na ymgysylltwyd â nhw yn ystod y broses hon o bosibl er mwyn sicrhau yr ymgynghorir â nhw yn ystod yr adolygiad nesaf o'r asesiad poblogaeth ymhen 2 flynedd.
- Codwyd cwestiwn am y cydweithio gyda'r awdurdod lleol a'r Bwrdd Iechyd Lleol ac enwedig mewn perthynas â Chartref Preswyl Garreglwyd. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion fod y Bwrdd Iechyd Lleol yn gweithio mewn partneriaeth â'r awdurdod lleol mewn perthynas â Chartref Preswyl Garreglwyd a nododd ei fod yn rhannu rhwystredigaeth yr Aelodau Etholedig o ran y cynnydd araf sy'n cael ei wneud ar hyn o bryd.
- Ystyriodd Aelodau bod angen i Gyngor Gyrfaoedd ar gyfer pobl ifanc yn yr Ysgolion Uwchradd ganolbwyntio ar yrfaoedd o fewn y sector iechyd, yn enwedig gan fod y PNA wedi tynnu sylw at y ffaith y gall fod prinder Therapyddion Galwedigaethol a Ffisiotherapyddion yn y dyfodol. Codwyd cwestiynau am yr anawsterau wrth recriwtio staff Cymraeg o fewn y sector iechyd. Ymatebodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion gan ddweud fod nifer

o'r Therapyddion Galwedigaethol a Ffisiotherapyddion sy'n gweithio ar yr Ynys yn gallu siarad Cymraeg ond ei bod hi'n fwy o her cael gweithwyr sector gofal dwyieithog.

- Codwyd cwestiynau am faint o blant o awdurdodau lleol eraill sydd mewn gofal ar yr Ynys. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr fod 50 o blant rhwng 0 ac 18 oed mewn gofal ar yr Ynys. Holodd yr Aelodau faint o blant o Ynys Môn sy'n cael eu rhoi mewn gofal mewn awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a thu hwnt. Dywedodd y Dirprwy Brif Weithredwr y byddai'n ymgynghori â'r Gwasanaethau Plant ac adrodd yn ôl drwy'r Swyddog Sgriwtini.
- Codwyd cwestiynau am y newidiadau arfaethedig i ffioedd Gofal Cartref. Holodd Aelodau os yw rhai pobl yn gallu fforddio cynnydd o'r fath ac a fyddai risg na fyddai pobl yn gallu byw yn hirach yn eu cartrefi. Dywedodd y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion fod adborth gan rai defnyddwyr yn adlewyrchu y byddai'n well ganddynt beidio â gweld newid yng nghostau'r Gwasaneth Gofal Cartref. Nododd hefyd, petai rhywun yn nodi na fyddent yn gallu fforddio'r cynnydd mewn costau, y byddai eu hachos yn cael ei ystyried ar sail achos wrth achos.

PENDERFYNWYD argymhell y canlynol i'r Pwyllgor Gwaith:-

- **Bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r adroddiad llawn ac wedi hynny'n cyflwyno'r adroddiad i'r Cyngor Sir ar gyfer ei gadarnhau;**
- **Bod yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol yn dechrau gweithio ar y Cynllun Ardal Leol drwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol;**
- **Ei fod yn nodi pryderon y Pwyllgor mewn perthynas â lefel y cyllid sydd ar gael ar gyfer gweithredu'r Cynllun Ardal Leol) a fydd yn dilyn ymlaen o Asesiad Poblogaeth Gogledd Cymru) ac na ddylai grwpiau a effeithir orfod ysgwyddo unrhyw gostau ychwanegol.**

(Bydd Cadeirydd y Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio yn cyflwyno'r dyfyniad o'r cofnodion drafft i'r Pwyllgor Gwaith ar 14 Chwefror, 2017. Bydd copi o'r cofnodion drafft ar gael i'r Pwyllgor Gwaith ar neu cyn 14 Chwefror, 2017).

GWEITHRED: Fel yr uchod.

6 BWRDD GWASANAETHAU CYHOEDDUS – DIWEDDARIAD AR Y BROSES O LUNIO'R ASESIAD LLESIANT LLEOL

Cyflwynwyd – adroddiad gan yr Uwch Reolwr Partneriaeth mewn perthynas â'r uchod.

Nodwyd bod cytundeb wedi'i wneud i gydweithio gyda Bwrdd Ardal Awdurdod Gwynedd ac mae'r Bwrdd ar y cyd wedi bod yn cyfarfod bob chwarter yn ystod blwyddyn ariannol 2016/17. Bydd angen i'r Bwrdd ymgymryd ag Asesiad Llesiant Lleol ar gyfer yr ardal.

Mae is-grŵp wedi'i sefydlu er mwyn arwain y gwaith o ymgymryd â'r asesiad ac mae'r data perthnasol wedi cael eu casglu gan y partneriaid perthnasol drwy'r grŵp hwn. Cynhaliwyd nifer o sesiynau cymunedol yn ystod mis Tachwedd a mis Rhagfyr, 2016 lle cynhaliwyd trafodaethau diddorol o fewn y cymunedau. Mae gweithdy ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus wedi'i drefnu ar gyfer 25 Ionawr, 2017 lle bydd Aelodau yn trafod data, y sylwadau a dderbyniwyd gan drigolion a grwpiau ac i gytuno ar strwythur yr asesiad. Bydd drafft o'r asesiad yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus yn ei gyfarfod ar 24 Chwefror, 2017 er mwyn ei gymeradwyo ar gyfer ymgynghoriad anstatudol. Bydd yr Asesiad terfynol yn cael ei gymeradwyo gan y Bwrdd yn mis Ebrill ac yn cael ei gyhoeddi'n llawn cyn Etholiadau'r Cyngor Sir ym mis Mai, yn unol ag anghenion y Ddeddf.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad er gwybodaeth.

GWEITHRED: Fel yr uchod.

Daeth y cyfarfod i ben am 3.05 pm

**CYNGHORYDD JIM EVANS
CADEIRYDD**

This page is intentionally left blank

ADRODDIAD CYNNYDD AR BERFFORMIAD YSGOLION AWDURDOD YNYS MÔN

Pwyllgor	Sgrwtini Partneriaethau ac Adfywio
Teitl yr Adroddiad	Adroddiad cynnydd safonau addysg
Dyddiad y cyfarfod	16/02/17
Swyddog Perthnasol	Delyth Molyneux
Deilydd Portffolio	Cynghorydd Ken Hughes

Rhagarweiniad

Prif bwrpas yr adroddiad yw cyflwyno gwybodaeth gynnar i aelodau etholedig ar berfformiad diwedd cyfnodau allweddol y flwyddyn addysgol 2015/2016. Mae'r math o wybodaeth a gynhwysir yn yr adroddiad, a'r cyfle i holi cwestiynau pellach, yn gyfraniad pwysig at y broses hunan arfarnu. Yn y cyd-destun hwn, rhaid i ni atgoffa'n hunain bod Fframwaith Estyn ar gyfer arolygu awdurdodau yn gosod disgwyliad arnom, fel rhan o'r broses hunan arfarnu, i allu ateb y math o gwestiynau a restrir isod::

- Sut mae'r Awdurdod yn perfformio yn erbyn y meincnodau a osodir gan Lywodraeth Cymru ar gyfer CA3 a CA4?
- Sut mae perfformiad yr Awdurdod yn cymharu gyda gweddill awdurdodau Cymru?
- Sut mae perfformiad yr Awdurdod yn cymharu gyda pherfformiad 2015?
- Sut mae perfformiad yr Awdurdod yn cymharu gyda'r targedau bennwyd ar gyfer 2016?
- A yw perfformiad yn y pynciau craidd yn debyg?
- Ym mha gyfnod allweddol mae'r perfformiad ar ei orau? Ym mha agweddau y mae angen gwelliannau?
- A oes ysgolion sydd i'w gweld yn tanberfformio?

Gofynnir i Aelodau Etholedig graffu ar gynnwys yr adroddiad er mwyn gallu ateb y math o gwestiynau a nodir uchod.

Gwybodaeth gyd-destunol

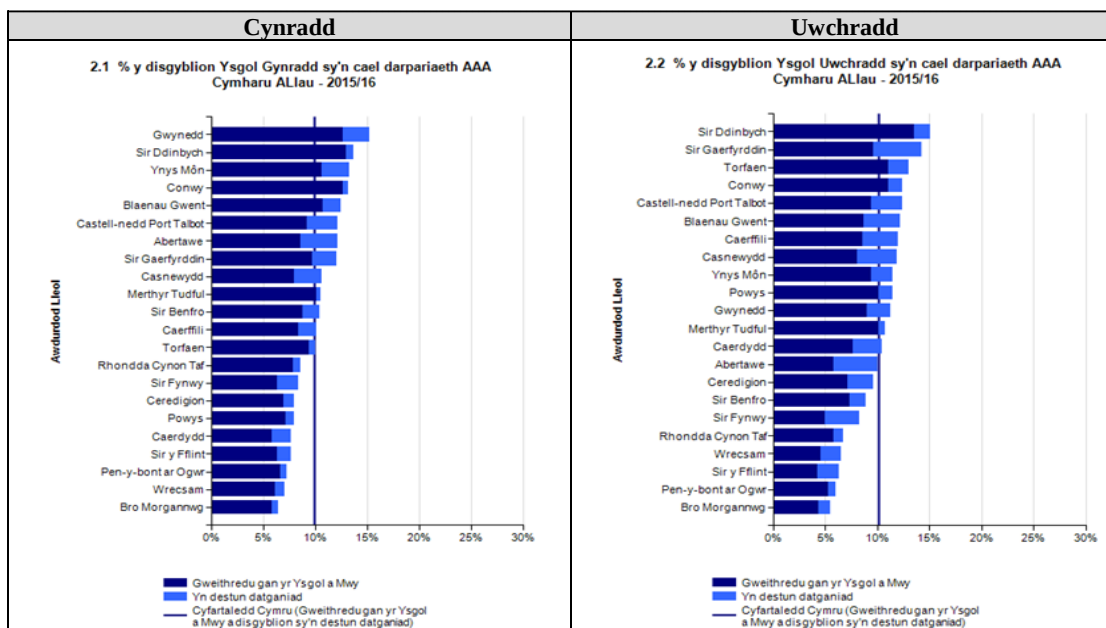
Mae Tabl 1 yn dangos % disgyblion oedran ysgol statudol sydd â hawl i brydau ysgol am ddim ym Môn dros y pum mlynedd diwethaf mewn cymhariaeth â Chymru ac awdurdodau unigol.

Tabl 1: % disgyblion oedran ysgol statudol sydd â hawl i brydau ysgol am ddim [PYD] * cyfartaledd dros 3 blynedd

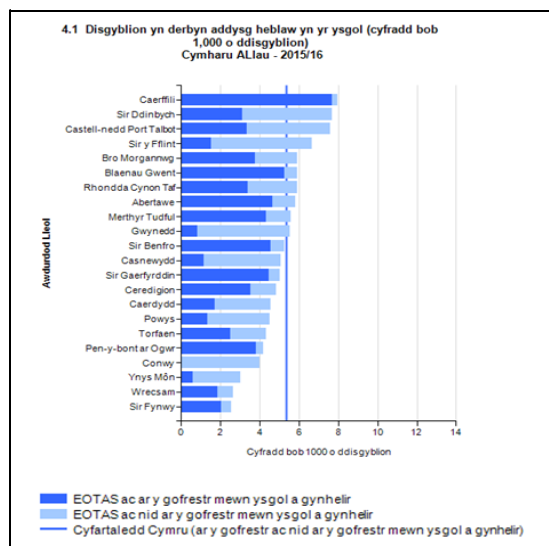
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Môn	17.7%	18.0%	18.8%	18.3%	19.1%	19.0%	18.8%	17.6%
Cymru	17.8%	18.9%	19.7%	19.3%	19.5%	19.1%	19.2%	18.8%
Safle (1=isaf)*	12	11	11	10	13	11	11	10

Mae'r safle yn dynodi lleoliad Môn mewn cymhariaeth ag awdurdodau Cymru, gyda'r safle uchaf yn dynodi'r ganran isaf o ddisgyblion 5-15 oed yn derbyn PYD. Awgryma'r tabl, os derbynnir bod hawl i brydau ysgol am ddim yn fesur priodol o amddifadedd, y dylai perfformiad Môn fod yn oddeutu degfed o blith awdurdodau Cymru h.y. yn cyfateb i'r safle prydau ysgol am ddim. Yn 2016 mae'r % PYD ar gyfer ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig yn 17.6% [Cymru 18.8%]. Mae'r ffigwr ar gyfer ysgolion cynradd yn unig yn 18.0% [Cymru 19.6%] ac yn 16.7% ar gyfer yr uwchradd [Cymru 17.3%].

Tabl 2: % dysgwyr darpariaeth AAA [ffigyrau 2015-16]

Tabl 3: cyfran dysgwyr yn derbyn addysg heblaw yn yr ysgol - cyfradd bob 1,000 dysgwr [ffigyrau 2015-16]

Sylwebaeth ar berfformiad

Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2

Dengys Tablau 4 y ganran o ddisgyblion sy'n cyflawni'r Dangosydd Cyfnod Sylfaen [DCS] rhwng 2012 a 2016, ynghyd â'r ganran o ddisgyblion sydd wedi cyflawni'r DPC ar ddiwedd Cyfnod Allweddol 2 [CA2] dros yr un cyfnod. Amlygir hefyd safle perfformiad Môn mewn cymhariaeth â gweddill awdurdodau Cymru.

Cyfnod Sylfaen

- Gostyngiad o -1.5% yn y prif ddangosydd [DCS] i 84.7% a hynny yn dilyn cynnydd rhwng 2014>2015. Perfformiad hefyd -1.7% yn is na tharged ac yn gosod yr ALL yn sylweddol is na'r safle PYD disgwylidiedig [safle 20 o blith holl awdurdodau Cymru]. Gwelwyd cynnydd +0.3% yn y dangosydd ar lefel ranbarthol [86.2%] a chynnydd o +0.2% yn genedlaethol i 87.0%.
- Ar y lefel disgwylidiedig, gostyngiad 2015>2016 ym mhob dangosydd. Gwelwyd hyn ar ei fwyaf yn achos Iaith-Cymraeg [-3.6%]. Perfformiad hefyd yn is na tharged ymhob achos ac yn amlycach yn achos Iaith-Cymraeg. Yn genedlaethol, gwelwyd cynnydd bychan 2015>2016 mewn Datblygiad Mathemategol [+0.2%] ond gostyngiad mewn Iaith-Cymraeg [-0.6%] a Datblygiad Personol [-0.3%]. Fodd bynnag, roedd y sefyllfa genedlaethol yn well na'r hyn welwyd ym Mon ac fel canlyniad mae safle'r Awdurdod o blith holl awdurdodau Cymru yn siomedig iawn ymhob dangosydd [Iaith-Cymraeg - ond gan gofio maint y garfan gaiff ei hasesu = 21; Datblygiad Mathemategol = 21; Datblygiad Personol = 21]
- Ar y lefel uwch hefyd gwelwyd perfformiad is na'r ffigwr cyfatebol ar gyfer 2015 ac eithrio yn achos Datblygiad Personol oedd +1.3% yn uwch. Roedd bwlch amlwg hefyd rhwng perfformiad a tharged mewn Iaith-Cymraeg a Datblygiad Mathemategol. Ac eithrio yn achos Iaith-Cymraeg [0.1% mewn cymhariaeth gyda -0.7% Cymru] mae'r gymhariaeth 2015>2016 yn waeth ym Môn na'r hyn welir yn genedlaethol. Er ychydig yn well na'r sefyllfa ar y lefelau disgwylidiedig, mae'r safle yn erbyn holl awdurdodau Cymru yn parhau i fod yn siomedig [Iaith-Cymraeg - ond gan gofio maint y garfan gaiff ei hasesu = 11; Datblygiad Mathemategol = 16; Datblygiad Personol = 9].
- Mewn cymhariaeth ag ALL eraill y gogledd roedd safle Môn fel â ganlyn : DCS = 5ed; Iaith-Cymraeg D5+ = 5ed, Iaith-Cymraeg D6+ = 1af, Datblygiad Mathemategol D5+ = 6ed, Datblygiad Mathemategol D6+ = 5ed, Datblygiad Personol D5+ = 6ed, Datblygiad Personol D6+ = 4ydd.
- Perfformiad dysgwyr PYD yn siomedig iawn ac yn dangos gostyngiad sylweddol ar ffigyrau cyfatebol 2015 : DCS -8.1% i 69.0% a -6.8% yn is na tharged [mewn cymhariaeth â chynnydd +1.3% rhanbarthol i 73.3%]; Iaith-Cymraeg -15.7% i 65.4% a -9.4% i 6.2% [lefel disgwylidiedig a lefel uwch]; Datblygiad Mathemategol -5.7% i 75.2% a -7.4% i 14.0%; Datblygiad Personol -4.1% i 86.0% a -4.8% i 35.7%.

Cyfnod Allweddol 2

- Mae perfformiad yn y DPC -2.4% yn is na ffigwr 2015 ond +2.7% yn uwch na tharged. Mae perfformiad 2016 yn gosod yr ALL yn uwch na'r safle PYD disgwylidiedig [9ed o blith holl awdurdodau Cymru. Gwelwyd cynnydd +0.6% yn y dangosydd ar lefel ranbarthol [88.8%] a +0.9% yn genedlaethol.
- Ar y lefel disgwylidiedig, mae'r pedwar pwnc craidd wedi perfformio yn is na'r hyn welwyd yn 2015 [Cymraeg -1.7%; Saesneg -3.1%; Mathemateg -2.3% a Gwyddoniaeth -1.0%]. Fodd bynnag, ac eithrio yn achos y Gymraeg, mae'r perfformiad yn uwch na tharged. Yn genedlaethol, gwelwyd cynnydd ar draws pob dangosydd. Perfformiad yn gosod Môn yn safle 18 ar gyfer Cymraeg [cofier maint y garfan gaiff ei hasesu]; safle 13 ar gyfer Saesneg, safle 14 ar gyfer Mathemateg a safle 6 ar gyfer Gwyddoniaeth.
- Ar y lefelau uwch hefyd, mae perfformiad yn is na ffigwr 2015 yn y pedwar pwnc. Mewn Cymraeg a Gwyddoniaeth, mae'r perfformiad yn is na tharged [-0.8% a -2.2%] ond yn uwch mewn Saesneg a Mathemateg [+2.7% a +1.0%]. Yn genedlaethol, ac eithrio yn achos y Gymraeg sydd -0.2% yn is, gwelir cynnydd ar ffigyrau 2015. Perfformiad yn gosod Môn yn safle 16 ar gyfer Cymraeg [eto cofier maint y garfan gaiff ei hasesu]; safle 11 ar gyfer Saesneg; safle 8 ar gyfer Mathemateg a safle 15 ar gyfer Gwyddoniaeth.
- Mewn cymhariaeth ag ALL eraill y gogledd roedd safle Môn fel â ganlyn : DPC = 3ydd; Cymraeg L4+ = 4ydd; Cymraeg L5+ = 5ed; Saesneg L4+ = 3ydd; Saesneg L5+ = 3ydd; Mathemateg L4+ = 3ydd; Mathemateg L5+ = 2il; Gwyddoniaeth L4+ 2il; Gwyddoniaeth L5+ = 5ed.
- Perfformiad dysgwyr PYD yn siomedig ar y lefel disgwylidiedig a'r lefelau uwch ac ym mhob achos [ac eithrio Mathemateg lefelau uwch], yn is na ffigwr cyfatebol 2015. Yn y DPC gwelir gostyngiad o -3.7% i 75.0% ond +3.0% yn uwch na tharged [cynnydd +1.4% rhanbarthol]. Ar

y lefel disgwylidig a'r lefel uwch, perfformiad yn y dangosyddion unigol fel â ganlyn : Cymraeg -3.9% a -8.4%; Saesneg -7.0% a -6.7%; Mathemateg -6.5% a 0%; Gwyddoniaeth -2.8% a -3.5%.

Manylion pellach yn Nhablau 4 a 5 isod :

Tabl 4 : % disgyblion sy'n cyflawni'r prif dangosyddion yn y Cyfnod Sylfaen a CA2

	Cyfnod Sylfaen					Cyfnod Allweddol 2				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
Môn	84.1%	85.8%	84.6%	86.2%	84.7%	84.7%	88.0%	87.8%	91.8%	89.4%
Cymru	80.5%	83.0%	85.2%	86.8%	87.0%	82.6%	84.3%	86.1%	87.7%	88.6%
Safle (1=gorau)	5 (+5)	6 (+7)	12 (-1)	15 (-4)	20 (-10)	8 (+2)	3 (+10)	7 (+4)	3 (+8)	9 (+1)

Tabl 5 : Perfformiad mewn cymhariaeth

**noder bod peth amryfusedd gyda'r data gyflwynir trwy'r Bwletin Ystadegol*

Cyfnod Sylfaen [seiliedig ar ddata Bwletin Ystadegol LIC]													
Dangosydd	GwE		ERW		EAS		CSS		Cymru		Mon		Safle
	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	
DCS	86.2%	+0.3%	85.9%	-1.2%	88.8%	+0.8%	88.6%	-1.0%	87.0%	+0.2%	84.7%	-1.5%	20
Iaith-Cy D5+	87.8%	-1.0%	90.9%	-1.3%	93.4%	+1.8%	93.9%	-0.1%	90.7%	-0.6%	86.2%	-3.6%	21
Iaith-Cy D6+	34.8%	-2.1%	35.4%	-2.0%	36.1%	+4.1%	40.1%	+2.2%	36.2%	-0.7%	36.4%	-0.1%	11
D. Math D5+	89.5%	+0.1%	88.9%	-0.9%	91.3%	+0.6%	91.1%	+0.9%	89.9%	+0.2%	87.9%	-1.5%	21
D. Math D6+	35.9%	+2.1%	35.7%	+0.8%	37.8%	+3.1%	37.2%	+2.8%	36.4%	+2.1%	35.0%	-1.0%	16
D. Pers D5+	94.4%	-0.7%	94.4%	-0.7%	95.0%	-0.6%	94.9%	+0.2%	94.5%	-0.3%	93.7%	-2.1%	21
D. Pers D6+	61.6%	+3.5%	59.4%	+0.5%	59.0%	+2.5%	57.6%	+5.1%	58.9%	+2.9%	60.3%	+0.7%	9

CA2 [seiliedig ar ddata Bwletin Ystadegol LIC]													
Dangosydd	GwE		ERW		EAS		CSS		Cymru		Mon		Safle
	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	
DPC	88.8%	+0.6%	88.0%	-0.3%	89.9%	+1.8%	89.5%	+1.7%	88.6%	+0.9%	89.4%	-2.4%	9
Cym L4+	88.9%	-0.8%	90.0%	+0.5%	93.1%	+2.5%	95.1%	+1.5%	90.8%	+0.3%	88.0%	-1.7%	18
Cym L5	35.4%	-2.2%	35.0%	-0.1%	36.3%	+1.7%	42.1%	+2.2%	36.6%	-0.2%	32.4%	-4.6%	16
Saes L4+	90.2%	+0.2%	89.9%	0%	91.9%	+1.9%	91.0%	+1.2%	90.3%	+0.7%	90.1%	-3.1%	13
Saes L5	39.2%	+0.1%	39.6%	+0.8%	43.2%	+1.6%	41.4%	+2.2%	40.6%	+1.2%	39.0%	-2.6%	11
Math L4+	91.2%	+0.4%	90.4%	0%	91.7%	+1.5%	91.7%	+1.5%	91.0%	+0.8%	91.2%	-2.3%	14
Math L5	40.1%	+0.7%	39.9%	+1.0%	44.9%	+3.3%	42.5%	+2.1%	41.5%	+0.6%	41.0%	-1.9%	8
Gwydd L4+	92.1%	0%	91.2%	-0.6%	93.2%	+1.3%	92.1%	+1.0%	91.7%	+0.3%	92.9%	-1.0%	6
Gwydd L5	42.1%	+1.5%	39.3%	-0.7%	46.4%	+2.1%	43.4%	+3.1%	42.3%	+1.4%	40.2%	-0.7%	15

Cyfnod Sylfaen				
Dangosyddion	Perfformiad 2016	+/- 2015>2016	Targed 2016	+/- Perfformiad v Targed
DCS	84.7%	-1.5%	86.4%	-1.7%
Iaith – Cymraeg D5+	86.2%	-3.6%	90.7%	-4.5%
Iaith – Cymraeg D6+	36.4%	-0.1%	40.0%	-3.6%
Datblygiad Mathemategol D5+	87.9%	-1.5%	89.3%	-1.4%
Datblygiad Mathemategol D6+	35.0%	-1.0%	39.5%	-4.5%
Datblygiad Personol D5+	93.7%	-1.8%	94.0%	-0.3%
Datblygiad Personol D6+	60.3%	+1.3%	59.9%	+0.4%

CA2				
Dangosyddion	Perfformiad 2016	+/- 2015>2016	Targed 2016	+/- Perfformiad v Targed
DPC	89.4%	-2.4%	86.7%	+2.7%
Cymraeg L4+	88.0%	-1.7%	88.7%	-0.7%
Cymraeg L5+	35.3%	-2.8%	36.1%	-0.8%
Saesneg L4+	90.1%	-3.1%	89.6%	+0.5%
Saesneg L5+	41.1%	-1.8%	38.4%	+2.7%
Mathemateg L4+	91.2%	-2.3%	88.7%	+2.5%
Mathemateg L5+	43.9%	-0.5%	42.9%	+1.0%
Gwyddoniaeth L4+	92.9%	-1.0%	91.1%	+1.8%
Gwyddoniaeth L5+	40.4%	-0.5%	42.6%	-2.2%

Cyfnod Sylfaen			
Dangosydd	Safle 2016 yn erbyn holl awdurdodau Cymru	% fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd y safle disgwyledig yn 2016 = 10	Cynnydd fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd safle 10 yn 2016 [# yn dynodi bod perfformiad ar/uwch na safle disgwyledig PYD]
DCS	20	87.5%	+2.8%
Iaith-Cym D5+	21	92.5%	+6.3%
Iaith-Cym D6+	11	38.6%	+2.2%
D. Math D5+	21	90.3%	+2.5%
D. Math D6+	16	36.4%	+1.4%
D. Personol D5+	21	94.8%	+1.1%
D. Personol D6+	9	59.1%	#

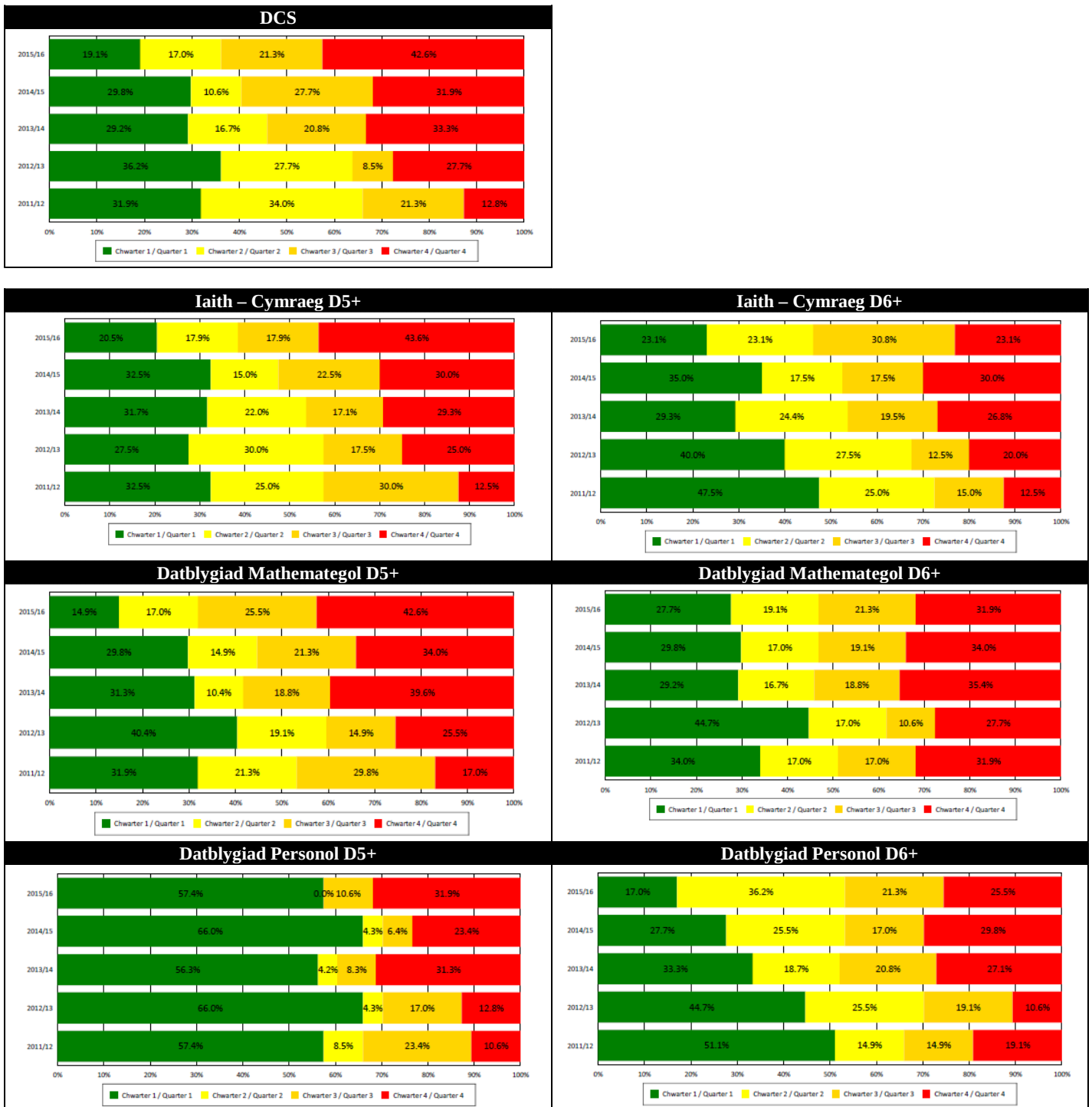
CA2			
Dangosydd	Safle 2016 yn erbyn holl awdurdodau Cymru	% fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd y safle disgwyledig yn 2016 = 10	Cynnydd fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd safle 10 yn 2016 [# yn dynodi bod perfformiad ar/uwch na safle disgwyledig PYD]
DPC	9	89.2%	#
Cymraeg L4+	18	93.4%	+5.5%
Cymraeg L5+	16	37.3%	+2.1%
Saesneg L4+	13	91.0%	+0.9%
Saesneg L5+	11	41.2%	#
Mathemateg L4+	14	91.4%	+0.2%
Mathemateg L5+	8	42.5%	#
Gwydd L4+	6	92.7%	#
Gwydd L5+	15	42.2%	+1.8%

CS													
	DCS			2012	2013	2014	2015	2016					
	Ynys Mon			84.1	85.8	84.6	86.2	84.7					
	Gwynedd			83.0	82.8	85.2	86.8	86.8					
	Conwy			79.8	80.4	84.5	82.9	83.9					
	Dinbych			81.7	84.9	86.1	86.4	87.5					
	Fflint			79.7	84.4	84.5	87.0	86.9					
	Wrecsam			83.3	83.4	82.9	85.5	86.6					
Iaith – Cym D5+		2012	2013	2014	2015	2016	Iaith – Cym D6+		2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		86.5	87.6	88.1	89.8	86.2	Ynys Mon		30.4	34.6	32.1	36.5	36.4
Gwynedd		87.6	86.9	89.4	88.4	88.7	Gwynedd		30.7	33.6	37.1	38.9	35.0
Conwy		80.1	77.4	86.3	84.6	84.5	Conwy		29.5	26.8	35.2	29.8	33.7
Dinbych		88.4	89.8	89.3	91.9	89.6	Dinbych		23.1	27.4	28.6	35.9	35.6
Fflint		84.1	84.4	87.3	91.2	88.1	Fflint		24.8	24.8	22.5	39.2	33.9
Wrecsam		88.0	86.9	85.7	89.2	88.4	Wrecsam		32.6	30.9	32.3	36.6	31.0
D.Math D5+		2012	2013	2014	2015	2016	D.Math D6+		2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		89.5	90.3	88.2	89.4	87.9	Ynys Mon		25.4	31.0	29.5	36.0	35.0
Gwynedd		88.8	87.0	89.7	90.4	90.3	Gwynedd		25.6	28.2	32.5	35.8	36.3
Conwy		86.9	86.8	89.7	87.9	88.0	Conwy		23.7	28.7	28.1	29.1	34.2
Dinbych		88.6	89.6	90.6	89.4	90.3	Dinbych		23.0	23.0	26.2	35.6	35.1
Fflint		85.9	89.0	88.3	90.2	90.2	Fflint		27.3	34.6	31.1	34.2	36.4
Wrecsam		88.4	87.7	87.7	88.7	89.5	Wrecsam		23.6	27.0	30.0	32.8	36.9
D. Personol D5+		2012	2013	2014	2015	2016	D. Personol D6+		2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		94.5	95.4	94.3	95.8	93.7	Ynys Mon		48.2	54.4	54.5	59.6	60.3
Gwynedd		91.9	94.2	93.4	95.5	95.5	Gwynedd		46.8	53.6	60.0	65.3	69.4
Conwy		91.8	91.9	95.2	94.7	94.0	Conwy		40.4	44.1	52.1	59.9	62.9
Dinbych		90.5	94.9	95.3	95.7	94.9	Dinbych		36.0	43.4	45.8	58.4	67.7
Fflint		91.5	94.3	95.5	95.6	94.5	Fflint		43.5	57.5	57.2	60.8	57.6
Wrecsam		92.7	94.5	93.2	93.9	94.0	Wrecsam		40.3	41.7	46.4	47.9	55.6

CA2															
	DPC				2011	2012	2013	2014	2015	2016					
	Ynys Mon			78.6	84.7	88.0	87.8	91.8	89.4						
	Gwynedd			82.8	86.2	86.6	86.0	89.5	89.8						
	Conwy			79.5	82.6	83.1	84.3	85.8	86.8						
	Dinbych			82.3	83.5	86.0	86.6	87.9	88.6						
	Fflint			80.8	81.3	85.0	86.1	87.9	90.1						
	Wrecsam			82.2	84.5	85.4	84.2	87.7	87.7						
Cymraeg L4+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Cymraeg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		70.0	74.2	82.8	83.4	89.7	88.0	Ynys Mon		20.9	23.2	30.9	30.1	38.1	35.3
Gwynedd		82.8	84.1	87.0	88.3	90.4	89.2	Gwynedd		30.3	28.8	31.8	35.7	40.8	39.2
Conwy		85.7	87.2	85.2	88.5	87.4	87.3	Conwy		23.9	30.5	28.7	37.0	37.7	38.1
Dinbych		85.5	90.0	88.0	85.1	90.6	90.5	Dinbych		26.4	28.5	34.6	28.9	33.3	35.5
Fflint		77.9	78.9	90.1	90.0	86.4	84.3	Fflint		28.6	31.1	32.4	37.8	38.6	37.3
Wrecsam		86.3	83.1	90.5	90.4	88.9	92.5	Wrecsam		30.8	33.9	31.7	36.0	30.1	27.0
Saesneg L4+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Saesneg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		81.9	86.1	89.4	89.5	93.2	90.1	Ynys Mon		31.3	34.3	39.7	36.8	42.9	41.1
Gwynedd		85.8	86.6	88.4	89.2	90.0	90.9	Gwynedd		34.6	33.0	34.9	37.5	43.6	42.2
Conwy		83.5	86.5	87.6	87.2	88.5	88.1	Conwy		27.3	32.7	36.6	37.8	37.2	40.3
Dinbych		85.1	85.6	88.1	89.2	89.7	90.2	Dinbych		25.8	30.0	33.4	37.0	38.2	38.5
Fflint		83.8	83.8	88.0	89.0	90.1	91.2	Fflint		31.1	33.7	37.3	38.9	41.2	41.7
Wrecsam		85.3	86.6	88.0	87.2	89.8	90.0	Wrecsam		31.4	34.3	37.1	36.8	38.9	40.7
Mathemateg L4+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Mathemateg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		83.3	87.7	90.0	89.2	93.5	91.2	Ynys Mon		29.3	35.8	40.6	39.5	44.4	43.9
Gwynedd		85.6	88.8	88.8	88.6	91.3	91.5	Gwynedd		34.4	33.9	36.4	37.9	42.2	45.4
Conwy		84.4	86.4	87.1	87.7	89.5	90.0	Conwy		28.7	30.4	34.4	37.2	39.4	40.1
Dinbych		86.9	87.7	89.1	89.5	90.2	91.2	Dinbych		29.6	30.2	33.9	35.8	37.8	39.4
Fflint		85.5	86.3	88.2	88.4	90.9	92.3	Fflint		32.5	34.5	39.0	39.4	41.7	42.3
Wrecsam		87.4	88.2	88.1	87.7	90.4	90.3	Wrecsam		31.1	33.1	35.8	37.8	39.9	42.0
Gwydd L4+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Gwydd L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		85.4	90.5	91.9	90.6	93.9	92.9	Ynys Mon		27.9	33.4	40.3	38.6	40.9	40.4
Gwynedd		88.5	91.6	91.6	91.3	93.2	93.3	Gwynedd		34.6	33.7	35.0	39.1	46.8	45.8
Conwy		87.0	89.6	90.6	89.3	90.9	90.7	Conwy		28.0	31.7	35.2	36.4	34.8	39.3
Dinbych		90.5	90.4	92.3	90.9	91.2	92.7	Dinbych		30.5	29.7	38.0	39.2	41.4	41.6
Fflint		87.1	87.8	90.1	89.4	92.1	92.8	Fflint		32.3	36.4	40.6	39.5	40.2	42.1
Wrecsam		88.7	89.7	90.5	88.4	91.8	90.8	Wrecsam		30.6	34.3	39.1	39.0	41.0	43.4

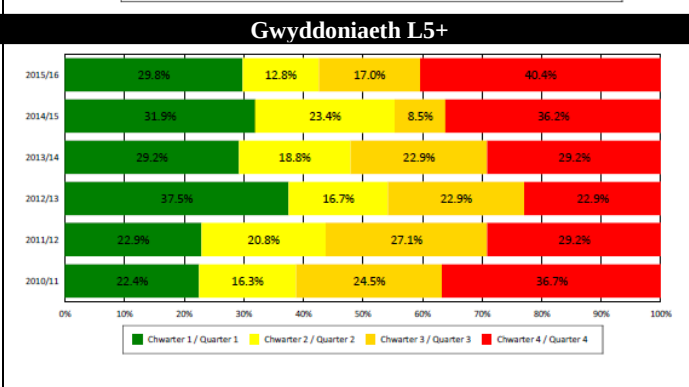
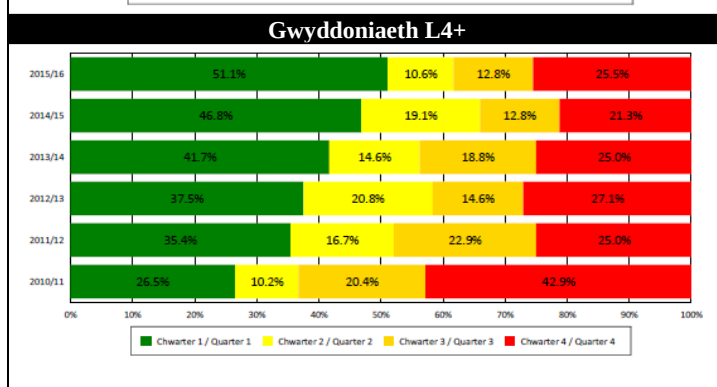
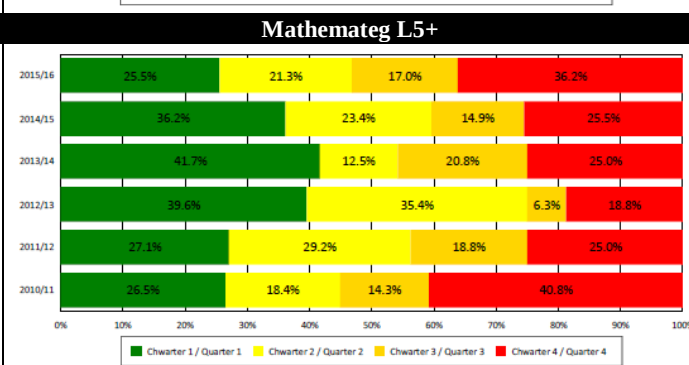
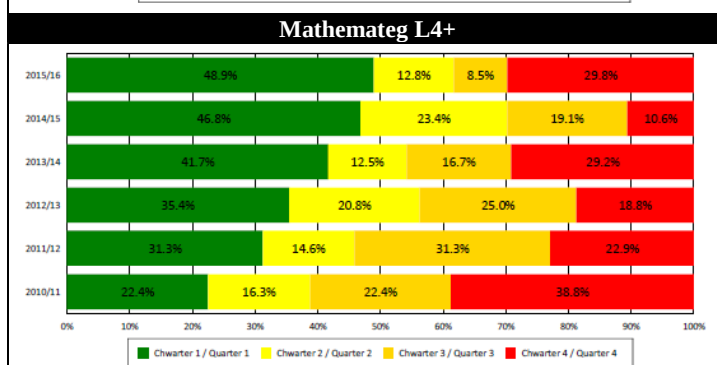
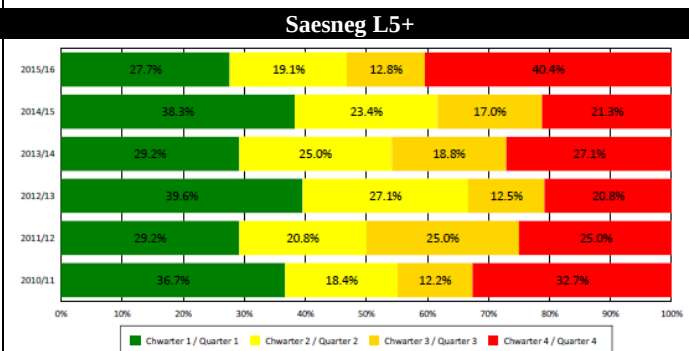
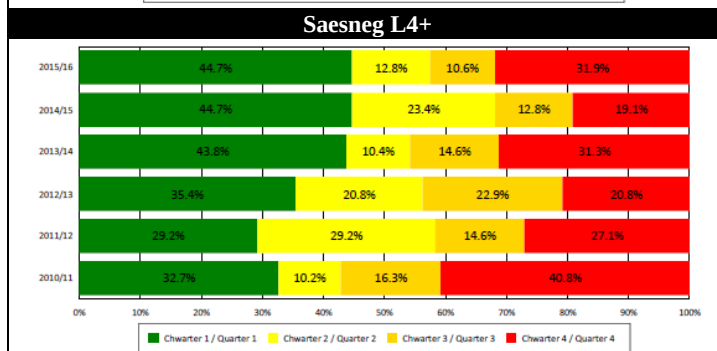
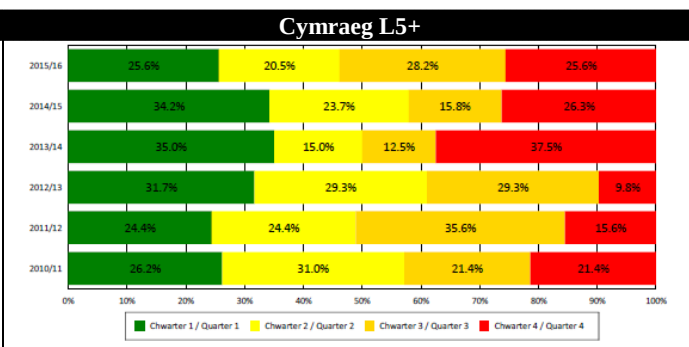
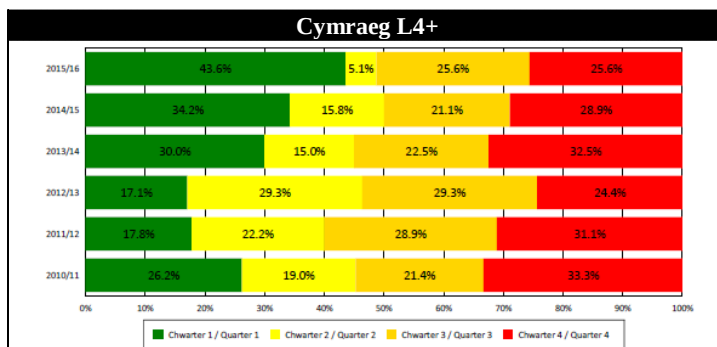
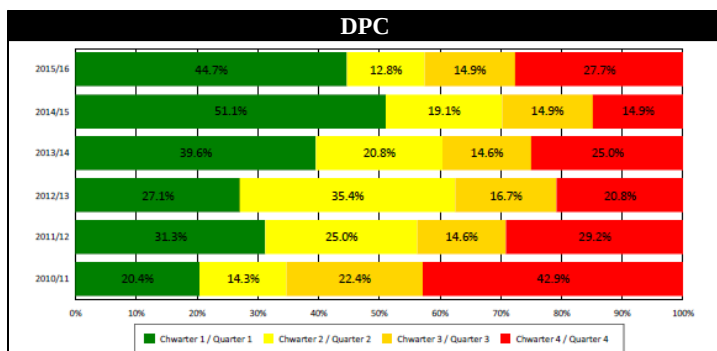
Tabl 6: Dosraniad ysgolion rhwng chwarteli PYD ar ddiwedd CS ar gyfer y prif ddangosyddion

Mae'r graffiau isod yn dangos dosbarthiad ysgolion cynradd Môn yn y chwarteli meincnod cinio am ddim cenedlaethol ar gyfer y prif ddangosyddion. Yn y DCS gwelir cynnydd arwyddocaol yn y ganran sydd yn y chwartel isaf a lleihad o -4.3% yn y ganran sydd yn y 50% uchaf. Mae'r un patrwm o lithriad yn nodweddu hefyd y dangosyddion eraill ar D5+. Mae deilliannau D6+ yn amlygu lleihad yn y ganran sydd yn y chwartel isaf. Fodd bynnag, gwelir hefyd leihad yn y ganran sydd yn perfformio yn y chwartel uchaf.

Tabl 7: Dosraniad ysgolion rhwng chwarteli PYD ar ddiwedd CA2 ar gyfer y prif ddangosyddion

Mae'r graffiau isod yn dangos dosbarthiad ysgolion cynradd Môn yn y chwarteli meincnod cinio am ddim cenedlaethol ar gyfer y prif ddangosyddion. Yn y DPC, fel gyda'r prif ddangosydd yn y Cyfnod Sylfaen, gwelir cynnydd arwyddocaol yn y ganran sydd yn y chwartel isaf a lleihad o -12.7% yn y ganran sydd yn y 50% uchaf. Yn y pynciau craidd, mae'r patrwm cyffredinol hefyd yn un o bryder. Ar Lefel 4+ mewn Saesneg, Mathemateg a Gwyddoniaeth, gwelir cynnydd yn y ganran sydd yn y chwartel isaf ac yn y 50% isaf ond cynnydd hefyd yn y ganran sydd yn y chwartel uchaf [Saesneg yn cyfateb i ffigur 2015]. Mewn Cymraeg, mae'r sefyllfa yn dangos gwelliannau ar y ddau begwn eitha. Ar Lefel 5+, ar draws pob pwnc, gwelir cynnydd yn y ganran sydd yn y chwartel isaf [ac eithrio'r Gymraeg] a llithriad yn y ganran sydd yn y chwartel uchaf.

Cyfnod Allweddol 3

Yng Nghyfnod Allweddol 3, mae perfformiad yn y DPC wedi bod yn uwch na meincnod disgwylidig Cymru ers 2012 [Tabl 8] er bod y bwlch wedi lleihau dros yr un cyfnod. Rhagwelir y bydd ffigwr 2016 yn parhau i osod yr Awdurdod uwchben y perfformiad disgwylidig. Mae'r perfformiad treigl hefyd wedi bod yn uwch na'r ffigwr cenedlaethol am y pum mlynedd diwethaf [Tabl 9].

- Yn y DPC gwelir cynnydd o +3.1% ar ffigwr 2015 a +1.9% yn uwch na tharged. Gwelwyd cynnydd +2.0% yn genedlaethol ac mae perfformiad 2016 yn gosod yr ALI yn uwch na'r safle PYD disgwylidig [safle 7]. Gwelwyd cynnydd +1.7% yn y dangosydd ar lefel ranbarthol [87.8%].
- Ar y lefel disgwylidig, ac eithrio yn achos y Gymraeg, mae'r perfformiad yn uwch na ffigyrau cyfatebol 2015 ac yn uwch na'r targedau bennwyd. Perfformiad Saesneg yn sylweddol uwch na tharged [+11.1%]. Mae'r cynnydd 2015>2016 yn fwy na'r hyn welir yn genedlaethol mewn Saesneg a Gwyddoniaeth ond yn is yn y Gymraeg a Mathemateg. Perfformiad yn gosod Môn yn safle 12 ar gyfer Cymraeg [cofier maint y garfan gaiff ei hasesu]; safle 9 ar gyfer Saesneg; safle 10 ar gyfer Mathemateg a safle 8 ar gyfer Gwyddoniaeth.
- Ar y lefelau uwch mae pob pwnc yn gwella ar sefyllfa 2015 ond yn achos Cymraeg, Saesneg a Mathemateg, mae'r perfformiad yn is na tharged ac yn sylweddol is yn achos Cymraeg a Saesneg [-10.9% a -9.6%]. Fodd bynnag, ar draws pob dangosydd ac eithrio Saesneg L6, mae'r cynnydd yn rhagori yn sylweddol ar y cynnydd cenedlaethol. Perfformiad yn gosod Môn yn safle 3 ar gyfer Cymraeg [cadarn iawn o gofio maint y garfan gaiff ei hasesu]; safle 10 ar gyfer Saesneg, safle 11 ar gyfer Mathemateg a safle 13 ar gyfer Gwyddoniaeth.
- Mewn cymhariaeth ag ALI eraill y gogledd, roedd safle Môn fel â ganlyn : DPC = 3ydd; Cymraeg L5+ = 6ed; Cymraeg L6+ = 2il; Saesneg L5+ = 4ydd; Saesneg L6+ = 4ydd; Mathemateg L5+ = 5ed; Mathemateg L6+ = 4ydd; Gwyddoniaeth L5+ = 4ydd; Gwyddoniaeth L6+ = 4ydd.
- Perfformiad dysgwyr PYD yn gyffredinol siomedig ar y lefel disgwylidig a'r lefelau uwch ac eithrio yn achos y Gymraeg a Mathemateg ar y lefel disgwylidig. Mewn cymhariaeth gyda pherfformiad 2015, gwelir cynnydd o +3.9% i 75.2% yn y DPC ond roedd y ffigwr -3.2% yn is na tharged [cynnydd +5.6% rhanbarthol i 73.3%]. Ar y lefel disgwylidig a'r lefel uwch, perfformiad yn y dangosyddion unigol fel â ganlyn : Cymraeg +3.7% a +0.9%; Saesneg -1.1% a -1.6%; Mathemateg +1.8% a -5.6%; Gwyddoniaeth -0.3% a -0.8%.

Manylion pellach yn Nhablau 8/9/10 isod :

Tabl 8 : Perfformiad yn erbyn meincnodau Llywodraeth Cymru [perfformiad disgwylidig a fodelwyd ar sail cymhwysedd PYD] :

	Cyfnod Allweddol 3 [CA3]				
	2012	2013	2014	2015	2016
Môn	78.6%	82.2%	84.8%	85.5%	88.4
Meincnod	74.7%	79.0%	82.8%	85.1%	87.6
Gwahaniaeth	+3.9%	+3.2%	+2.0%	+0.4%	+0.8%

*Noder bod y ffigyrau uchod [seiliedig ar Bwletin Ystadegol Llywodraeth Cymru] yn wahanol i'r % ddefnyddir yn y SDC oherwydd mai dim ond ysgolion prif ffrwd sydd wedi'u cynnwys.

Tabl 9 : % disgyblion sy'n cyflawni'r prif ddangosyddion yn CA3 :

	Cyfnod Allweddol 3				
	2012	2013	2014	2015	2016
Môn	77.9%	81.5%	83.6%	84.5%	87.6%
Cymru	72.5%	77.0%	81.0%	83.9%	85.9%
Safle (1=gorau)	3	5	9	9	7

Tabl 10 : Perfformiad mewn cymhariaeth

*noder bod peth amryfusedd gyda'r data gyflwynir trwy'r Bwletin Ystadegol

CA3 [seiliedig ar ddata Bwletin Ystadegol LIC]												
Dangosydd	GwE		ERW		EAS		CSS		Cymru		Mon	
	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	+/-	%	Safle
DPC	87.8%	+1.7%	85.6%	+1.3%	83.8%	+1.6%	86.7%	+3.1%	85.9%	+2.0%	87.6%	+3.1%
Cym L5+	92.9%	+0.6%	91.9%	+2.7%	87.4%	-0.8%	92.6%	+0.6%	92.0%	+1.1%	92.1%	-1.1%
Cym L6	39.8%	+1.3%	33.3%	-4.5%	40.4%	+0.2%	47.1%	+6.4%	38.9%	+0.1%	42.2%	-1.3%
Saes L5+	90.4%	+0.9%	89.3%	+0.9%	87.5%	+1.0%	96.0%	+2.3%	89.2%	+1.3%	90.5%	+2.6%
Saes L6	38.7%	+2.3%	35.3%	+0.6%	37.8%	0%	39.5%	+3.4%	37.7%	+1.7%	27.8%	-1.3%
Math L5+	91.5%	+1.1%	89.5%	+1.8%	89.0%	+2.0%	90.5%	+1.8%	90.1%	+2.4%	90.8%	+1.9%
Math L6	34.6%	-0.6%	33.2%	+1.4%	35.7%	+2.4%	33.9%	+0.8%	34.2%	+1.0%	34.0%	-3.7%
Gwydd L5+	94.2%	+0.5%	92.5%	+1.1%	91.5%	+0.5%	92.3%	+1.7%	92.8%	+1.0%	94.1%	+1.5%
Gwydd L6	39.6%	+1.5%	37.5%	+1.8%	40.5%	+2.0%	40.7%	+1.1%	39.4%	+1.5%	36.0%	+0.4%

CA3				
Dangosyddion	Perfformiad 2016	+/- 2015>2016	Targed 2016	+/- Perfformiad v Targed
DPC	87.6%	+3.1%	85.7%	+1.9%
Cymraeg L5+	92.1%	-1.1%	92.2%	-0.1%
Cymraeg L6+	66.5%	+4.1%	77.4%	-10.9%
Saesneg L5+	90.5%	+2.6%	79.4%	+11.1%
Saesneg L6+	56.7%	+0.8%	66.3%	-9.6%
Mathemateg L5+	90.8%	+1.9%	90.1%	+0.7%
Mathemateg L6+	63.4%	+4.5%	66.4%	-3.0%
Gwyddoniaeth L5+	94.1%	+1.5%	92.5%	+1.6%
Gwyddoniaeth L6+	62.0%	+5.8%	60.4%	+1.6%

CA3			
Dangosydd	Safle 2016 yn erbyn holl awdurdodau Cymru	% fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd y safle disgwylidig yn 2016 = 10	Cynnydd fyddai wedi bod ei angen i gyrraedd safle 10 yn 2016 [# yn dynodi bod perfformiad ar/uwch na disgwylid safle PYD]
DPC	7	87.0%	#
Cymraeg L5+	12	92.3%	+0.2%
Cymraeg L6+	3	57.9%	#
Saesneg L5+	9	90.2%	#
Saesneg L6+	10	56.7%	#
Mathemateg L5+	10	90.8%	#
Mathemateg L6+	11	64.0%	+0.6%
Gwydd L5+	8	93.9%	#
Gwydd L6+	13	64.6%	+2.5%

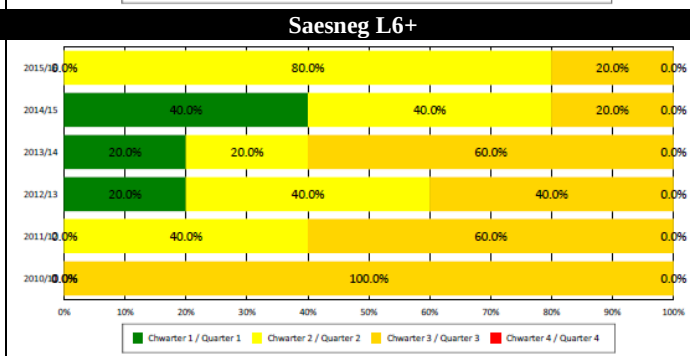
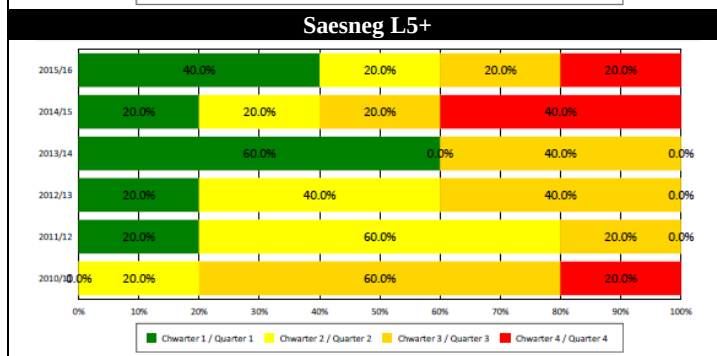
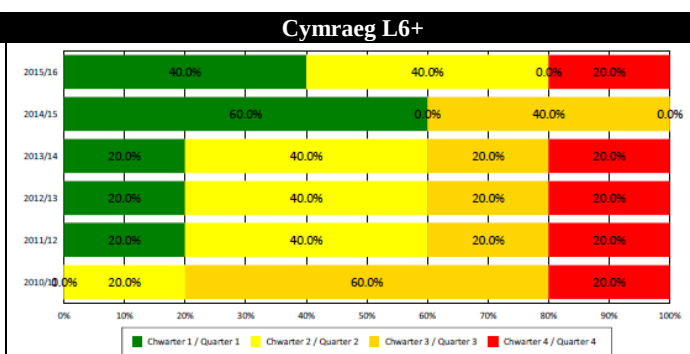
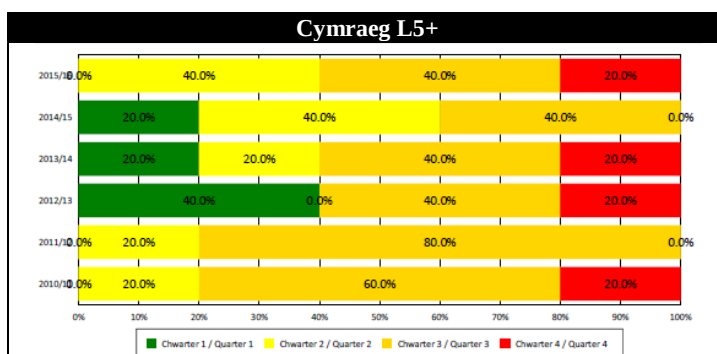
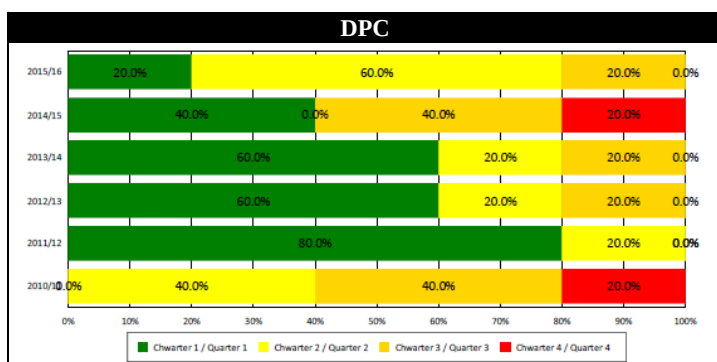
CA3															
	DPC		2011	2012	2013	2014	2015	2016							
	Ynys Mon		69.4	77.9	81.5	83.6	84.5	87.6							
	Gwynedd		76.3	83.0	85.4	89.1	91.3	92.0							
	Conwy		70.6	75.7	78.5	83.7	87.2	87.3							
	Dinbych		65.5	71.9	75.0	83.2	84.3	86.4							
	Fflint		73.8	76.0	80.0	84.3	87.1	88.4							
	Wrecsam		67.4	70.0	72.2	78.4	80.9	84.3							
Cymraeg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Cymraeg L6+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		79.0	83.5	89.1	89.2	93.2	92.1	Ynys Mon		35.4	45.0	48.9	54.3	62.4	66.5
Gwynedd		83.0	86.3	90.1	91.6	93.0	92.3	Gwynedd		41.9	46.2	50.2	56.2	61.6	60.7
Conwy		88.0	87.1	93.5	92.0	91.5	93.5	Conwy		41.1	53.8	65.2	63.2	56.1	57.9
Dinbych		77.0	82.7	85.7	91.6	92.5	92.5	Dinbych		32.2	26.7	37.6	52.9	58.3	47.3
Fflint		78.7	67.9	67.7	56.0	80.0	96.8	Fflint		26.9	32.1	26.0	36.0	36.7	63.5
Wrecsam		82.5	78.7	88.2	91.7	93.9	97.5	Wrecsam		33.3	21.3	30.1	53.3	61.7	79.0
Saesneg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Saesneg L6+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		74.5	82.4	85.3	87.9	87.9	90.5	Ynys Mon		30.8	36.0	45.7	47.7	55.9	56.7
Gwynedd		80.0	86.0	89.5	90.6	91.3	92.5	Gwynedd		38.8	47.0	52.3	52.9	57.3	65.3
Conwy		80.2	84.2	84.2	88.7	91.4	90.9	Conwy		41.6	44.2	43.6	54.1	58.2	57.4
Dinbych		74.3	77.6	82.5	88.5	87.8	89.5	Dinbych		23.9	34.5	35.6	48.8	48.8	54.7
Fflint		82.5	83.1	85.7	89.4	91.4	91.1	Fflint		38.4	39.5	47.0	54.7	60.3	61.2
Wrecsam		77.3	77.9	79.1	84.6	86.1	87.9	Wrecsam		29.8	33.2	35.7	42.8	45.3	49.3
Mathemateg L5+		2011	2012	2013	2014	2015	2016	Mathemateg L6+		2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon		80.6	83.1	86.3	87.1	88.9	90.8	Ynys Mon		44.0	48.0	51.1	58.4	58.9	63.4
Gwynedd		82.6	86.7	89.5	91.9	93.4	94.0	Gwynedd		49.3	56.2	59.3	64.9	67.3	70.6
Conwy		82.0	85.3	86.3	89.1	91.1	92.2	Conwy		53.2	58.0	59.0	60.8	63.8	64.9
Dinbych		77.0	82.0	82.9	88.8	89.7	90.9	Dinbych		48.5	50.2	52.5	58.7	60.1	62.5
Fflint		82.0	83.9	86.5	88.7	92.0	92.7	Fflint		50.8	54.3	59.7	60.9	65.8	67.1
Wrecsam		77.4	79.1	81.2	84.7	85.9	87.9	Wrecsam		43.2	45.6	48.6	51.4	54.1	56.3

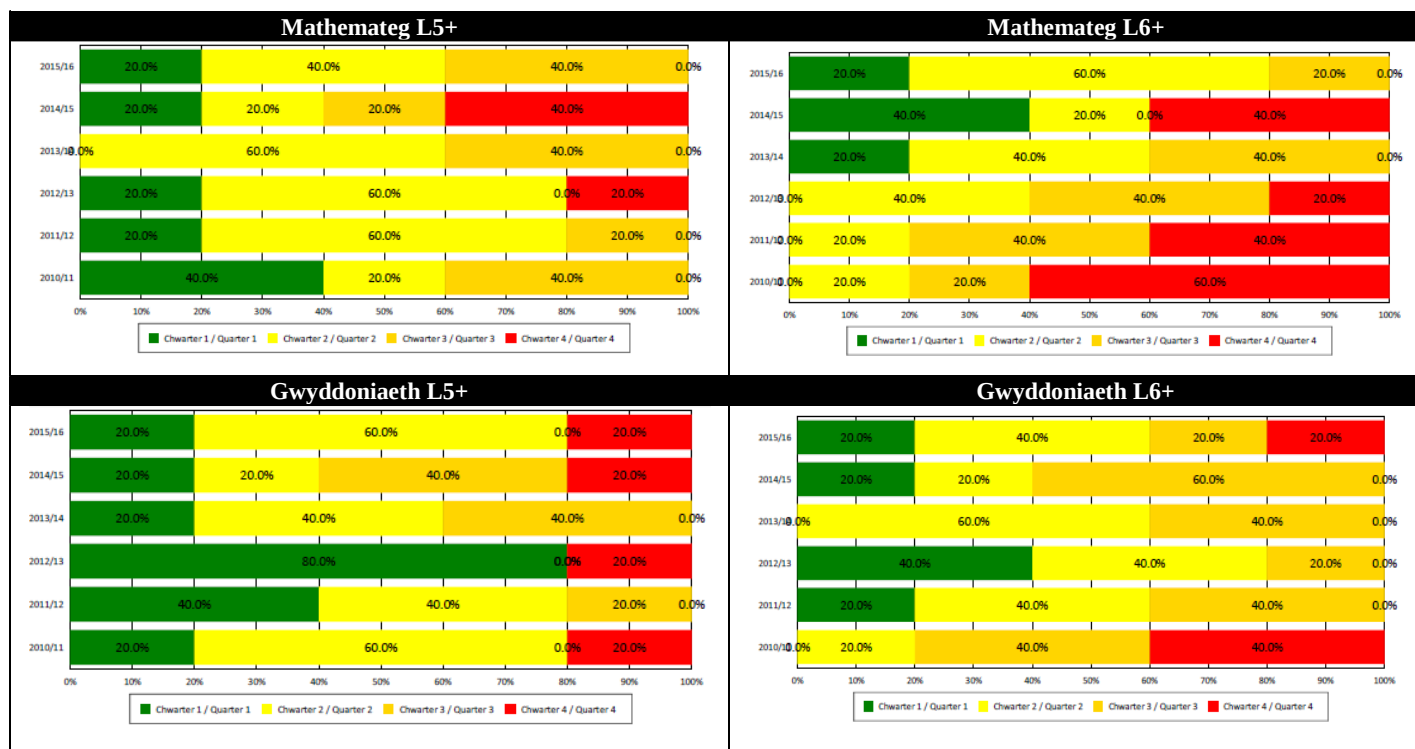
Gwydd L5+	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon	81.8	86.6	90.4	91.3	92.6	94.1
Gwynedd	85.1	90.2	92.4	93.9	95.9	96.0
Conwy	83.6	85.3	89.1	93.7	94.9	95.2
Dinbych	78.4	85.3	86.0	93.5	93.1	93.1
Fflint	85.5	87.3	89.7	91.3	94.3	94.8
Wrecsam	79.7	81.6	84.8	89.2	90.6	91.9

Gwydd L6+	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ynys Mon	34.5	44.0	51.5	53.9	56.2	62.0
Gwynedd	46.9	56.6	59.2	64.4	68.6	70.5
Conwy	40.6	45.6	57.2	60.6	62.7	65.4
Dinbych	26.3	39.6	38.4	50.5	58.0	60.8
Fflint	43.1	50.2	52.0	62.0	62.3	64.6
Wrecsam	38.7	40.2	41.9	48.5	51.2	58.8

Tabl 11: Dosraniad ysgolion rhwng chwarteli PYD ar ddiwedd CA3 ar gyfer y prif ddangosyddion

Mae'r graffiau isod yn dangos dosbarthiad ysgolion uwchradd Môn yn y chwarteli meincnod cinio am ddim cenedlaethol ar gyfer y prif ddangosyddion. Yn y DPC, nid oes yr un ysgol wedi ei lleoli yn y chwartel isaf yn 2016 ac mae 80.0% yn y 50% uchaf. Yn y pynciau craidd, ar Lefel 5+, mae'r Gymraeg yn dangos cynnydd yn y ganran o o ysgolion sydd yn y 50% isaf ond mewn Saesneg, Mathemateg a Gwyddonaeth, mae patrwm clir o welliant parthed y ganran sydd yn y 50% uchaf. Ar Lefel 6+, yn gyffredinol, mae'r patrwm o ran y ganran sydd yn perfformio yn y 50% uchaf yn dangos gwelliannau ar ffgyrau cyfatebol 2015.

Cyfnod Allweddol 4

Tabl 12 : Perfformiad yn erbyn meincnodau Llywodraeth Cymru [perfformiad disgwylidig a fodelwyd ar sail cymhwysedd PYD] :

Mae perfformiad Môn ar gyfer y prif ddangosydd [TL2+] wedi bod ychydig yn is na meincnod Llywodraeth Cymru dros y ddwy flynedd ddiwethaf ac mae'r bwlch wedi lledu i 1.8% yn 2016 er gwaetha'r ffaith bod perfformiad yr Awdurdod wedi gwella + 2.6%. Ar gyfer y Sgôr Pwyntiau wedi'i Gapio, mae perfformiad Môn wedi bod yn uwch na'r meincnod dros y bedair blynedd diwethaf ond mae ffigwr 2016 ychydig yn is na'r ffigwr cyfatebol ar gyfer llynedd.

	2013		2014		2015		2016	
	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio	L2+	Sgôr pwyntiau wedi'i gapio
Môn	54.9%	363.5	55.1%	365.0	57.7%	356.9	60.3%	355.9
Meincnod	54.2%	343.5	56.4%	350.7	58.1%	351.6	62.1%	354.8
Gwahaniaeth	+0.7%	+20.0	-1.3%	+14.3	-0.4%	+5.3	-1.8%	+1.1

*Noder bod y ffigurau uchod [seiliedig ar Bwletin Ystadegol Llywodraeth Cymru] yn wahanol i'r % ddefnyddir yn y SDC oherwydd mai dim ond ysgolion prif ffrwd sydd wedi'u cynnwys.

Tabl 13 : Perfformiad mewn cymhariaeth

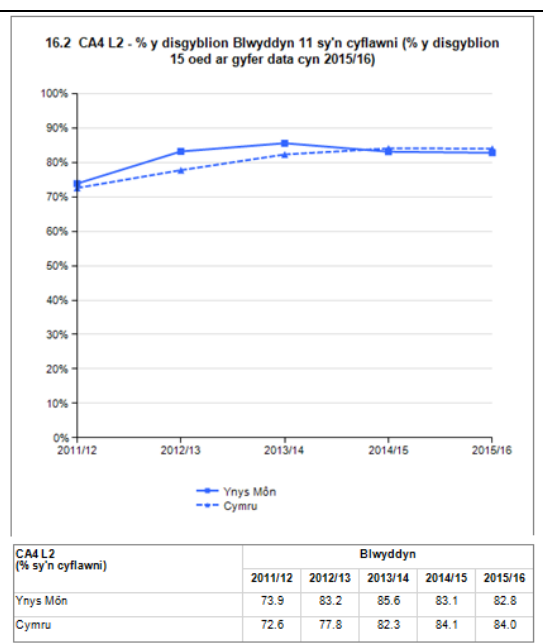
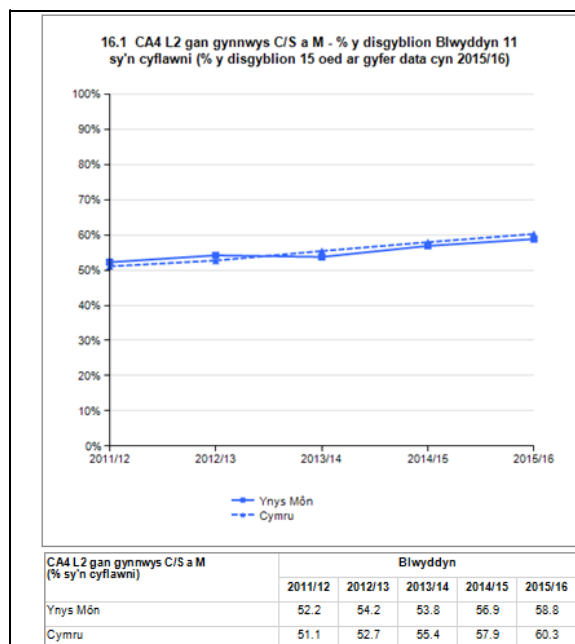
Ar draws nifer o'r dangosyddion, yn 2016, mae safle Môn yn erbyn holl awdurdodau Cymru yn cyfateb yn weddol agos [er ychydig yn is] i'r safle PYD disgwylidig. Gwelir cynnydd mewn perfformiad rhwng 2015>2016 yn y TL2+, DPC, Cymraeg, Saesneg a Mathemateg gyda'r cynnydd amlycaf i'w weld mewn Cymraeg a Saesneg. Mae'r sefyllfa gyda Gwyddoniaeth yn adlewyrchu penderfyniad rhai ysgolion i gyflwyno canran uwch o ddysgwyr ar gyfer arholiad TGAU [yn hytrach na BTEC] mewn ymateb i'r dangosyddion diwygiedig arfaethedig. Fodd bynnag, yn gyffredinol, ar draws mwyafrif helaeth o'r dangosyddion, mae'r cynnydd cenedlaethol rhwng 2015>2016 yn uwch na'r hyn welir yn lleol. Yr eithriadau amlwg ydy'r sefyllfa gyda Cymraeg a Saesneg. Mae'r cynnydd treigl [2013>2016] ar lefel genedlaethol hefyd yn uwch na'r hyn welir yn lleol ac eithrio yn achos y Gymraeg.

Mewn tua hanner o'r dangosyddion roedd perfformiad yn agos [1.7%>5.2%] i'r targedau bennwyd. Fodd bynnag, roedd bwlch sylweddol rhwng targed/perfformiad yn y DPC, Cymraeg a Gwyddoniaeth.

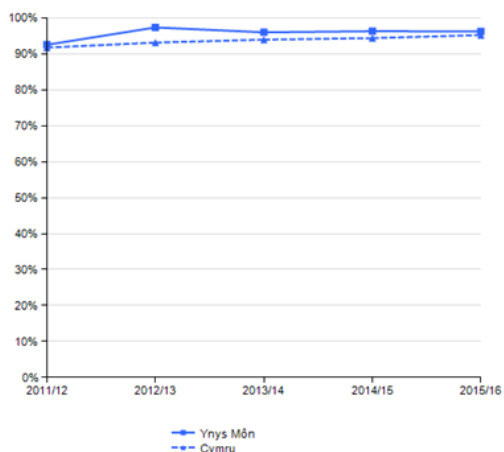
CA4								
Môn	2013		2014		2015		2016	
	%	Safle	%	Safle	%	Safle	% [% Cymru]	Safle
TL1	97.4%	1	96.0%	6	96.3%	8	96.3% [95.3%]	5
TL2	83.2%	5	85.6%	9	83.1%	16	82.8% [84.0%]	15
TL2+	54.2%	10	53.8%	14	56.6%	12	58.8% [60.3%]	14
DPC	50.6%	10	52.5%	13	54.1%	12	55.8% [57.6%]	14
SPC	358.5	1	357.2	3	350.7	9	346.8 [344.6]	11
5A*/A					16.8%	13	16.0% [15.9%]	10
Cymraeg	66.4%		71.6%		71.6%		77.0% [75.1%]	
Saesneg	61.5%		65.2%		63.5%		66.9% [69.3%]	
Mathemateg	62.2%		60.2%		64.4%		66.1% [66.9%]	
Gwyddoniaeth	79.2%		88.2%		91.4%		82.0% [82.4%]	

CA4				
Dangosyddion	Perfformiad 2016	+/- 2015>2016	Targed 2016	+/- Perfformiad v Targed
TL1	96.3%	0%	98.0%	-1.7%
TL2	82.8%	-0.3%	86.1%	-3.3%
TL2+	58.8%	+2.2%	64.0%	-5.2%
DPC	55.8%	+1.7%	64.6%	-8.0%
5A*/A	15.9%	-0.9%		
Cymraeg	77.0%	+5.4%	87.7%	-10.7%
Saesneg	66.9%	+3.4%	73.6%	-3.7%
Mathemateg	66.1%	+1.7%	73.6%	-7.5%
Gwyddoniaeth	82.0%	-9.4%	92.0%	-10.0%

Dangosydd	Cynnydd 2012> 2013		Cynnydd 2013> 2014		Cynnydd 2014>2015		Cynnydd 2015>2016		Cynnydd 2013>2016	
	Môn	Cymru	Môn	Cymru	Môn	Cymru	Môn	Cymru	Môn	Cymru
TL2+	+4.8%	+1.6%	-1.4%	+2.7%	+2.8%	+2.2%	+2.2%	+2.4%	+4.6%	+7.6%
TL2	+9.3%	+5.2%	+2.4%	+4.5%	-2.5%	+1.1%	-0.3%	-0.1%	-0.4%	+1.7%
TL1	+1.9%	+1.4%	-0.3%	+0.8%	+0.3%	+0.3%	0%	+0.9%	-1.1%	+2.1%
DPC	-0.1%	+0.3%	-1.9%	+3.4%	+1.6%	+1.7%	+1.7%	+2.8%	+5.2%	+8.6%
SPC	+23.6	+9.6	-1.3	+7.6	-6.5	+1.5	-3.9	+1.1	-11.7	+11.5
5A*/A							-0.9%	-0.7%	-3.7%	-0.8%
Cymraeg	+4.0%	-0.3%	+5.2%	+0.2%	-0.1%	+1.4%	+5.4%	-0.1%	+10.6%	+1.6%
Saesneg	+4.3%	+0.7%	+3.7%	+3.3%	-1.7%	+2.1%	+3.4%	+0.7%	+5.4%	+6.4%
Mathemateg	+1.2%	+1.9%	-2.0%	+1.4	+4.3%	+2.5%	+1.7%	+2.5%	+3.9%	+6.6%
Gwyddoniaeth	+4.3%	+4.2%	+9.0%	+7.5%	+3.2%	+1.0%	-9.4%	-1.6%	+2.8%	+7.6%

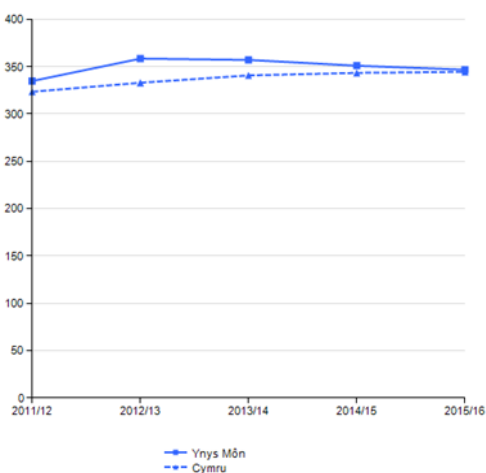

16.3 CA4 L1 - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)

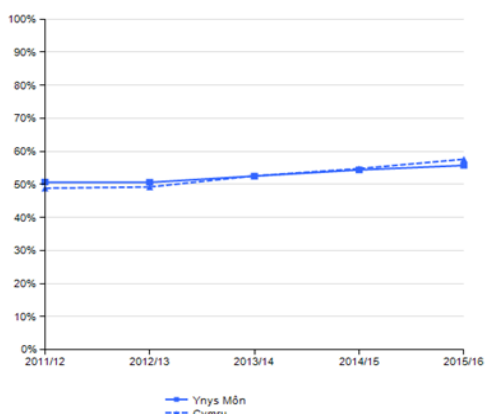
CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Ynys Môn	92.6	97.4	96.0	96.3	96.3
Cymru	91.8	93.2	94.0	94.4	95.3

16.4 CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio - Cyfartaledd yr ALI

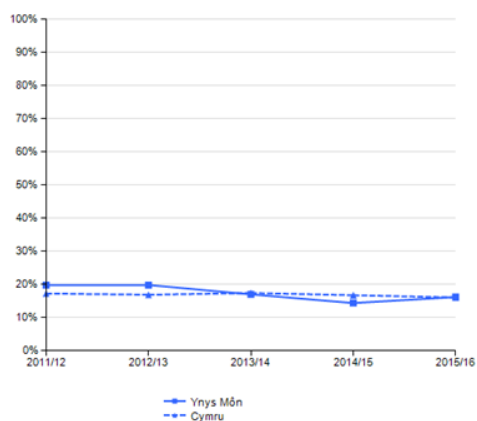
CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Ynys Môn	334.9	358.5	357.2	351.1	346.8
Cymru	323.5	333.1	340.8	343.5	344.6

16.5 CA4 DPC - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)

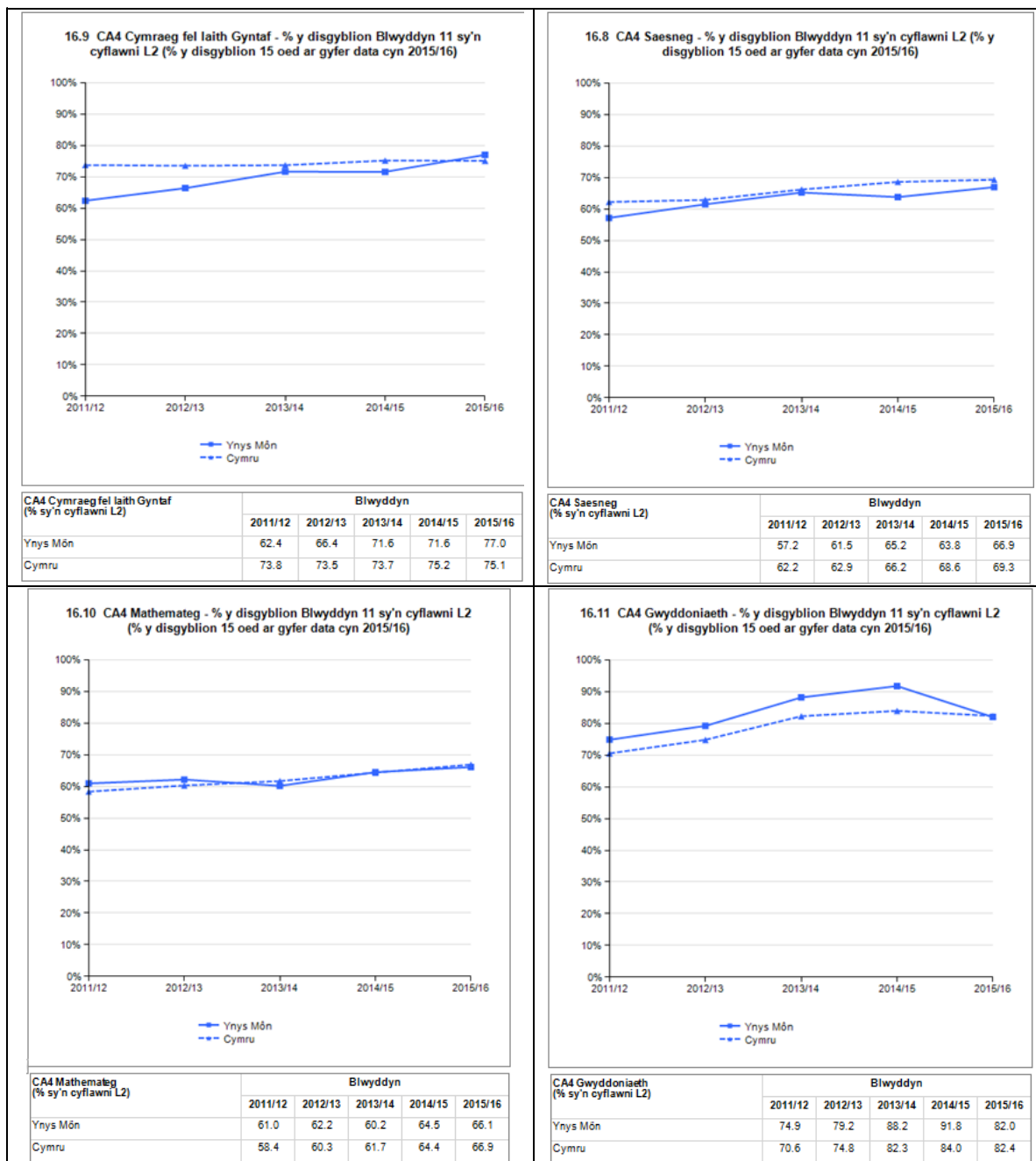

CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Ynys Môn	50.7	50.6	52.5	54.4	55.8
Cymru	48.9	49.2	52.6	54.8	57.6

16.7 CA4 5+ A*-A neu gyfwerth - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)

CA4 5+ A*-A neu gyfwerth (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Ynys Môn	19.7	19.7	16.8	14.2	16.0
Cymru	17.1	16.7	17.3	16.6	15.9

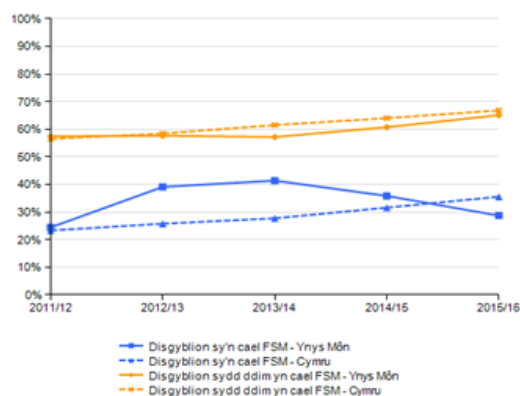

Tabl 14: Cymharu perfformiad dysgwyr PYD/Dim PYD

Dros y cyfnod treigl, yn ddieithriad bron ar draws mwyafrif helaeth y dangosyddion, mae perfformiad dysgwyr PYD Môn wedi bod yn well na'r ffigwr cenedlaethol cyfatebol. Fodd bynnag, mae perfformiad 2016 yn siomedig iawn ar bob lefel. Dim ond yn y TL1 a Mathemateg y gwelir unrhyw gynnydd ar ffigwr cyfatebol 2015, ac ar draws bron pob dangosydd, mae'r perfformiad cenedlaethol yn rhagori ar y sefyllfa leol [yr unig eithriadau i hyn ydy Cymraeg, Gwyddoniaeth a 5A*/A]. Yn yr un modd, pan yn edrych ar y bwlch rhwng dysgwyr PYD a'u cyfoedion sydd ddim yn gymwys i dderbyn cinio am ddim, mae'r sefyllfa genedlaethol yn rhagori ar y sefyllfa ym Môn ymhob dangosydd ac eithrio 5A*/A a Gwyddoniaeth.

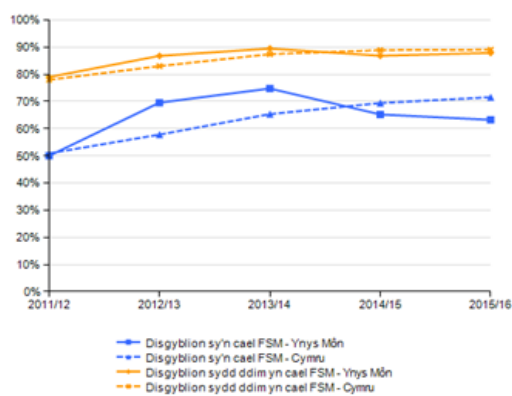
Bl	PYD	L1	L2	L2+	DPC	5A*-A	Gwydd	Maths	Saes/Cym	Saes	Cym	SPC
2014	99	93.9%	74.7%	41.4%	40.4%	6.1%	81.8%	48.5%	57.6%	51.5%	61.8%	332.1
2015	92	88.0%	65.2%	35.9%	34.8%	6.5%	85.9%	41.3%	52.2%	50.0%	56.7%	309.2
2016	87	89.7%	60.9%	28.7%	27.6%	4.6%	75.9%	41.4%	48.3%	42.5%	51.3%	295.2

19.1 CA4 L2 gan gynnwys C/S a M - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

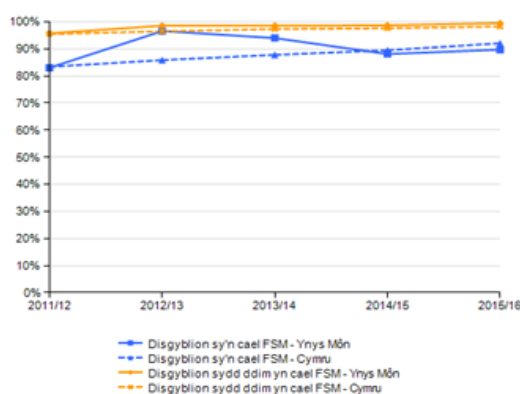
CA4 L2 gan gynnwys C/S a M (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	24.5	39.1	41.4	35.9	28.7
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	23.4	25.8	27.8	31.6	35.6
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	57.5	57.7	57.2	60.8	65.1
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	56.6	55.5	51.6	64.1	66.8
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	33.0	18.6	15.8	24.9	36.4
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Cymru	33.2	32.7	33.8	32.4	31.3

19.2 CA4 L2 - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

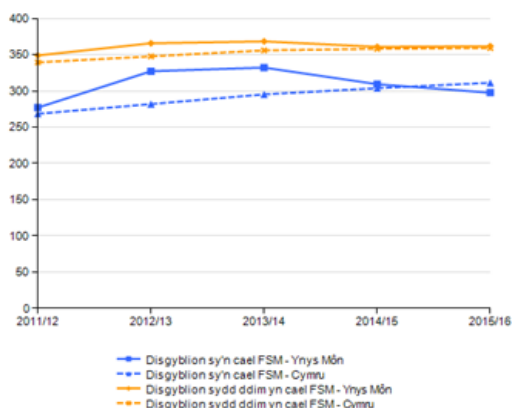
CA4 L2 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	50.0	69.6	74.7	65.2	63.2
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	50.9	57.8	65.3	69.4	71.6
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	79.0	86.8	89.5	86.8	87.9
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	78.0	83.0	87.4	88.9	89.0
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	29.0	17.2	14.7	21.6	24.6
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Cymru	27.0	25.2	22.1	19.5	17.5

19.3 CA4 L1 - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

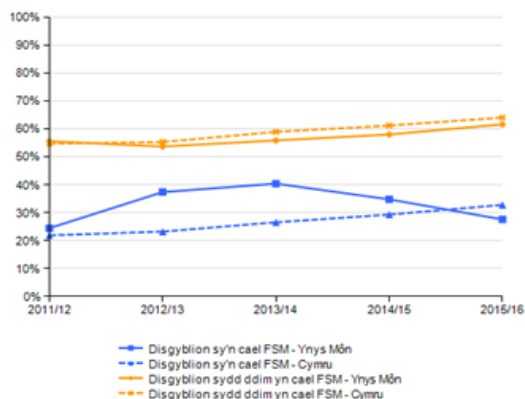
CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	83.0	96.5	93.9	88.0	89.7
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	83.3	85.8	87.7	89.4	92.0
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	95.7	98.5	98.5	98.6	99.4
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	95.5	96.4	97.3	97.6	98.2
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	12.7	2.0	4.6	10.6	9.8
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Cymru	12.1	10.6	9.5	8.1	6.2

19.4 CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio - Cyfartaledd yr ALI
Tuedd FSM / dim FSM

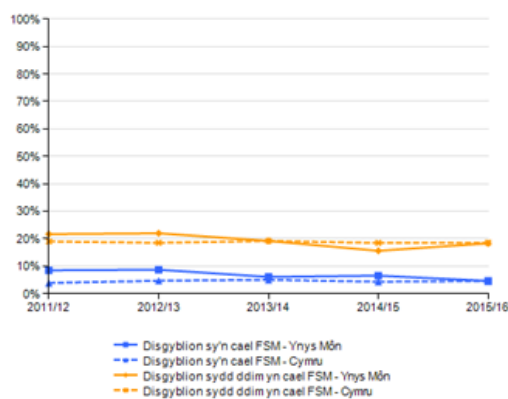
CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	277.0	327.2	332.2	309.3	297.6
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	268.5	281.8	295.2	303.7	311.3
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	349.0	365.8	368.4	360.9	361.7
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	338.4	347.7	356.0	358.1	359.1
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	72.0	38.6	36.2	51.6	64.2
Y gwahanleith (dim FSM - %FSM) - Cymru	70.9	65.9	60.7	54.4	47.9

19.5 CA4 DPC - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

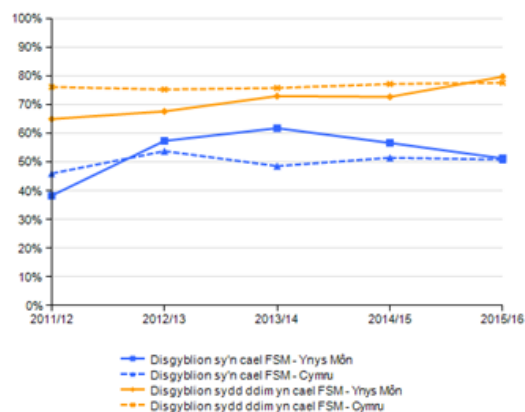
CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	24.5	37.4	40.4	34.8	27.6
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	21.5	23.2	26.6	29.3	32.8
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	55.6	53.7	55.9	58.0	61.7
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	54.7	55.3	59.0	61.2	64.1
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	31.2	16.3	15.5	23.3	34.1
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Cymru	32.9	32.1	32.4	31.9	31.3

19.7 CA4 5+ A*-A neu gyfwerth - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

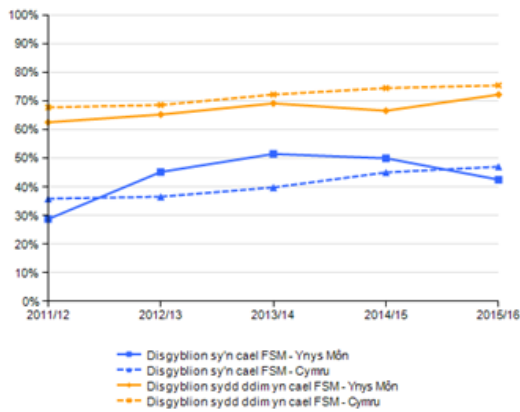
CA4 5+ A*-A neu gyfwerth (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	8.5	8.7	6.1	6.5	4.6
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	3.9	4.7	5.0	4.3	4.5
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	21.7	22.0	19.2	15.6	18.3
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	19.0	18.5	19.2	18.5	18.5
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	13.2	13.3	13.1	9.1	13.7
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Cymru	15.1	13.8	14.2	14.1	14.0

19.9 CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni L2 (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

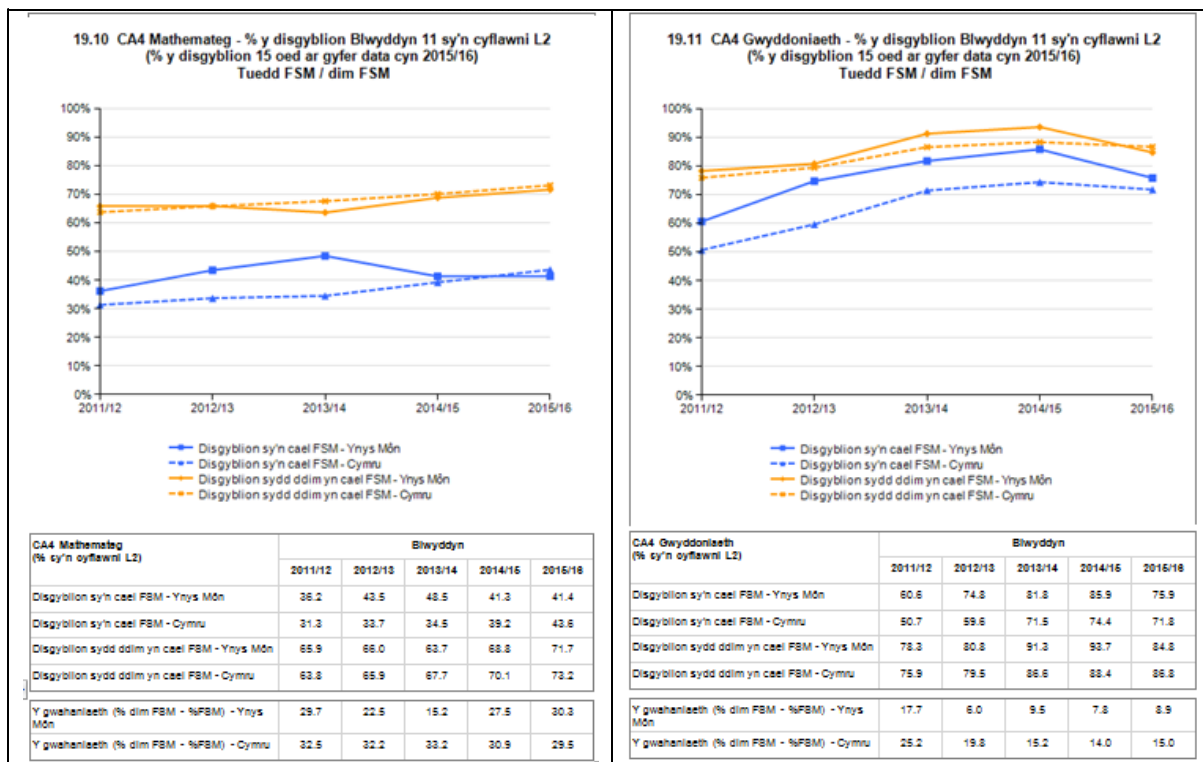

CA4 Cymraeg fel Iaith Gyntaf (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	38.3	57.4	61.8	56.7	51.3
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	46.0	53.8	48.6	51.5	50.9
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	65.0	67.7	73.0	72.7	79.8
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	76.2	75.3	75.8	77.2	77.7
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	26.7	10.3	11.2	16.1	28.5
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Cymru	30.2	21.5	27.2	25.7	26.8

19.8 CA4 Saesneg - % y disgyblion Blwyddyn 11 sy'n cyflawni L2 (% y disgyblion 15 oed ar gyfer data cyn 2015/16)
Tuedd FSM / dim FSM

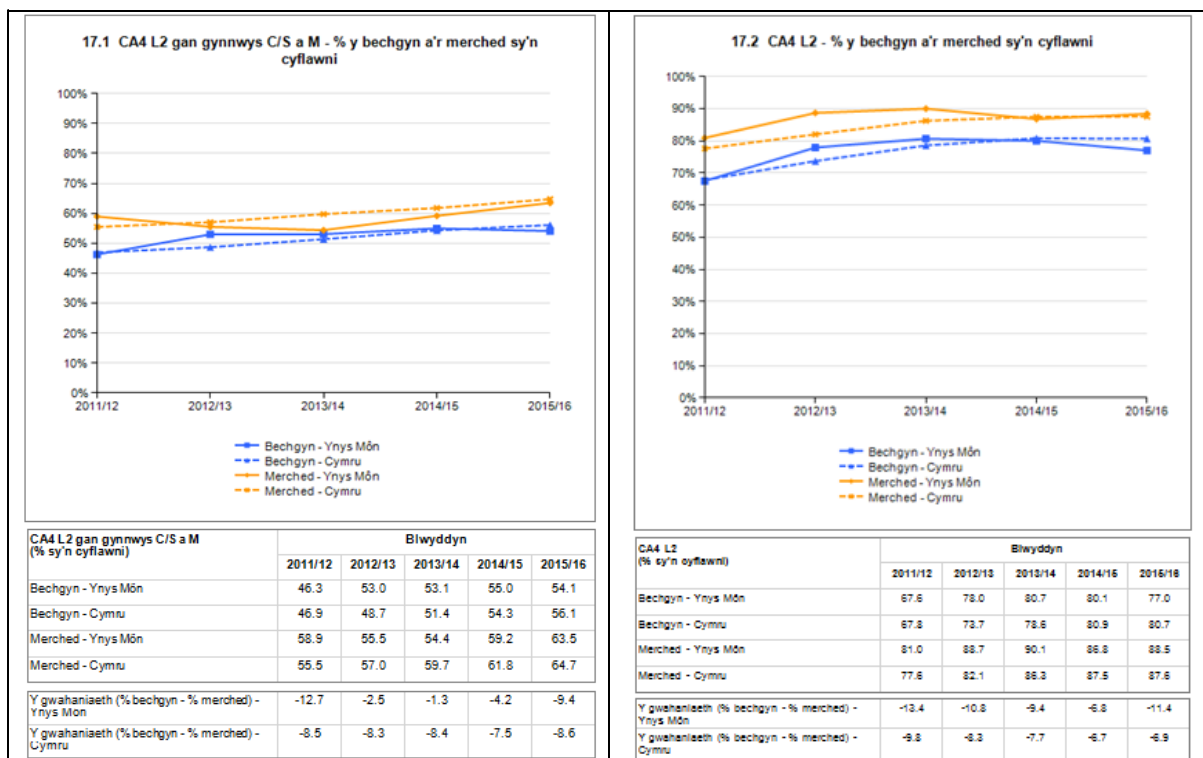

CA4 Saesneg (% sy'n cyflawni L2)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Disgyblion sy'n cael FSM - Ynys Môn	28.7	45.2	51.5	50.0	42.5
Disgyblion sy'n cael FSM - Cymru	35.9	36.6	39.8	45.1	47.1
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Ynys Môn	62.6	65.3	69.2	66.6	72.3
Disgyblion sydd ddim yn cael FSM - Cymru	67.8	68.6	72.3	74.5	75.5
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Ynys Môn	33.9	20.1	17.7	16.6	29.7
Y gwahanleith (% dim FSM - %FSM) - Cymru	31.9	32.1	32.5	29.5	28.4

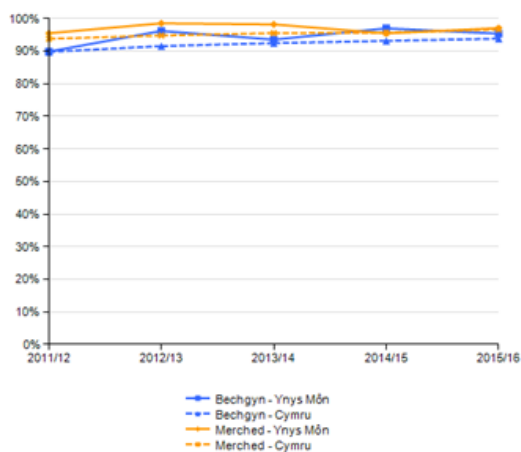

Tabl 15 : Cymharu perfformiad bechgyn a merched

Yn 2016, mae perfformiad bechgyn Môn yn siomedig gyda'r ganran llwyddiant yn is na'r ffigwr cyfatebol ar gyfer 2015 yn y mwyafrif helaeth o ddangosyddion [DPC, Cymraeg a Mathemateg yn eithriadau]. Yn y mwyafrif o'r dangosyddion hefyd, roedd y perfformiad cenedlaethol yn uwch na'r perfformiad lleol [TL1, Cymraeg, Mathemateg a Gwyddoniaeth yn eithriadau]. Mae perfformiad y merched, fodd bynnag, yn amlygu gwelliannau ar sefyllfa 2015 ymhob dangosydd heblaw Gwyddoniaeth ac mewn hanner o'r dangosyddion, maent yn rhagori ar y perfformiad cenedlaethol. Mae'r bwlch bechgyn/merched ym Môn yn fwy na'r bwlch cenedlaethol cyfatebol yn y TL2+, TL2, SPC, 5A*/A a Saesneg ond yn is yn achos TL1, DPC a'r Gymraeg. Mewn Mathemateg a Gwyddoniaeth, mae perfformiad y bechgyn ychydig yn well na pherfformiad y merched [sy'n groes i'r patrwm cenedlaethol].

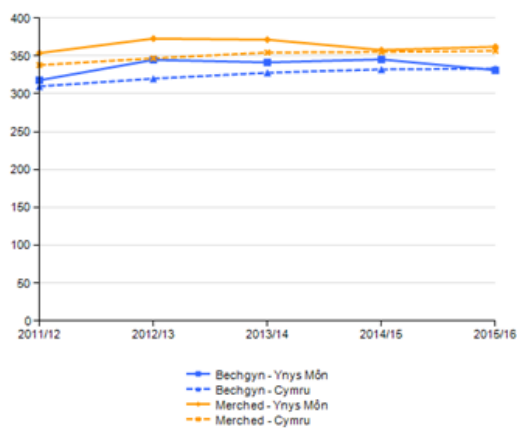

17.3 CA4 L1 - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni

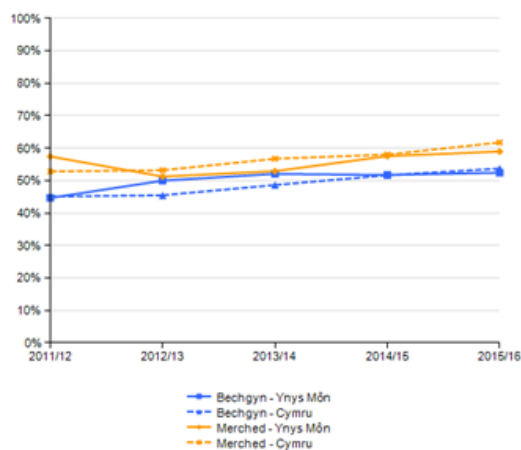
CA4 L1 (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Bechgyn - Ynys Môn	89.9	96.2	93.6	97.0	95.4
Bechgyn - Cymru	89.8	91.6	92.5	93.2	93.9
Merched - Ynys Môn	95.5	98.6	98.2	96.5	97.1
Merched - Cymru	93.8	94.8	95.6	95.7	96.7
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Ynys Môn	-5.6	-2.4	-4.7	1.5	-1.7
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Cymru	-4.0	-3.3	-3.1	-2.5	-2.8

17.4 CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio - Cyfartaledd bechgyn a merched

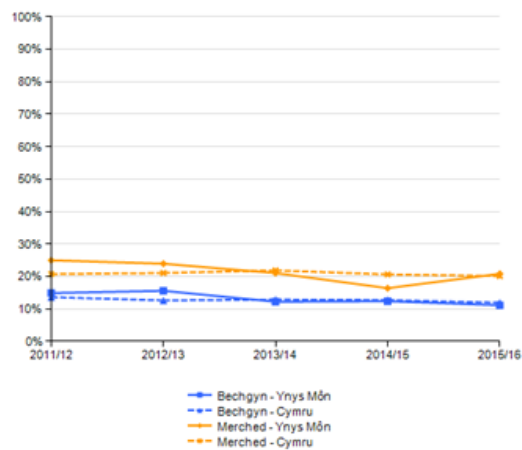
CA4 Sgôr Pwyntiau wedi'i Chapio (cyfartaledd)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Bechgyn - Ynys Môn	317.9	344.8	341.5	345.4	331.2
Bechgyn - Cymru	309.9	320.1	327.8	332.3	333.2
Merched - Ynys Môn	353.8	372.9	371.5	357.8	362.2
Merched - Cymru	338.0	346.9	354.5	355.2	356.7
Y gwahaniaeth (cyfartaledd bechgyn - cyfartaledd merched) - Ynys Môn	-35.9	-28.1	-30.0	-12.4	-31.0
Y gwahaniaeth (cyfartaledd bechgyn - cyfartaledd merched) - Cymru	-28.1	-26.8	-26.7	-22.9	-23.5

17.5 CA4 DPC - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni

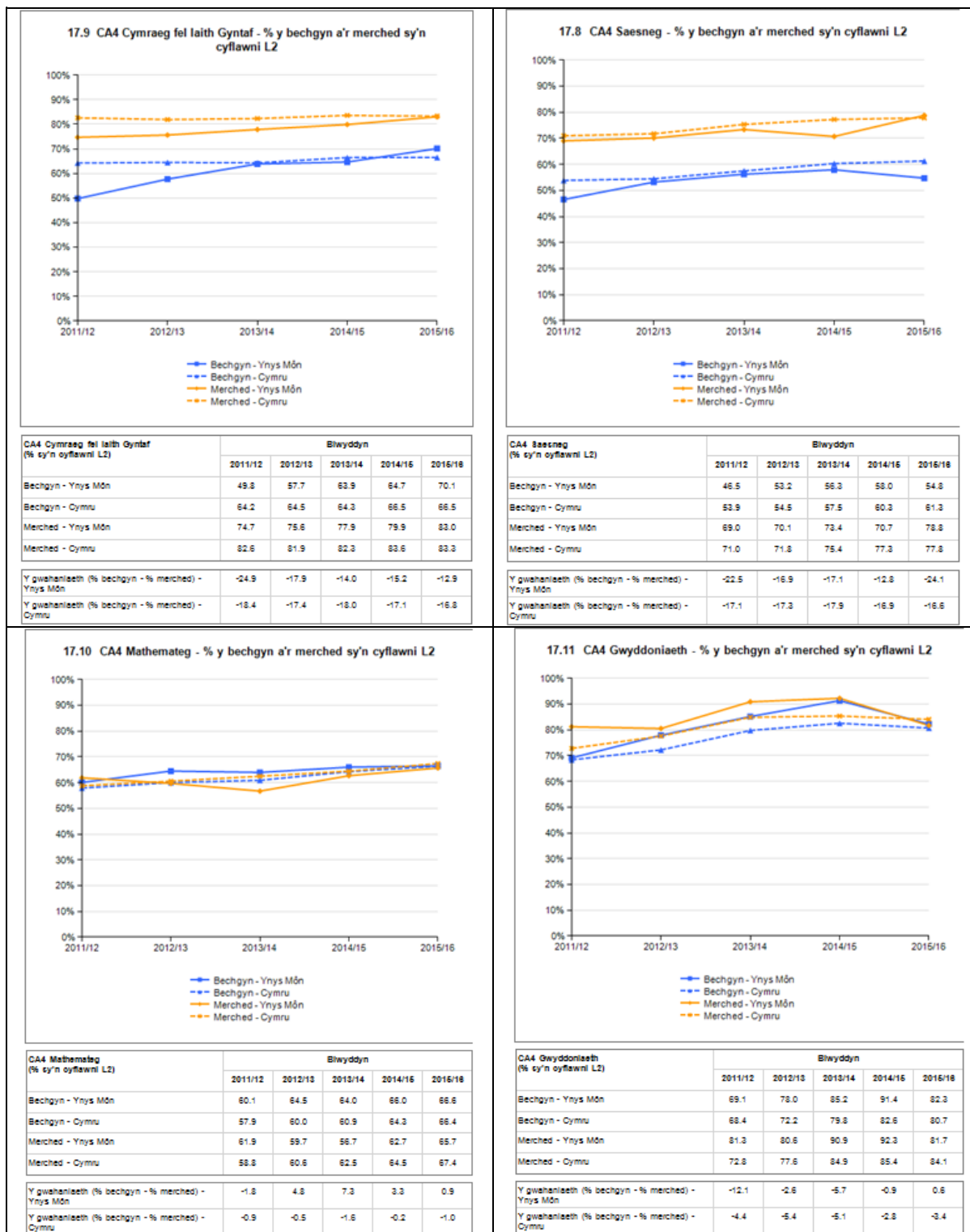

CA4 DPC (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Bechgyn - Ynys Môn	44.7	50.0	52.1	51.8	52.5
Bechgyn - Cymru	45.1	45.5	48.7	51.7	53.7
Merched - Ynys Môn	57.4	51.3	52.9	57.6	59.0
Merched - Cymru	52.8	53.2	56.8	58.0	61.8
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Ynys Môn	-12.8	-1.3	-0.8	-5.8	-6.5
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Cymru	-7.8	-7.7	-8.1	-6.4	-8.0

17.7 CA4 5+ A*-A neu gyfwerth - % y bechgyn a'r merched sy'n cyflawni

CA4 5+ A*-A neu gyfwerth (% sy'n cyflawni)	Blwyddyn				
	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Bechgyn - Ynys Môn	14.9	15.6	12.2	12.4	11.1
Bechgyn - Cymru	13.6	12.6	12.9	12.7	11.9
Merched - Ynys Môn	25.0	23.9	21.1	16.4	20.8
Merched - Cymru	20.7	21.1	21.9	20.6	20.1
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Ynys Môn	-10.1	-8.4	-8.8	-4.0	-9.7
Y gwahaniaeth (% bechgyn - % merched) - Cymru	-7.1	-8.4	-9.0	-7.9	-8.2

Tabl 16: Dosraniad ysgolion unigol ym meincnodau cenedlaethol PYD

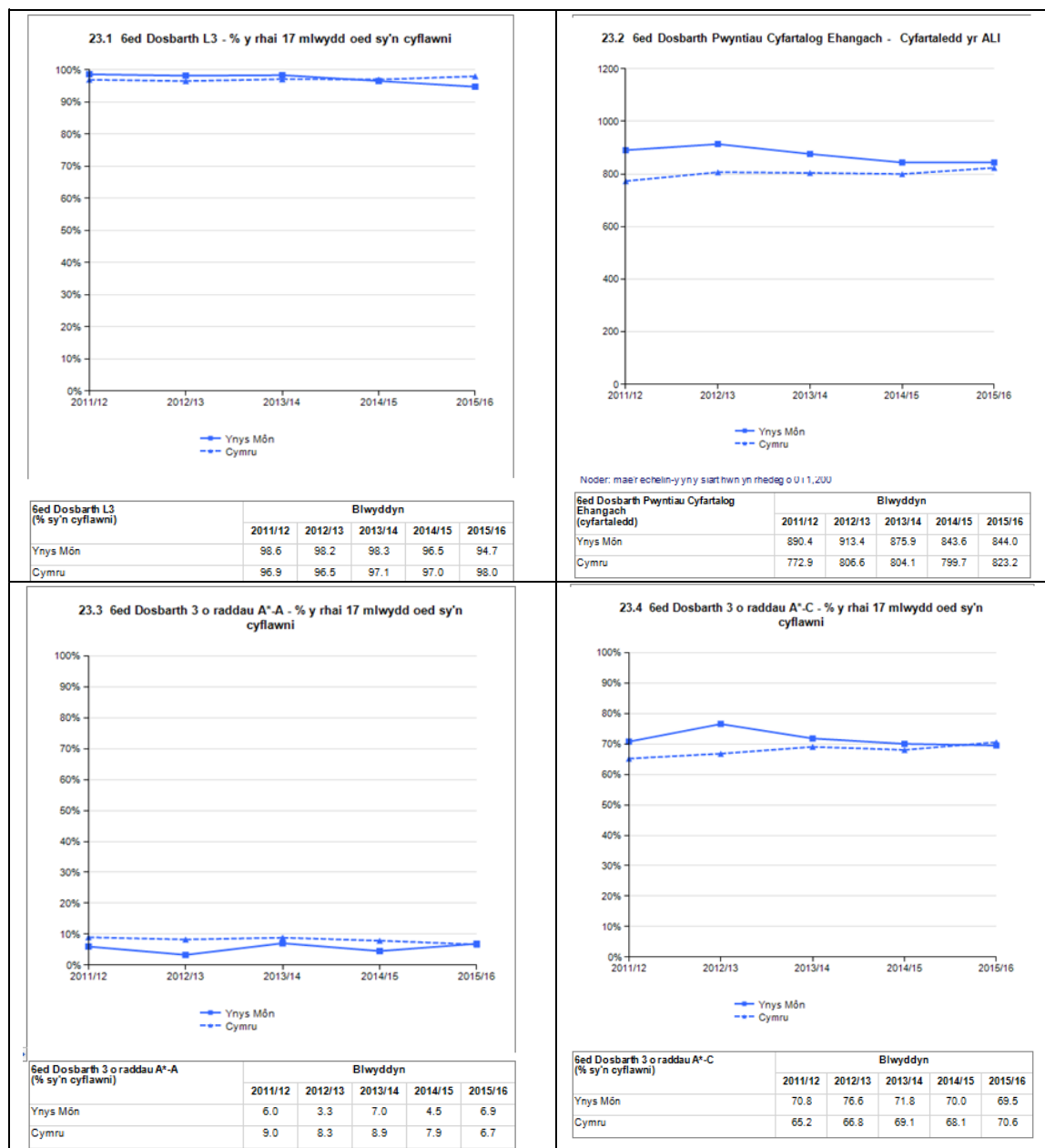
Yn 2016, yn y prif ddangosydd [TL2+] mae dosbarthiad ysgolion yn erbyn meincnodau cenedlaethol yn amlygu gwelliannau ar sefyllfa y blynyddoedd blaenorol a bellach nid oes unrhyw ysgol yn y chwarter isaf er bod dwy ysgol [ysgol B ac ysgol C] wedi bod yn y 50.0% isaf dros gyfnod treigl. Gwelir patrwm cyffelyb yn y DPC gyda ysgol C eto yn y 50.0% isaf dros gyfnod treigl. Mae'r sefyllfa gyda'r TL2 yn siomedig gyfod 80.0% o ysgolion islaw'r canolrif a thair ysgol [ysgol D, ysgol B ac ysgol C] wedi bod yno am gyfnod treigl. Yn y TL1 mae cynnydd yn y nifer o ysgolion sydd yn y chwarter uchaf ond mae un ysgol [ysgol D] wedi bod islaw'r canolrif ers tair blynedd. Felly hefyd yn ysgol D gyda'r Sgor Pwyntiau Wedi'i Gapio. Yn y pynciau craidd mae'r sefyllfa o ran y Gymraeg yn ddigon tebyg i'r hyn welir yn 2015 ond mae dwy ysgol [ysgol B ac ysgol A] wedi bod islaw'r canolrif ers cyfnod treigl [chwarter isaf yn achos ysgol B]. Er bod peth gwelliannau i'w gweld gyda'r Saesneg mae 60.0% o ysgolion yn parhau i fod islaw'r canolrif ac mae'r dair ysgol [ysgol D, ysgol B ac ysgol C] wedi bod yno dros gyfnod treigl. Nid oes unrhyw ysgol wedi bod yn y chwarter uchaf dros gyfnod o 6 mlynedd. Mewn Mathemateg, nid oes unrhyw ysgol yn y chwarter isaf ond mae un ysgol [ysgol B] wedi bod islaw'r canolrif dros gyfnod o ddwy flynedd.

Tabl 17 : Perfformiad Ôl-16

Yn 2016 roedd y perfformiad yn erbyn y prif ddangosyddion fel â ganlyn :

- L3 : 94.7% mewn cymhariaeth gyda 98.0% yn genedlaethol. Mae hyn yn ostyngiad am y drydedd flwyddyn o'r bron a -1.8% yn is na ffigwr llynedd [dros yr un cyfnod gwelwyd cynnydd o +1.0% yn genedlaethol].
- Sgor Pwyntiau : 844.0 mewn cymhariaeth gyda 823.2 yn genedlaethol. Mae perfformiad eleni ychydig yn uwch na'r ffigwr cyfatebol o 843.6 llynedd [dros yr un cyfnod gwelwyd cynnydd o +23.5 yn genedlaethol].
- 3 gradd A*/A : 6.9% mewn cymhariaeth gyda pherfformiad cenedlaethol o 6.7%. Roedd hyn yn gynydd cadarn ar ffigwr o 4.5% yn 2015. Dros yr un cyfnod gwelwyd llithriad o -1.2% yn genedlaethol.
- 3 gradd A*-C : 69.5% mewn cymhariaeth gyda pherfformiad cenedlaethol o 70.6%. Mae ffigwr Môn -0.5% yn is na pherfformiad 2015 ac yn amlygu llithriad am y bedwaredd flwyddyn o'r bron. Yn genedlaethol gwelwyd cynnydd o +2.5% rhwng 2015>2016.

Tabl 18 : % rhai 15 oed sy'n ennill dim cymwysterau

Mae'r ganran o ddysgwyr heb gymhwyster cydnabyddedig wedi aros yn isel dros gyfnod treigl ac ers 2013 wedi bod yn is na'r ffigwr cenedlaethol cyfatebol. Fodd bynnag, gwelwyd cynnydd yn 2016 a bellach mae'r bwlch rhwng Môn a Chymru wedi lleihau i 0.1%.

Gadael heb gymhwyster heb fod yn gadael addysg llawn amser					
	2012	2013	2014	2015	2016
Môn	1.7	1.0	0.6	0.0	0.8
Cymru	1.5	1.4	1.1	1.2	0.9

Perfformiad Ysgolion Unigol

Amrywiol iawn fu'r perfformiad eleni gyda 3 ysgol yn unig yn sicrhau gwelliannau ar ffigwr 2015 yn y prif ddangosydd [ysgol D, ysgol CH ac ysgol C]. Mewn Mathemateg a Saesneg mae 4 ysgol wedi sicrhau gwelliannau ar ffigwr llynedd [pawb ond ysgol A mewn Mathemateg ac ysgol D yn y Saesneg] tra bod pob ysgol wedi gwella perfformiad yn y Gymraeg. Yn siomedig iawn, dim ond 2 ysgol lwyddodd i wella ar y Sgor Pwyntiau Wedi'i Gapio [ysgol C ac ysgol CH]. Yn gyffredinol, roedd perfformiad hynod siomedig ar draws bron pob dangosydd mewn cymhariaeth â tharged yn ysgol A ac ynysgol B. Yn ysgol B roedd perfformiad mewn llawer o'r dangosyddion ychydig yn is na'r ffigwr cyfatebol yn 2015 [siomedig o gofio maint y buddsoddiad fu yno gan Lywodraeth Cymru fel rhan o raglen Her Ysgolion Cymru]. Y 2 ysgol sydd wedi perfformio gadarnaf ydy ysgol C, ac ysgol CH ble gwelir cynnydd ar ffigwr 2015 yn y mwyafrif helaeth o ddangosyddion. Mae sawl agwedd gadarnhaol i'r gwelliannau mewn perfformiad yn ysgol CH.

Prif benawdau fel â ganlyn [manyllion llawn yn Nhabl 18 ac Atodiad 1 isod] :

TL2+

- 3 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [D, CH a C].
- dim un ysgol yn llwyddo i sicrhau perfformiad 70%+.
- 1 ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron [CH].
- perfformiad yn agos at darged mewn 2 ysgol yn unig ac yn sylweddol is na tharged yn ysgol A ac ysgol C.
- bwlch mwyaf rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad i'w weld yn ysgol A ac ysgol C.

TL2

- 2 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [ysgol CH ac Ysgol C].
- perfformiad 1 ysgol yn unig yn torri 90%+ [CH].
- dim un ysgol wedi gallu sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron.
- perfformiad yn agos at darged mewn 2 ysgol yn unig. Bwlch mwyaf yn ysgol D ac ysgol A.
- bwlch mwyaf rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad i'w weld yn ysgol A.

TL1

- 2 ysgol hefo perfformiad 100% [ysgol CH ac ysgol C].
- 3 ysgol wedi gallu cynnal neu wella perfformiad am y drydedd flwyddyn o'r bron.

DPC

- 3 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [ysgol D, ysgol CH ac ysgol C].
- 2 ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron [ysgol CH ac ysgol C].
- perfformiad yn agos at darged mewn un ysgol yn unig [ysgol CH]. Bwlch yn sylweddol yn ysgol A ac ysgol B.
- bwlch mwyaf rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad i'w weld yn ysgol B.

5A*-A

- 2 ysgol yn unig yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015.
- perfformiad 2 ysgol yn 20%+ [ysgol C ac ysgol CH].
- dim un ysgol ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron.

Cymraeg

- 5 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015.
- perfformiad 4 ysgol yn torri 70%+ a 2 yn torri 80%+ [ysgol D ac ysgol CH].
- 1 ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron [ysgol CH].
- perfformiad yn agos at darged mewn un ysgol yn unig [ysgol CH] ac yn sylweddol is na tharged yn ysgol A ac ysgol B.
- bwlch rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad yn is na'r bwlch rhwng targed/perfformiad ymhob ysgol.

Saesneg

- 4 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [pawb ond ysgol D].
- perfformiad 2 ysgol yn torri 70%+ [ysgol C ac ysgol CH].
- 1 ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron [ysgol B].
- perfformiad yn agos at darged yn y mwyafrif o'r ysgolion.
- bwlch rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad hefyd yn gymharol fychan ar draws ysgolion.

Mathemateg

- 4 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [pawb ond ysgol A].
- perfformiad 3 ysgol yn torri 70%+ [ysgol D, ysgol CH ac ysgol C].
- 2 ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron [ysgol CH ac ysgol C].
- perfformiad yn agos at darged mewn 3 ysgol a bwlch sylweddol yn ysgol A ac ysgol C.
- bwlch mwyaf rhwng rhagfynegiad terfynol a pherfformiad i'w weld yn ysgol A.

Gwyddoniaeth

- 1 ysgol yn gwella ar ffigwr cyfatebol 2015 [ysgol CH].
- perfformiad 3 ysgol yn torri 90%+ [ysgol D, ysgol CH ac ysgol A].
- dim un ysgol yn sicrhau gwelliannau am y drydedd flwyddyn o'r bron ond perfformiad yn agos at darged mewn 3 ysgol.

Tabl 19 : Perfformiad Ysgolion Unigol

Mae'r data isod yn amlygu :

- cymhariaeth rhwng targed/rhagfynegiadau tymhorol a pherfformiad
- cynnydd/diffyg cynnydd 2015>2016
- oes gwelliannau blynyddol wedi digwydd dros gyfnod 3 blynedd

Ysgol	TL2+						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A [C4]	72.6	72.6	62.4	62.4	56.2	-4.2	x
B [C4]	54.0	45.7	50.7	51.5	48.2	-0.1	x
C [C2]	80.5	76.9	76.9	74.0	66.9	7.0	x
D [C3]	65.1	57.4	66.4	66.4	66.4	3.6	y
CH [C3]	69.9	63.9	63.0	61.7	64.2	6.9	x
Mon	67.8	62.7	63.7	62.9	58.8	2.2	y

Ysgol	TL2						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	76.5	76.5	82.2	82.2	81.0	-7.1	x
B	84.9	57.3	80.2	81.6	76.0	-4.6	x
C	88.8	86.4	89.4	87.6	88.0	1.6	x
CH	95.4	91.7	96.3	96.3	93.5	10.3	x
D	91.6	91.6	91.4	87.7	85.0	-1.4	x
Mon	86.1	78.5	86.2	85.6	82.8	-0.3	x

Ysgol	TL1						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	100.0	100.0	100.0	100.0	98.0	-1.0	x
B	97.8	97.1	97.1	97.1	99.0	3.2	x
C	100.0	99.4	100.0	100.0	100.0	1.1	y
CH	100.0	99.1	97.2	97.2	100.0	0.7	y
D	100.0	98.8	97.5	97.5	99.0	0.8	y
Mon	98.0	97.4	97.0	97.0	96.3	0	x

Ysgol	DPC						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	72.6	72.6	62.4	62.4	55.0	-5.4	x
B	54.0	42.8	50.0	50.7	44.0	-4.6	x
C	69.2	64.5	62.7	62.1	61.0	2.8	y
CH	65.1	55.6	64.5	64.5	65.0	11.0	y
D	69.9	63.9	63.0	63.0	63.0	7.5	x
Mon	64.6	58.3	59.2	59.2	55.8	1.7	y

Ysgol		5A*/A	Cynnydd x3
		Perfformiad	
A		10.5	x
B		8.0	x
C		23.1	x
CH		24.3	x
D		13.6	x
Mon		15.9	x

Ysgol	Cymraeg						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	90.4	90.4	73.0	73.0	71.7	0.8	x
B	100.0	59.1	50.0	50.0	59.1	12.8	x
C	87.9	83.6	80.2	80.2	79.1	20.4	x
CH	82.0	68.7	75.5	75.5	81.6	3.2	y
D	91.0	91.0	86.6	82.1	71.7	0.8	x
Mon	87.7	80.7	76.4	75.6	77.0	5.4	y

Ysgol	Saesneg						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	72.6	72.6	62.4	63.4	67.9	6.5	x
B	65.5	57.3	57.4	61.0	60.3	2.0	y
C	82.3	82.3	81.1	79.3	76.3	9.1	x
CH	76.2	69.4	73.8	73.8	70.1	4.4	x
D	74.7	61.5	70.4	67.9	67.9	-3.0	x
Mon	73.6	68.8	68.8	69.0	66.9	3.4	x

Ysgol	Mathemateg						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	74.5	74.5	65.4	65.4	59.4	-9.9	x
B	65.5	57.3	64.0	64.0	60.3	2.7	x
C	84.0	81.1	79.9	76.9	74.0	2.2	y
CH	69.7	62.0	69.2	69.2	73.8	7.4	y
D	77.1	73.5	70.4	70.4	72.8	11.0	x
Mon	73.6	69.1	69.7	68.8	66.1	1.7	y

Ysgol	Gwyddoniaeth						
	Targed	Rhag-01	Rhag-02	Rhag-03	Perfformiad	2015>2016 +/-	Cynnydd x3
A	100.0	100.0	98.0	98.0	91.5	-7.5	x
B	95.0	77.5	97.8	97.8	86.0	-5.7	x
C	85.2	79.9	79.9	79.9	81.7	-15.5	x
CH	96.3	76.9	96.3	96.3	93.5	7.4	x
D	95.2	86.8	91.4	95.1	90.1	-1.7	x
Mon	92.0	81.9	90.2	90.7	82.0	-9.4	x

Tabl 20 : Perfformiad dysgwyr PYD yn y prif ddangosydd TL2+ mewn ysgolion unigol

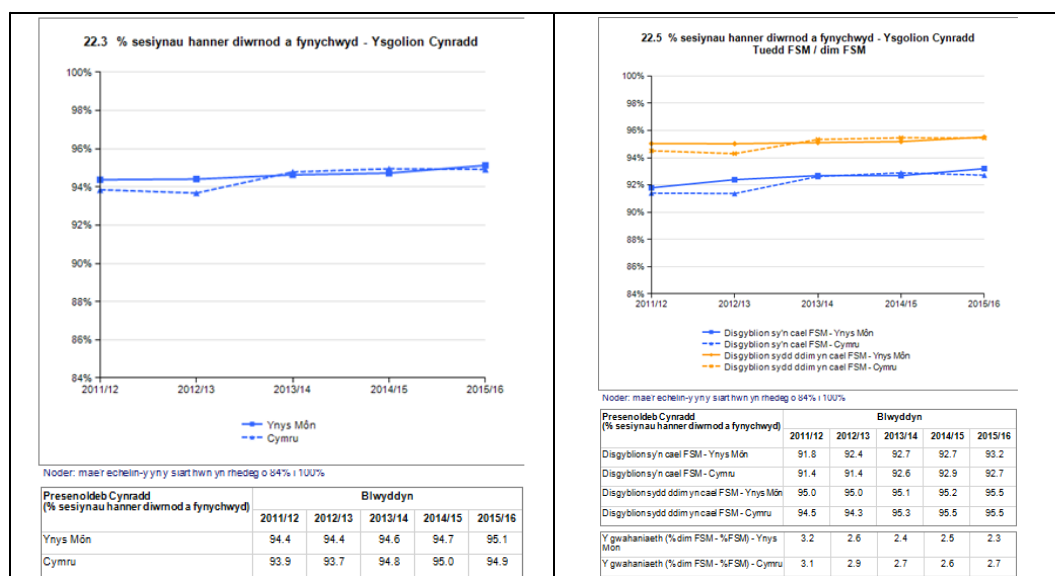
Mae perfformiad 2 ysgol yn 2016 yn disgyn o dan darged treigl Llywodraeth Cymru [32.0%]. Er bod gwelliannau eleni ym mherfformiad PYD ysgol C, mae'r ganran treigl yn parhau yn is na'r disgwyliad cenedlaethol ac fel canlyniad mae'r ysgol wedi'i gosod yng ngrwp data 3 [yn hytrach na 2] fel rhan o'r drefn gategoreiddio genedlaethol. Mae'r sefyllfa yn siomedig yn ysgol A eleni ac yn fwy pryderus yn ysgol B o ystyried y llithriad treigl.

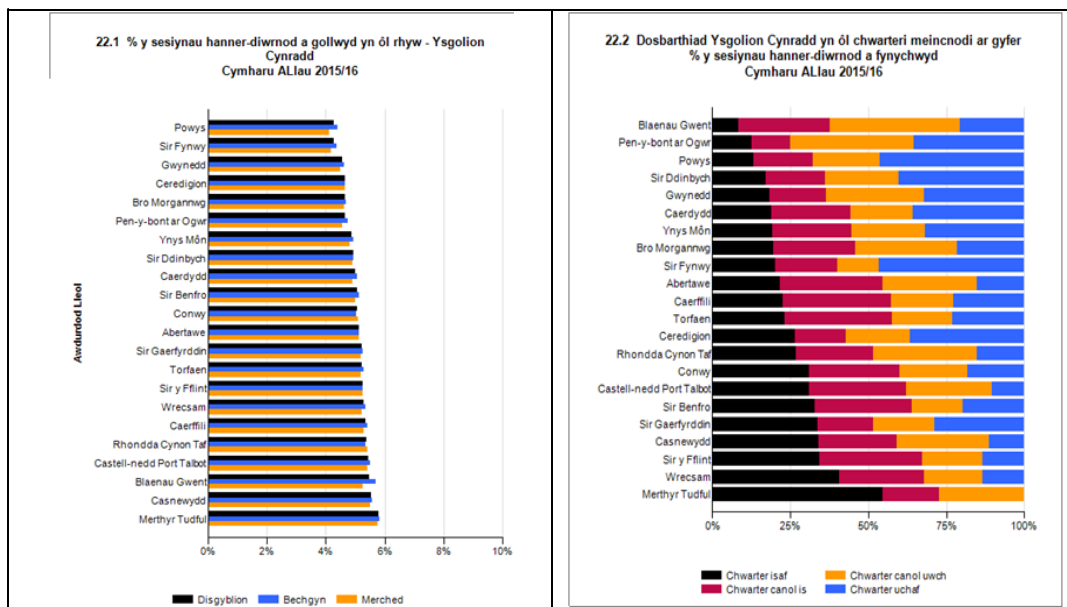
Ysgol	2014			2015			2016		
	Nifer PYD	% L2+	Bwlch PYD/Dim PYD	Nifer PYD	% L2+	Bwlch PYD/Dim PYD	Nifer PYD	% L2+	Bwlch PYD/Dim PYD
C	15	26.7%	36.8%	16	25.0%	39.6%	10	40.0%	28.6%
CH	25	40.0%	8.5%	10	40.0%	24.6%	18	38.9%	33.0%
D	16	43.8%	32.8%	14	28.6%	32.9%	12	33.3%	36.2%
B	25	48.0%	+5.7%	32	40.6%	10.3%	24	25.0%	28.1%
A	17	47.1%	8.9%	15	53.3%	8.3%	19	21.1%	42.9%

Tabl 21 : % presenoldeb ysgolion cynradd Môn o'i gymharu â Chymru

Yn y sector cynradd, mae presenoldeb wedi gwella am y drydedd flwyddyn o'r bron gyda chynnydd o +0.4% rhwng 2015>2016. Yn yr un cyfnod gwelwyd llithriad o -0.1% yn y cyfartaledd cenedlaethol. Mae presenoldeb dysgwyr PYD hefyd wedi gwella +0.5% ers 2015 [llithriad cenedlaethol o -0.2% dros yr un cyfnod] ac mae'r bwlch rhwng PYD/dim-PYD wedi lleihau i 2.3% [2.7% yn genedlaethol].

O ran y sesiynau hanner-diwrnod a gollwyd, mae Môn yn safle 7 o blith holl awdurdodau Cymru. Mae safle Môn [7/22] yn gadarnhaol hefyd o ran dosbarthiad ysgolion yn ôl chwarteli meincnodau cenedlaethol PYD.

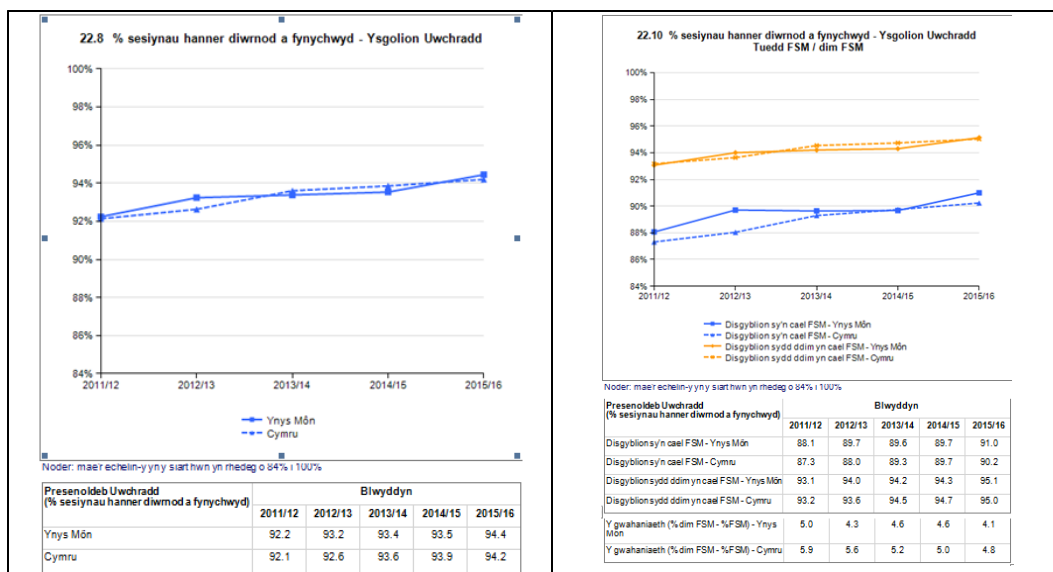

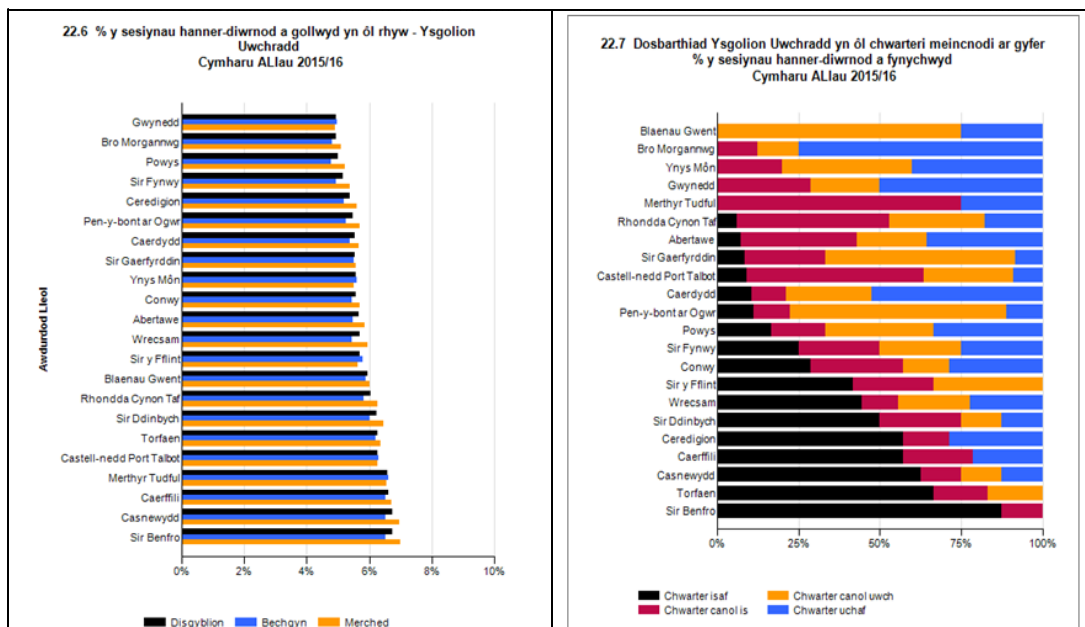

Tabl 22 : % presenoldeb ysgolion uwchradd Môn o'i gymharu â Chymru

Yn y sector uwchradd, mae presenoldeb wedi gwella am y bedwaredd flwyddyn o'r bron gyda chynnydd o +0.9% rhwng 2015>2016. Yn yr un cyfnod gwelwyd cynnydd o 0.3% yn y cyfartaledd cenedlaethol. Mae presenoldeb dysgwyr PYD hefyd wedi gwella +1.3% ers 2015 [cynnydd cenedlaethol o +0.5% dros yr un cyfnod] ac mae'r bwlch rhwng PYD/dim-PYD wedi lleihau i 4.1% [4.8% yn genedlaethol].

O ran y sesiynau hanner-diwrnod a gollwyd, mae Môn yn safle 9 o blith holl awdurdodau Cymru. Mae safle Môn [3/22] yn hynod gadarnhaol hefyd o ran dosbarthiad ysgolion yn ôl chwarteri meincnodau cenedlaethol PYD. Yn 2016 nid oes unrhyw ysgol yn y chwarter isaf.

Deilliannau Arolygiadau Ysgolion

Yn ystod blwyddyn addysgol 2015-2016, bu i Estyn gynnal arolygiad mewn 7 ysgol [7 cynradd ac 0 uwchradd]. Mewn 4 ysgol [57.1%], dyfarnwyd categori dilyniant lleiaf dwys [Monitro Awdurdod]. Mewn 2 ysgol [28.5%] dyfarnwyd yr angen am ymweliad monitro pellach gan Estyn. Gosodwyd un ysgol [14.2%] mewn categori statudol Mesurau Arbennig.

Nodir isod y proffil barnau :

Tabl 23 : Proffil barnau arolygiadau blwyddyn addysgol 2015-16

	Rhagorol	Da	Digonol	Anfoddhaol
Cwestiwn Allweddol 1	0%	71.4%	28.6%	0%
Cwestiwn Allweddol 2	0%	57.1%	42.9%	0%
Cwestiwn Allweddol 3	0%	57.1%	28.6%	14.3%
Barn Gyffredinol 1 : Perfformiad Presennol	0%	71.4%	28.6%	0%
Barn Gyffredinol 2 : Gallu i Wella	0%	57.1%	28.6%	14.3%

Sefyllfa gyfredol o ran ysgolion mewn categori dilyniant [arolygiadau 2014-15 a 2015-16] :

Ysgol	Categori Dilyniant	Dyddiad ail ymweliad Estyn neu gyflwyno adroddiad ALL	Rhagfynegiad
XXXXXX	Mesurau Arbennig	Ymweliadau pob 3 mis	Cynnydd araf a phryder am gynhwysedd yr ysgol i sicrhau y gwelliannau angenrheidiol. Adroddiadau monitro yn amlgu pryder ar sawl lefel a'r ALL yn ystyried ystod o opsiynau mewn ymateb.
XXXXXX	Monitro Awdurdod	Gwanwyn 2017	Disgwyliad y bydd yr ysgol yn cael ei thynnu o'r categori.
XXXXXX	Monitro Estyn	Gwanwyn 2017	Ymweliadau monitro cynnydd pellach i'w cwblhau ond rhagolygon yn gadarnhaol iawn. Disgwyliad y bydd yr ysgol yn cael ei thynnu o'r categori.
XXXXXX	Monitro Estyn	Hydref 2017	Dyddiadau ymweliadau monitro cynnydd i'w cadarnhau.

Tabl 24 : Crynhoi sefyllfa garegoreiddio ysgolion Môn

Mae 3 cam i'r broses garegoreiddio genedlaethol :

- Cam 1 'Grwp Data' : LIC yn gosod ysgol mewn grwp safonau [1-4] seiliedig ar berfformiad treigl mewn ystod o ddangosyddion
- Cam 2 'Gallu i Wella' : dyfarnu gradd leol [A-D] ar allu'r ysgol i wella [barn sydd yn cymryd i ystyriaeth ansawdd arweinyddiaeth a'r dysgu/addysgu]
- Cam 3 'Categori Cefnogaeth' : categori fydd yn sbarduno rhaglen o gymorth, her ac ymyrraeth ar sail angen.

Dros gyfnod treigl gwelir gwelliannau arwyddocaol yn y ganran o ysgolion yn y categoriau cefnogaeth mwyaf dwys [lleihad o 25.0% yn 2014 i 15.4% yn 2016]

2014-15	Gwyrdd		Melyn		Melyngoch		Coch	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	2	3.8%	29	55.8%	20	38.5%	1	1.9%
2015-16	Gwyrdd		Melyn		Melyngoch		Coch	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	4	7.7%	31	59.6%	15	28.8%	2	3.8%
2016-17	Gwyrdd		Melyn		Melyngoch		Coch	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	7	13.5%	37	71.1%	7	13.5%	1	1.9%

Felly hefyd yn y ganran o ysgolion sydd wedi derbyn y dyfarniadau uchaf ar gyfer ansawdd arweinyddiaeth a dysgu/addysgu [graddau A + B] fel rhan o Cam 2 o'r broses gatgoreiddio. Yma, gwelir cynnydd o +17.4% [ffigwr wedi codi o 65.4% yn 2014 i 82.8% yn 2016]

2014-15	A		B		C		D	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	2	3.8%	32	61.6%	17	32.7%	1	1.9%
2015-16	A		B		C		D	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	5	9.6%	31	59.6%	14	27.0%	2	3.8%
2016-17	A		B		C		D	
	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%	Nifer	%
	7	13.5%	36	69.3%	8	15.3%	1	1.9%

Nodir isod y categorïau sydd yn weithredol ar gyfer blwyddyn addysgol 2015-16 [nodir hefyd, ble'n berthnasol, unrhyw gategori dilyniant yn dilyn arolygiad Estyn – Monitro Awdurdod/Monitro Estyn/Gwelliant Sylweddol/Mesurau Arbennig] :

	Cynradd	Categori Estyn	Cam 1	Cam 2	Cam 3
Dalgylch A					
1		Monitro Estyn	1	C	
2			1	A	
3			1	B	
4			1	B	
5			2	A	
6			3	B	
7		Monitro Estyn	2	B	
8			1	B	
9			1	C	
Dalgylch B					
1			1	C	
2			1	B	
3			1	B	
4			3	B	
5			1	B	
6			2	B	
7			3	B	
8			1	B	
9			1	B	
10			2	B	
11			1	A	
Dalgylch C					
1			2	C	
2			3	B	
3			1	A	
4			2	B	
5			2	B	
6			2	B	
7		Monitro Awdurdod	2	B	
8			3	B	
9			1	B	
Dalgylch CH					
1			1	A	
2			1	A	
3			2	C	

4			3	B	
5			3	C	
6			1	A	
7			3	B	
8			3	C	
9			3	B	
10					
11			1	B	
Dalgych D					
1			2	B	
2			3	B	
3			1	B	
4			1	B	
5			3	B	
6		Mesurau Arbennig	3	D	
7			3	B	
8			2	B	
Ysgolion Arbennig					
1			-	B	
	Uwchradd	Categori Estyn	Cam 1	Cam 2	Cam 3
1			2	B	
2			2	C	
3			1	B	
4			3	B	
5			2	B	

Materion sydd angen sylw :

Cyfnod Sylfaen/CA2

- Pennu disgwyliadau uwch yn y CS a CA2 a datblygu gwell gwydnwch i weithdrefnau pennu targedau, asesu a thracio ysgolion ac hyrwyddo gwell defnydd o ddata a rhaglenni ymyraeth i yrru gwelliannau angenrheidiol.
- Sicrhau bod gwell cysondeb ar draws ysgolion parthed dealltwriaeth o 'ffit-orau' wrth bennu lefel derfynol.
- Gwella addysgeg yn y CS gyda ffocws penodol ar :
 - ✓ wella cyfleoedd sydd wedi eu cynllunio i ddatblygu llythrennedd/rhif ar draws y meysydd dysgu
 - ✓ sicrhau gweithgareddau sydd â lefel her uwch
 - ✓ sicrhau gwell cyfleon i gymhwyso'r medrau
 - ✓ sicrhau gwell cydbwysedd rhwng tasgau sy'n cael eu harwain gan athro/dysgwr
- Gwella perfformiad dysgwyr PYD ar y lefelau uwch.
- Targedu cynhaliaeth i ysgolion ble mae perfformiad treigl wedi bod yn y 50% isaf.
- Sicrhau dadansoddiad manwl o ddata profion darllen/rhif ar lefel ALI yn ôl yr amryfal flynyddoedd B2>9 ac adnabod ysgolion penodol ble nad oes cydberthynas digon agos gyda pherfformiad ac asesiadau athrawon.
- Parhau i weithio hefo swyddogion yr ALI i wella ansawdd arweinyddiaeth ar bob lefel er mwyn sicrhau nad oes yr un ysgol yn cael ei gosod mewn categori dilyniant statudol yn dilyn arolygiad Estyn.
- Hyrwyddo gwell cydweithio Ysgol-i-Ysgol er mwyn sicrhau bod yr arferion gorau yn cael eu rhaeadr a'u coleddu.

CA3 a CA4

- Parhau i gynnal y gwelliannau mewn safonau perfformiad ar y lefelau uwch ar draws y prif ddangosyddion
- Sicrhau gweithredu mwy grymus i wirio addasrwydd targedau a'r cynnydd tuag atynt a gweithredu i sicrhau bod arweinwyr ar bob lefel yn gwneud defnydd effeithiol a phrydlon o systemau tracio i gynllunio ymyrraeth effeithiol ac i ddelio gyda thanberfformio/perfformio cyfforddus [ac yn benodol yng nghyd destun data read-across]
- Sicrhau dealltwriaeth gytunedig gydag arweinwyr o hanfodion cynllunio cwricwlaidd/darpariaeth er mwyn gwell perfformiad yn erbyn y prif ddangosyddion.
- Gwella perfformiad dysgwyr PYD
- Gwella perfformiad mewn Saesneg Iaith a Cymraeg Iaith
- Gweithio gyda'r Consortiwm 14-19 i wella ansawdd y ddarpariaeth a safonau cyflawniad yn CA5.
- Targedu gweithredu mewn 2 ysgol uwchradd ble mae pryder am berfformiad a/neu ansawdd arweinyddiaeth a sicrhau bod y 3 ysgol arall yn parhau ar eu taith gwell.
- Parhau i weithio hefo swyddogion yr ALI i wella ansawdd arweinyddiaeth ar bob lefel er mwyn sicrhau nad oes yr un ysgol yn cael ei gosod mewn categori dilyniant statudol yn dilyn arolygiad Estyn
- Hyrwyddo gwell cydweithio Ysgol-i-Ysgol er mwyn sicrhau bod yr arferion gorau yn cael eu rhaeadr a'u coleddu.

Atodiad 1

Ysgol	TL2+						Mathemateg					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ysgol D [C3 15.1 / 15.9]	46.6%	47.9%	61.7%	71.8%	57.3%	64.2%	53.4%	54.5%	70.2%	73.6%	61.8%	72.8%
Ysgol B [C4 23.2 / 22.6]	25.4%	39.0%	39.0%	43.4%	48.6%	48.2%	50.0%	46.3%	53.9%	65.1%	57.6%	60.3%
Ysgol CH [C3 15.8 / 15.7]	59.3%	55.0%	54.1%	46.9%	62.8%	66.4%	63.7%	58.5%	54.8%	50.0%	66.4%	73.8%
Ysgol C [C2 10.1 / 9.9]	59.0%	65.0%	59.1%	60.0%	59.9%	67.0%	67.6%	75.2%	69.0%	63.1%	71.8%	74.0%
Ysgol A [C4 21.1 / 19.7]	47.5%	51.1%	59.6%	54.5%	60.4%	56.2%	55.5%	66.9%	66.4%	57.3%	69.3%	59.4%
Mon	47.9%	52.2%	54.2%	53.8%	56.6%	58.8%	58.2%	60.9%	62.1%	60.2%	64.4%	66.1%
Cymru	50.1%	51.0%	52.7%	55.4%	57.6%	60.2%	56.5%	58.3%	60.3%	61.7%	64.2%	66.9%

Ysgol	Cymraeg						Saesneg					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
D	80.0%	69.4%	70.4%	88.2%	81.7%	85.1%	55.1%	53.7%	63.8%	74.5%	70.9%	67.9%
B	50.0%	66.6%	5.0%	47.3%	46.2%	59.1%	30.8%	51.2%	52.3%	48.8%	58.3%	60.3%
CH	73.3%	64.7%	76.0%	68.1%	78.4%	81.6%	71.9%	65.0%	65.8%	66.4%	65.7%	70.1%
C	58.1%	60.8%	63.1%	60.5%	58.7%	79.1%	61.3%	65.5%	63.5%	72.5%	67.2%	76.3%
A	58.5%	55.7%	68.1%	78.6%	70.9%	71.7%	52.6%	49.6%	65.1%	72.7%	61.4%	67.9%
Mon	66.3%	62.4%	66.4%	71.6%	71.6%	77.0%	54.4%	57.1%	61.4%	65.2%	63.5%	66.9%
Cymru	74.7%	73.7%	73.5%	73.7%	75.1%	75.1%	62.8%	62.2%	62.8%	66.2%	68.3%	69.3%

Ysgol	TL2						TL1					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
D	67.8%	76.0%	89.3%	87.3%	86.4%	85.0%	95.8%	92.5%	100.0%	96.4%	98.2%	99.0%
B	53.9%	66.6%	82.8%	83.7%	80.6%	76.0%	84.6%	80.4%	99.2%	98.4%	95.8%	99.0%
CH	77.8%	72.8%	82.9%	84.4%	83.2%	93.5%	93.3%	94.2%	99.3%	98.4%	99.3%	100.0%
C	69.4%	83.3%	89.2%	90.0%	86.4%	88.0%	97.7%	98.3%	98.5%	98.8%	98.9%	100.0%
A	62.0%	71.4%	77.4%	93.6%	88.1%	81.0%	90.5%	100.0%	97.3%	100.0%	99.0%	98.0%
Mon	65.8%	73.8%	83.2%	85.6%	83.1%	82.8%	91.9%	92.5%	97.3%	96.0%	96.3%	96.3%
Cymru	67.3%	72.6%	77.7%	82.3%	83.4%	83.6%	90.3%	91.7%	93.1%	94.0%	94.3%	95.3%

Ysgol	DPC						SPC					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2011	2012	2013	2014	2015	2016
D	44.1%	47.1%	59.5%	69.1%	55.5%	63.0%	316.5	333.1	365.6	358.6	356.1	354.7
B	26.2%	39.0%	38.2%	43.4%	48.6%	44.0%	269.5	286.0	351.4	354.6	343.1	336.4
CH	59.3%	55.0%	53.4%	46.9%	54.0%	65.0%	338.9	340.1	368.6	357.7	353.8	669.2
C	56.7%	61.2%	53.2%	56.9%	58.2%	61.0%	339.9	371.5	374.9	378.7	366.3	368.0
A	45.3%	48.8%	52.7%	54.5%	60.4%	55.0%	303.8	347.5	351.8	372.2	365.5	349.8
Mon	46.6%	50.7%	50.6%	52.5%	54.1%	55.8%	312.7	334.9	358.5	357.2	350.7	346.8
Cymru	48.7%	48.8%	49.2%	52.6%	54.3%	57.5%	311.6	323.5	333.1	340.8	342.3	344.2

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
DYDDIAD:	16 Chwefror, 2017
PWNC:	Adroddiad Blynyddol y Grŵp Adolygu Cynnydd Ysgolion
AELOD PORTFFOLIO:	Y Cynghorydd Ken Hughes (Aelod Portffolio - Dysgu Gydol Oes)
PENNAETH GWASANAETH:	Delyth Molyneux (Pennaeth Gwasanaeth - Dysgu)
AWDUR YR ADRODDIAD:	Delyth Molyneux (Pennaeth Gwasanaeth - Dysgu Gydol Oes) a Geraint Wyn Roberts (Swyddog Sgriwtini).
Ffôn:	D / O: 01248752039
E-bost:	D / O: gwrce@ynysmon.gov.uk

1.0 ARGYMHELLIAD

- 1.1 Gofynnir i'r pwyllgor nodi'r adroddiad mewn perthynas â gwaith y Grŵp Adolygu Cynnydd Ysgolion (y panel) yn ystod 2016.

2.0 RHESYMAU DROS YR ARGYMHELLIAD

- 2.1 Ar 10 Gorffennaf rhoddodd aelodau'r panel sylw i'r ffordd orau o adrodd ar eu gwaith a daethant i'r casgliad mai'r ffordd ymlaen oedd trwy gyflwyno adroddiad i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio.
- 2.2 Ar 2 Chwefror 2016 cyflwynwyd adroddiad ar waith y panel i'r Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio a phenderfynwyd trefnu wedi hynny bod y pwyllgor yn derbyn adroddiad yn flynyddol.

3.0 CEFNDIR

- 3.1 Sefydlwyd y Panel ar 21 Tachwedd 2012 gan y Pwyllgor Sgriwtini Addysg a Hamdden. 'Roedd yn codi o argymhellion a wnaed gan Estyn ynghylch ansawdd y gwasanaethau addysg ar gyfer plant a phobl ifanc yn Ynys Môn. Nod y panel yw cynorthwyo'r Gwasanaeth Addysg i wella perfformiad ysgolion ar yr Ynys drwy gynyddu a datblygu atebolrwydd lleol am berfformiad ysgolion ac ychwanegu at wybodaeth aelodau lleol am yrwyr perfformiad allweddol a'r heriau sy'n wynebu ysgolion ar Ynys Môn.

3.2 Wrth sefydlu strwythur newydd ar gyfer pwyllgorau sgriwtini ym Mai 2013, cytunwyd y byddai aelodau o'r ddau bwyllgor sgriwtini yn parhau i wneud gwaith y panel ond bod y panel yn cael ei ddynodi'n banel canlyniadau sgriwtini parhaus. Cylch gorchwyl y panel yw:

- Monitro cynnydd ysgolion unigol;
- Dysgu o arfer da;
- Os ystyrir bod hynny'n briodol, cyflwyno argymhellion i'r Aelod Portffolio ar gyfer Dysgu a'r Pennaeth Dysgu.

3.3 Roedd yr aelodau etholedig a ganlyn yn gwasanaethu ar y panel:

- Y Cynghorydd Meirion Jones
- Y Cynghorydd Gwilym Jones
- Y Cynghorydd Alun Mummery
- Y Cynghorydd Lewis Davies
- Y Cynghorydd Richard Owain Jones
- Y Cynghorydd Dylan Rees
- Y Cynghorydd Jim Evans

3.4 Mae'r Pennaeth Dysgu a'r Uwch Reolwr Safonau Ysgol a Chynhwysiad yn cynghori'r panel ynghylch pa ysgolion y dylid eu gwahodd. Mae'r meini prawf a ddefnyddir i ddewis ysgolion yn seiliedig ar fframwaith categoreiddio ysgolion cenedlaethol, perfformiad yr ysgol ac adroddiadau Estyn. Y nod yw cael cymysgedd da o ysgolion bach, canolig, mawr a chynradd / uwchradd. Pwysleisir mai penderfyniad y panel yn unig yw pa ysgolion i'w gwahodd i ymddangos ger ei fron. Gellir gwahodd ysgolion i ailymddangos gerbron y Panel ar ddyddiad diweddarach os oes materion y mae angen rhoi sylw iddynt eto.

3.5 Yn ystod 2016 mae'r panel wedi cyfarfod ar yr achlysuron canlynol

<u>Dyddiad</u>	<u>Ysgol</u>
22 Ionawr 2016	Ysgol Llangoed
22 Ionawr 2016	Ysgol Llaingoch
11 Mawrth 2016	Ysgol Bodedern
11 Mawrth 2016	Ysgol Llanfairpwll
20 Mai 2016	Ysgol Bodorgan
20 Mai 2016	Ysgol Dwyran a Niwbwrch
8 Rhagfyr 2016	Sesiwn Gynllunio

3.6 Mae aelodau'r panel yn derbyn cryn dipyn o wybodaeth gyfrinachol mewn cyfarfodydd. Mae'r wybodaeth yn cynnwys data am berfformiad academiaidd a phresenoldeb, gwybodaeth am gyllid, ynghyd â gwybodaeth am faterion staffio / rheoli. Rhennir gwybodaeth mewn modd ddiogel gydag aelodau'r panel oherwydd ystyrir ei bod yn wybodaeth sensitif neu gyfrinachol ei natur. Cymerir "cofnodion" ffurfiol ym mhob pob cyfarfod ac fe'u rhennir gyda swyddogion perthnasol yn y Gwasanaeth Dysgu.

3.7 Gwahoddir y Pennaeth, Cadeirydd y Llywodraethwyr a'r Ymgynghorydd Gwe perthnasol (Gwasanaeth Gwella Ysgolion Rhanbarthol) i fynychu cyfarfodydd y panel i drafod safonau cyrhaeddiad, materion cynhwysiad, presenoldeb a rheoli adnoddau sy'n cynnwys agweddau ariannol a rheolaeth.

4.0 **Y PRIF NEGESEUON YN 2016**

4.1 Mae gan yr holl ysgolion a ymddangosodd gerbron y panelau yn 2016 eu hanes eu hunain ac maent yn amrywio o ran maint ac maent wedi eu lleoli ledled yr ynys.

4.2 Mae ceisio dod i gasgliad generig yn seiliedig ar yr hyn a ddysgwyd gan y cynrychiolwyr ysgolion a ymddangosodd gerbron y panel a chymhwyso'r casgliad hwnnw wedyn i holl ysgolion yr ynys yn broblemus ac yn llawn anawsterau. Wedi dweud hynny, 'roedd yn ymddangos bod rhai materion yn berthnasol i bob ysgol ar yr ynys, a byddai'n deg tynnu sylw at y pwyntiau hyn fel y prif negeseuon a nodwyd gan y panel yn ystod 2016 sef :

- Mae ysgolion yn gweithio'n dda gyda GwE ac yn canmol ansawdd y gefnogaeth a ddarperir. Roedd gan bob ysgol dystiolaeth o ddefnyddio cynlluniau datblygu / gwella i fynd i'r afael â meysydd lle 'roedd perfformiad yn wan ac i flaenoriaethu camau gweithredu i wella perfformiad.
- Mae ysgolion yn gweithio'n dda gydag ysgolion eraill ar yr ynys er mwyn rhannu arfer da, ond mynegodd un ysgol ei bod yn siomedig gydag effeithiolrwydd y cynllun lleol.
- O dan system codau lliw Llywodraeth Cymru ar gyfer graddio ysgolion, 'roedd rhai ysgolion mewn categori uwch nag eraill, ond mae pob un ohonynt yn ymrwymedig i wella safonau addysgol ar gyfer pob dysgwr.
- 'Roedd cynrychiolwyr ysgolion a fynychodd y panel yn gwbl agored o ran nodi gwendidau ym mherfformiad eu hysgolion ac roeddent yn gallu rhoi eglurhad cadarn drosto e.e. cynnydd yn y niferoedd a chanddynt anghenion arbennig, disgyblion sydd â sgiliau iaith Gymraeg llai datblygedig neu swyddi gwag yr oedd angen eu llenwi.

- Cyfeiriodd ysgolion at anawsterau o ran recriwtio athrawon profiadol a phenaethiaid i lenwi swyddi gwag. Roedd gan rai ysgolion amheuan ynghylch y posibilrwydd o gyflwyno asiantaeth recriwtio genedlaethol i lenwi swyddi dros dro, tra bod eraill o'r farn nad y broses recriwtio oedd ar fai, ond mai adlewyrchiad ydyw o broblem genedlaethol yn ymwneud â'r gronfa gyfyngedig o athrawon profiadol sy'n barod i lenwi swyddi gwag dros dro a swyddi penaeithiaid, yn enwedig drwy gyfrwng y Gymraeg.
- Mae gan y cymunedau feddwl mawr o'u hysgolion.
- Erys cefnogaeth i addysg grefyddol a'i phwysigrwydd o ran datblygu gwerthoedd cymdeithasol ac ymddygiadol cadarnhaol.

6.0 CAMAU NESAF

- 6.1 Ar 8 Rhagfyr, 2016 cyfarfu'r panel i gytuno ar restr o ysgolion i'w gwahodd yn ystod 2017. Roedd y panel yn awyddus i wahodd cymysgedd eang o ysgolion. Bydd yr "Uwch Reolwr Safonau Ysgolion a Chynhwysiad" yn dechrau yn ei swydd ym mis Ionawr 2017 a gwahoddir yr ysgolion a ddewiswyd i ymddangos o flaen y Panel cyn gynted â phosib ar ôl hynny.
- 6.2 Wrth i lynder ariannol effeithio mwy ar ysgolion dros yr ychydig flynyddoedd nesaf, mae'n bwysig bod y panel yn cael cyfle i ystyried pa mor effeithiol yw defnydd yr ysgolion o adnoddau a'u llwyddiant yn lleihau absenoldeb staff ac effaith negyddol absenoldeb ar safonau o ganlyniad.

Awdur: Adroddiad ar y cyd gan Delyth Molyneux (Pennaeth Gwasanaeth - Dysgu Gydol Oes) a Geraint Wyn Roberts (Swyddog Sgriwtini).

Dyddiad: 19 Ionawr, 2017

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
DYDDIAD:	14 Chwefror, 2017
PWNC:	Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (y Bwrdd) - Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y Cynghorydd Richard Dew
PENNAETH GWASANAETH:	Mr Dylan J Williams
AWDUR YR ADRODDIAD: Ffôn: E-bost:	Aled P Davies 01248 752479 AledDavies@ynysmon.gov.uk

1.0 Pwrpas

- 1.1 Rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r aelodau ar y cynnydd a wnaed hyd yma o ran cyflawni **Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (Y Bwrdd)** ar yr Ynys, a sut mae'r ddarpariaeth yn ymateb i anghenion cyflogwyr presennol a chyflogwyr y dyfodol.

2.0 Rhagarweiniad

- 2.1 Sefydlwyd y Bwrdd i gydlynu'n well y gweithgarwch datblygu economaidd strategol ar sail ranbarthol, a hynny mewn ymateb i'r pwysau ar gyllid cyhoeddus. Mae cydlynu a chyflawni rhaglenni cyflogaeth a sgiliau ar sail ranbarthol yn un o'r meysydd blaenoriaeth allweddol ar gyfer y Bwrdd. Mae'n hanfodol sicrhau gwell aliniad rhwng y cyflenwad o sgiliau a'r galw am sgiliau, a hynny er mwyn cynnal a thyfu economi ranbarthol.
- 2.2 Mae Ffrwd Waith Sgiliau a Chyflogaeth y Bwrdd wedi ei mabwysiadu a'i chydabod gan Lywodraeth Cymru fel un o'i tair Partneriaeth Sgiliau Ranbarthol (PSR) ar draws Cymru. Trwy gydlynu a rhoi cymorth ar lefel leol a ranbarthol, mae'r ffrwd waith Sgiliau a Chyflogaeth, sef y PSR swyddogol ar gyfer Gogledd Cymru, yn alinio â ffrydiau gwaith eraill y Bwrdd - mae'r rhain yn cynnwys tyfu ein cadwyni cyflenwi; buddsoddiad pellach yn ein trafndiaeth a'n hisadeiledd; cyfleoedd i gydweithio mwy a gweithio mwy ar draws ffiniau; a hybu mewnfuddsoddiad pellach ac ehangu.

- 2.3 Gan weithio fel rhan o **'Dîm Gogledd Cymru'** (gyda phartneriaid o Lywodraeth Leol, Addysg Bellach, Addysg Uwch, yr Adran Gwaith a Phensiynau a'r Sector Preifat), y cydweledigaeth yw cael rhanbarth hyderus, cydlynol gyda thwf economaidd cynaliadwy, gan fanteisio ar lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'r cysylltiadau rhyngddynt ag economïau Pwerdy'r Gogledd ac Iwerddon.

3.0 Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol

- 3.1 Mabwysiadwyd y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol yn ffurfiol gan y Bwrdd ym Medi 2016 cyn ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru. Mae'n anelu at wella ac uwchraddio sylfaen sgiliau'r rhanbarth a darparu twf cyflogaeth (gweler Atodiad A). Dros y deng mlynedd nesaf, bydd hyn yn cael ei wneud drwy wella'r cyflenwad o sgiliau uwch yn y clystyrau economaidd gwerth uchel, tra hefyd yn mynd i'r afael â bod heb waith, sef drwy gyflwyno rhaglenni integredig sy'n canolbwyntio ar anghenion ac amgylchiadau'r unigolyn.
- 3.2 Bydd angen rhoi cymorth pellach i gyflogwyr yn y rhanbarth i yrru'r gwaith o ddarparu sgiliau i ymateb i'w hanghenion, gyda'r system addysg ar bob lefel yn cael ei harwain yn fwy gan y galw, gan adlewyrchu blaenoriaethau cyflogwyr a thwf. Mae'r rheini sy'n chwilio am waith angen y sgiliau i gael mynediad i gyflogaeth gynaliadwy, tra bod y rheini sydd eisoes mewn gwaith angen cymorth pellach i ddatblygu eu potensial i sicrhau ein bod yn parhau i fod yn gystadleuol fel rhanbarth.
- 3.3 Mae gwaith a wneir gan bartneriaid ar y cyd yn rhanbarthol, a gefnogir gan Ffrwd Waith Sgiliau'r Bwrdd, wedi dangos bod y gweithio rhanbarthol i gefnogi cyflawni rhanbarthol wedi gwella a datblygu, a hynny er budd cyfranogwyr, cyflogwyr a darparwyr. Mae rhai o'r gweithgareddau allweddol hyd yn hyn yn cynnwys datblygu prosiectau gyda ffocws rhanbarthol sy'n cynnig mwy o ddyfnder o ran adnoddau ar gyfer cyfranogwyr o bob rhan o'r rhanbarth, o gymharu â phrosiectau blaenorol.
- 3.4 Mae datblygu llwybr clir o brosiectau sy'n cefnogi sgiliau ar draws demograffi a gofynion y rhanbarth yn rhywbeth newydd yn hanes Gogledd Cymru, a bydd yn cynorthwyo cyfranogwyr ar Ynys Môn i symud ymlaen i ennill sgiliau ac yn creu cyfleoedd cynaliadwy. Mae'r prosiectau hyn gan amlaf wedi targedu cymorth Cyllid Ewropeaidd drwy arian o Gronfa Gymdeithasol Ewrop – amlinellir y prosiectau allweddol yn Nhabl A.
- 3.5 O ystyried goblygiadau Brexit, ceisiodd y Bwrdd sicrwydd gan Lywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU y byddai'r cyllid ar gyfer y prosiectau hyn yn cael ei warantu. Rhoddwyd y sicrwydd hwn cyn y Nadolig, ac felly mae'n ymddangos yn debygol y bydd lefel y ddarpariaeth a roddir drwy'r prosiectau hyn yn parhau tan o leiaf 2020. Mae dyfodol prosiectau tebyg ar ôl 2020 yn aneglur a bydd yn destun trafodaethau dros y blynyddoedd nesaf ynghylch sut bydd unrhyw Bolisi Datblygu Rhanbarthol newydd yn edrych.

4.0 Cyflogaeth a Sgiliau yn Ynys Môn

- 4.1 O ystyried y datblygiadau mawr sy'n gysylltiedig â'r Rhaglen Ynys Ynni; anghenion sectorau traddodiadol yr Ynys e.e. twristiaeth a lletygarwch; a'r angen i leihau anweithgarwch economaidd - mae achos arbennig dros gydlynu rhaglenni cyflogaeth a sgiliau ar lefel leol a rhanbarthol i sicrhau cymaint â phosib o effeithiau cadarnhaol yn lleol. Mae'n hanfodol sicrhau pobl gystadleuol a chanddynt y sgiliau iawn i gyflawni swyddi o fewn y sector ynni yn y dyfodol (ac ar draws ei gadwyni cyflenwi).
- 4.2 Mae dadansoddiad o'r cyfleoedd cyflogaeth a ragwelir dros y degawd nesaf wedi dod i'r casgliad y bydd y bwch rhwng y cyflenwad o sgiliau a'r galw am sgiliau yn cynyddu'n eithriadol oni bai y defnyddir ymyriadau wedi'u targedu i ddatrys y sefyllfa. Mae hon yn her allweddol i randdeiliaid lleol a rhanbarthol – ac mae angen dull cydweithredol rhwng y sectorau cyhoeddus a phreifat.
- 4.3 Mewn perthynas â'r bwriad i Adeiladu Gorsaf Niwclear yn Wylfa, mae yna gytundeb partneriaeth rhwng Grŵp Llandrillo Menai (GLLM) a Pŵer Niwclear Horizon i alinio'r ddarpariaeth hyfforddiant gyda'r galw yn y dyfodol. Bwriedir gwario'n sylweddol ar Gampws Coleg Menai a'i drawsnewid yn Ganolfan Ragoriaeth ar gyfer Peirianeg a Thechnoleg.
- 4.4 Prosiect allweddol y mae CSYM a sefydliadau eraill wedi bod yn ei ddatblygu ar y cyd yw Broceriaeth Cyflogaeth a Sgiliau a fydd yn ymateb i anghenion Wylfa Newydd o ran llafur. Mae'r partneriaid allweddol yn cynnwys Pŵer Niwclear Horizon, yr Adran Gwaith a Phensiynau, Grŵp Llandrillo Menai a Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Y nod yw sicrhau bod y cyflenwad o lafur a sgiliau sydd ar gael yn cyfateb i'r galw ar draws Ynys Môn a Gogledd Cymru er mwyn sicrhau bod pobl yn gallu manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd.

5.0 Argymhelliad

- 5.1 Bod y Pwyllgor yn cefnogi'r argymhellion a wneir yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Ranbarthol i gefnogi'r cyflenwad o sgiliau sydd eu hangen ar gyfer twf economaidd yn y dyfodol yn Ynys Môn a Gogledd Cymru.

ATODIADAU
Atodiad A: Cynllun Cyflogaeth a Sgiliau Rhanbarthol Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru

Awdur: Aled Davies

Teitl y Swydd: Rheolwr Datblygu Economaidd

Dyddiad: 30 Ionawr, 2017

TABL A: PROSIECTAU SGILIAU A CHYFLOGAETH A GYLLIDIR GAN YR UE SYDD O FUDD I YNYS MÔN A GOGLEDD CYMRU

Teitl y prosiect	Disgrifiad o'r prosiect	Ffynhonnell Gyllido'r UE	Manteision allweddol
Rhaglen TRAC NEETs (11-24)	Rhaglen o ymyriadau wedi'u targedu i gefnogi pobl ifanc 11-24 oed sydd wedi ymddieithrio o addysg, ac sydd mewn perygl o fod yn NEET (o fewn yr amgylchedd ysgol). Bydd ASPIRE yn gwella lefelau cyrhaeddiad a sgiliau pobl ifanc, gan ddarparu amgylchedd cefnogol ar gyfer dysgu, a darparu cwricwlwm amgen i ennyn diddordeb.	Blaenoriaeth CGE 3	- Gostwng nifer y bobl ifanc sydd yn NEET neu sydd mewn perygl o fod yn NEET; - Cynyddu'r dewisiadau ar gyfer pobl ifanc drwy wella eu rhagolygon gyrfa - Lleihau allfudo ymysg pobl ifanc Ynys Môn;
AD-TRAC	Yn dilyn ymlaen o TRAC11-24 ac yn cefnogi pobl ifanc 16-24 oed sydd efallai yn parhau i fod angen cymorth i fynd i'r afael â'r perygl o fod yn NEET, yn ychwanegol at y rheini a all eisoes fod yn NEET	Blaenoriaeth CGE 3	- Sicrhau darpariaeth wedi'i thargedu a llwybrau gyrfa clir - Gwell aliniad rhwng y galw am sgiliau a'r cyflenwad o sgiliau - Mwy o ymgysylltiad rhwng y byd academiaidd a busnes - Gwell sgiliau cyflogadwyedd
Rhaglen Anweithgarwch Economaidd OPUS	Prosiect yn anelu at fynd i'r afael ag anweithgarwch economaidd a bod heb waith, a hynny drwy ddarparu ymyriadau wedi'u targedu i gynyddu hyder a sgiliau cyflogadwyedd.	Blaenoriaeth CGE 2	- Cynnydd mewn hyder, lles a chyfranogiad - Cymorth priodol i gael mynediad i gyfleoedd hyfforddi addas. - Cyfrannu tuag at dorri'r cylch tlodi / tlodi plant
Cymorth i Gyflogwyr a Gweithwyr (SEE)	Prosiect cydweithredol gan Grwp Llandrillo Menai a Choleg Cambria i gynorthwyo gweithluoedd busnesau i uwchsgilio ac aros yn gystadleuol.	Blaenoriaeth CGE 1	- Datblygu marchnad lafur gystadleuol - Lleihau'r diffyg cyfatebiaeth rhwng y cyflenwad o sgiliau a'r galw am sgiliau - Datblygu busnesau cystadleuol
Academi Busnes Gogledd Cymru	Prosiect cydweithredol rhwng y ddwy Brifysgol a'r ddau Goleg AB ar draws y rhanbarth, i helpu unigolion a chyflogwyr i wella sgiliau a gwella eu cyfleoedd sy'n canolbwyntio ar Lefel 4 i fyny (cyfwerth â Gradd)	Blaenoriaeth CGE 1	- Mwy o sgiliau arweinyddiaeth o fewn busnesau bach a chanolig lleol - Datblygu sylfaen fusnes gystadleuol
STEM Gogledd Cymru	Datblygu rhaglen Llwybr Gyrfa/ Dysgu STEM flaengar a fydd yn hwyluso llwybrau dilyniant clir wedi eu halinio â chyfleoedd gyrfa yn y dyfodol yn economi Gogledd Cymru.	Blaenoriaeth CGE 3	- Cynnydd yn nifer y cyrsiau STEM a ddilyniar ar lefel uwchradd - Mwy yn ennill cymwysterau mewn pynciau STEM - Gwell cyflenwad o sgiliau i gwrdd ag anghenion yr economi ranbarthol yn y dyfodol

CYNLLUN SGILIAU A CHYFLOGAETH GOGLEDD CYMRU

www.northwaleseab.co.uk

north wales economic ambition board
bwrdd uchelgais economaidd gogledd cymru

Cyflwyniad i'r Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Ranbarthol	02	Mesur Perfformiad	54
Mewn Cydweithrediad â	03		
Crynodeb Gweithredol	05		
Tros olwg o Ogledd Cymru	09	Argymhellion	55
Y Galw yng Ngogledd Cymru	18		
Galw'r sector flaenoriaeth: Ynni a'r Amgylchedd	22		
Galw'r sector flaenoriaeth: Deunyddiau a Gweithgynhyrchu Uwch	27		
Galw'r sector flaenoriaeth: Adeiladwaith	30		
Galw'r sector flaenoriaeth: Creadigol a Digidol	34		
Galw'r sector flaenoriaeth: Iechyd a Gofal Cymdeithasol	37		
Galw'r sector flaenoriaeth: Twristiaeth a Lletygarwch	40		
Galw'r sector flaenoriaeth: Bwyd a Diod	42		
Y Cyflenwad yng Ngogledd Cymru	44		
Cymwysterau Rhanbarthol	45		
Addysg Uwch	46		
Addysg Bellach	48		
Gyrfaoedd	49		
STEM	50		
Prentisiaethau	52		
Dysgu yn y Gweithle	53		

AM FWY O WYBODAETH CYSYLLTWCH A IWAN THOMAS

Rheolwr Rhaglen Rhanbarthol – Sgiliau & Chyflogaeth
iwanThomas@gwynedd.gov.uk

CYFLWYNIAD I'R CYNLLUN SGILIAU A CHYFLOGAETH RHANBARTHOL AR GYFER GOGLEDD CYMRU

Mae ffrwd waith Sgiliau a Chyflogaeth Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru (BUEGC) wedi cael ei mabwysiadu a'i chydabod gan Lywodraeth Cymru fel un o dair o'i Phartneriaethau Sgiliau Rhanbarthol ledled Cymru.

Mae'r ffrwd waith Sgiliau a Chyflogaeth yn cydlyn ac yn cefnogi ar lefel ranbarthol fel rhan o'i dyletswyddau swyddogol yn rhinwedd ei swyddogaeth fel Partneriaeth Sgiliau Rhanbarthol swyddogol Gogledd Cymru, ac mae'n ategu ac yn cefnogi ffrydiau gwaith eraill BUEGC. Drwy weithio fel 'Tim Gogledd Cymru', y weledigaeth gyffredinol yw datblygu ardal hyderus a chydlynol gyda thwf economaidd cynaliadwy, sy'n manteisio i'r eithaf ar lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel a'i chysylltiad ag economïau Pwerdy Gogledd Lloegr ac Iwerddon.

Ein bwriad yw gwella ac uwchraddio sylfaen sgiliau'r ardal a sicrhau twf cyflogaeth, gan ganolbwyntio'n benodol ar wella darpariaeth sgiliau uwch yn y clystyrau economaidd gwerth uchel a mynd i'r afael â diweithdra. Wrth i'r galw am sgiliau ddod yn rhan fwy blaenllaw o'n system addysg, a gyda blaenoriaethau cyflogwyr a sectorau twf yn cael eu hadlewyrchu yn y cwrwllwm, mae angen cymorth ar y cyflogwyr yn yr ardal er mwyn gallu cynnig darpariaeth sgiliau sy'n diwallu eu hanghenion.

Drwy weithio gyda phartneriaid yn y sector cyhoeddus ac yn y sector preifat, rydyn ni'n parhau i weithio tuag at nod o fabwysiadu dull effeithiol ac egnïol o ymwneud â sgiliau sy'n ysbrydoli dysgwyr o bob oedran; a drwy ein darparwyr rhanbarthol, rydyn ni'n cynnig darpariaeth dysgu o ansawdd rhagorol ac amgylcheddau sy'n ymateb i anghenion economaidd y presennol a'r dyfodol.

Mae sgiliau a chyflogaeth yn ffactorau sy'n cyfrannu at flaenoriaethau ffrwd waith eraill y rhanbarth yn rhinwedd gwaith Bwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru. Mae'r rhain yn cynnwys pwysigrwydd cael cyfleoedd i'n cadwyni cyflenwi; y galw am ragor o fuddsoddiad yn ein trafndiaeth a'n seilwaith; sicrhau cyfleoedd i gael rhagor o waith trawsffiniol a chydweithio drwy gyrff fel Pwerdy Gogledd Lloegr, Partneriaethau Menter Lleol a Chynghrair Mersi Dyfrdwy; yn ogystal â hybu rhagor o fuddsoddi o'r tu allan ac ehangu'r rhanbarth, gan adeiladu ar ein safonau a'n hamrywiaeth.

"Mae economi ranbarthol a marchnad lafur Gogledd Cymru wedi'u cysylltu'n annatod â Swydd Gaer a Chilgwri, ac mae'n wych gweld bod y realiti hwn yn cael ei adlewyrchu yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol, a bod manifestio ar gyfer sgiliau gyrfaol trawsffiniol yn cael ei argymhell. Nawr, yn fwy nag erioed, mae angen i ni sicrhau bod ein plant a'n myfyrwyr yn cael cyngor cadarn ac ymarferol ynghylch y cyfleoedd a'r llwybrau gyrfa sydd ynghlwm â'n heconomi ranbarthol a thrawsffiniol. Mae angen i ddarpariaeth cyngor gyrfa gyd-fynd ag ôl troed y galw am waith a chyfleoedd yn ein heconomi ledled Gogledd Cymru, Mersi a Dyfrdwy."

Cyngor Busnes Gogledd Cymru
North Wales Business Council

Ein nod ar gyfer y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol hwn, ynghyd â'r agenda rhanbarthol ehangach sy'n cael ei hysgogi gan yr economi a'r Cynllun Twf arfaethedig ar gyfer Gogledd Cymru, yw gwella ac uwchraddio sylfaen sgiliau'r ardal a sicrhau twf cyflogaeth.

Dros y ddeng mlynedd nesaf, bydd hyn yn cael ei wneud drwy ganolbwyntio'n benodol ar wella darpariaeth sgiliau uwch yn y clystyrau economaidd gwerth uchel, yn ogystal â mynd i'r afael â diweithdra drwy ddatblygu'r gwaith o gyflwyno rhaglenni integredig a chydlynol a fydd yn canolbwyntio'n benodol ar anghenion ac amgylchiadau'r unigolyn.

Wrth i'r galw am sgiliau ddod yn rhan fwy blaenllaw o'n system addysg ar bob lefel, a gyda blaenoriaethau cyflogwyr a sectorau twf yn cael eu hadlewyrchu yn y cwriclewm, bydd angen rhagor o gymorth ar y cyflogwyr yn yr ardal er mwyn gallu cynnig darpariaeth sgiliau sy'n diwallu eu hanghenion.

Mae angen i ni sicrhau bod gan y rheini sy'n chwilio am waith y sgiliau sydd eu hangen arnynt i gael mynediad at gyflogaeth gynaliadwy, yn ogystal â chefnogi'r rhai sydd eisoes mewn swyddi i ddatblygu eu potensial er mwyn i ni barhau i fod yn rhanbarth cystadleuol.

HERIAU RHANBARTHOL AR GYFER SGILIAU A SWYDDI

Mynd i'r afael â diffyg cynllunio ar gyfer olyniaeth gan gyflogwyr ynghyd â gweithlu sy'n heneiddio yn y prif sectorau

Cadw pobl ifanc mewn swyddi cynaliadwy yn y rhanbarth ar ôl iddynt gwblhau eu hastudiaethau

Datblygu model brocera sgiliau rhanbarthol y gellir ei addasu sy'n seiliedig ar lwyddiant presennol Carchar Gogledd Cymru

Hyrwyddo pynciau a sgiliau cysylltiedig â STEM a sgiliau sy'n ateb galw'r cyflogwyr a chynyddu nifer y bobl sy'n ymgymryd â nhw

Cynnig atebion sgiliau rhanbarthol ar gyfer prosiectau trawsffurfiol ochr yn ochr â hyrwyddo'r ardal leol

Cefnogi datblygu cynaliadwy ac arloesi yn ein sectorau twf i ddarparu llwybrau deniadol at yrfa

Nid yw ein rhagolwg blaenorol yng Nghynllun Sgiliau Rhanbarthol 2015 wedi newid, sef creu 40,000 o swyddi newydd yn ystod y ddeng mlynedd nesaf. Fodd bynnag, mae oedi yn y gwaith o gyhoeddi gofynion sgiliau a disgwyliadau o ran dyletswyddau'r swyddi sy'n ffurfio ein prosiectau seilwaith a thrawsffurfiol allweddol yn yr ardal yn parhau i fod yn her i bartneriaid wrth gynllunio'n effeithiol yr hyfforddiant sgiliau a'r cymorth sydd ei angen i ateb y galw ac i helpu i hybu a hyrwyddo'r cyfleoedd a'r disgwyliadau.

DATBLYGIADAU'R BARTNERIAETH SGILIAU RHANBARTHOL ERS 2015...

“TRAC 1124” Dyfarnu £17m o Gronfa Gymdeithasol Ewrop i brosiect sgiliau rhanbarthol “TRAC 1124” er mwyn cefnogi'r rhai sy'n wynebu'r risg o ymddieithrio	“SEE” Dyfarnu £16m o Gronfa Gymdeithasol Ewrop i brosiect sgiliau rhanbarthol “SEE” er mwyn cefnogi cyflogwyr a'u gweithwyr hyd at Lefel 3	“NWBA” Dyfarnu £4m o Gronfa Gymdeithasol Ewrop i brosiect sgiliau rhanbarthol Academi Busnes Gogledd Cymru (NWBA) er mwyn cefnogi hyfforddiant Lefel 4+	“AD-TRAC” Prosiect sgiliau rhanbarthol AD-TRAC wrthi'n paratoi cynllun busnes terfynol i roi cymorth i'r rhai 16-24 oed sydd â rhwystrau sy'n eu hatal cymryd rhan mewn naill ai addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant	“OPUS” Prosiect sgiliau rhanbarthol “OPUS” wrthi'n paratoi cynllun busnes terfynol i gefnogi'r rhai 25+ sy'n ddi-waith yn yr hirdymor gyda llawer o rwystrau i gyflogaeth
BUEGC mewn partneriaeth â Lend Lease yn cael ‘Gwobr Arwain a Datblygu Pobl’ yng ngwobrau Rhagoriaeth Adeiladu Cymru am eu gwaith yn cefnogi brocra sgiliau wrth ddatblygu Carchar Gogledd Cymru, a byddant yn cynrychioli Cymru yng Ngwobrau Cenedlaethol Rhagoriaeth Adeiladu'r DU.	Archwiliad rhanbarthol o STEM mewn ysgolion yn cael ei gynnal i archwilio'r gweithgareddau hyd yma, ac i lywio'r gwaith o fynd i'r afael â bylchau yn y ddarpariaeth a chysondeb y ddarpariaeth honno	Gan weithio gyda chyflogwyr sector preifat a darparwyr sector cyhoeddus, mae cyfres o adnoddau STEM wedi'u datblygu ar-lein ac ar bapur sy'n canolbwyntio ar y diwydiant yn rhanbarthol ar gyfer disgyblion Blynyddoedd 5 a 6, rhieni ac ymarferwyr. Caiff hyn ei lansio ym mhob ysgol gynradd ledled Gogledd Cymru yn 2016		
Dadansoddiad rhanbarthol o'r ddarpariaeth NEET 16-24 i lywio a nodi bylchau yn y gefnogaeth sydd ei hangen i baratoi pobl ifanc ar gyfer swyddi	Creu a gweithredu'r “Academi Dysgu ac Uchelgais” gyntaf yng Nghymru ar safle Carchar Gogledd Cymru. Prosiect a noddwyd ar y cyd gan BUEGC, y Weinyddiaeth Gyfiawnder a Lend Lease ar y cytundeb y bydd y cyfleuster yn cael ei roi yn nwylo BUEGC ar ôl i'r cam adeiladu ddod i ben er mwyn ei ddefnyddio wedyn i gefnogi partneriaid gyda sgiliau hyrwyddo o fewn prosiectau eraill yn y rhanbarth	Gwybodaeth am y Farchnad Lafur wedi'i diweddaru a'i chynnal ar gyfer cyflogwyr a darparwyr drwy adroddiadau, y cyfryngau cymdeithasol a ffeithluniau i'w defnyddio a'u hyrwyddo gan amrywiaeth o gynulleidfaoedd		
Gan weithio mewn partneriaeth â'r sector Twristiaeth Awyr Agored yn yr ardal, rydym wedi casglu tystiolaeth i gyfiawnhau pam mae angen cymwysterau Lefel 4 ychwanegol o fewn y sector fel rhan o gynnig i ddarparu llwybrau gyrfa cynaliadwy a blaengar o fewn y prif sector twf hwn yng Ngogledd Cymru	Darparu dadansoddiadau rhanbarthol ar gyrhaeddiad pynciau STEM ym mhob ysgol yng Ngogledd Cymru mewn ymateb i geisiadau gan	Gweinidogion Llywodraeth Cymru yn cydnabod llif gwaith BUEGC a'i bartneriaid yn swyddogol fel prif Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol Gogledd Cymru	Datblygu ac arloesi parhaus o ran cyfleoedd gwaith sy'n gysylltiedig â sgiliau trawsffiniol a ledled Cymru gyfan ar y cyd â phartneriaid	

Mae ymgysylltiad a chefnogaeth darparwyr a chyflogwyr wedi bod yn rhan sylfaenol o'r gwaith sydd wedi'i gyflawni uchod ers llunio'r Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth diwethaf yn 2015.

Roedd y prif dargedau yng Nghynllun 2015 yn cynnwys datblygu a chyflawni rhaglen o brosiectau sgiliau rhanbarthol a fyddai'n llwyddo i gael cyllid o Ewrop.

O'r pum prosiect sydd wedi'u datblygu, mae tri ohonynt eisoes wedi cael oddeutu £40 miliwn, a disgwylir y bydd y ddau brosiect arall gyda'i gilydd yn cael dros £10 miliwn ychwanegol ar gyfer y rhanbarth.

Mae cydweithio'r partneriaid ar y cyd yn rhanbarthol, gyda chefnogaeth ffrwd waith Sgiliau BUEGC, wedi dangos bod gwaith rhanbarthol presennol yn gweithio i gefnogi'r ddarpariaeth rhanbarthol ac wedi cael ei ddatblygu a'i wella er budd cyfranogwyr, cyflogwyr a darparwyr fel ei gilydd.

SECTORAU Â BLAENORIAETH

YNNI A'R AMGYLCHEDD

DEUNYDDIAU A
GWEITHGYNHYRCHU UWCH

ADEILADU

SECTORAU TWF

CREADIGOL A DIGIDOL

IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL

TWRISTIAETH A
LLETYGARWCH

GWEITHGYNHYRCHU
BWYD A DIOD

Mae rhagor o fanylion yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol sy'n nodi bod gallu symud sgiliau ar draws ffiniau yn rhan bwysig o'r gwaith o ystyried sgiliau a chyflogaeth ar gyfer y dyfodol.

Mae'r echelin dwyrain – gorllewin yn rhan allweddol o economi a marchnad lafur Gogledd Cymru, ac felly ni fydd terfynau gweinyddol yn rhwystr gan fod economi Gogledd Cymru wedi'i gysylltu'n annatod â Gogledd Orllewin Lloegr.

Mae'r deg argymhelliad sydd yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol wedi'u seilio ar ofynion ein hagenda sgiliau ranbarthol, a'i gallu i gefnogi'r cyflenwad sgiliau sydd ei angen ar gyfer twf economaidd Gogledd Cymru yn y dyfodol.

Felly mae'r prif bethau sy'n gyrru ein hargymhellion yn y Cynllun wedi'u seilio ar elfennau o sgiliau a chyflogaeth allweddol sy'n cefnogi gweledigaeth twf a strategaeth ar gyfer economi Gogledd Cymru.

Darparu adnoddau perthnasol o fewn strategaeth ranbarthol sy'n cynyddu nifer y bobl sy'n astudio pynciau STEM i gefnogi ein sectorau allweddol a'n sectorau twf ledled Gogledd Cymru

Nodi'r galw o ran sgiliau a gweithio gyda darparwyr ym maes AU ac AB a'r trydydd sector i gefnogi'r gwaith o ddatblygu ac uwchsgilio'r gweithlu ranbarthol

Parhau i ddatblygu mentrau a phrosiectau i hyrwyddo llif sgiliau ar draws darparwyr addysg a hyfforddiant i gefnogi blaenoriaethau economaidd ranbarthol

Darparu prosiectau a rhaglenni penodol sydd â'r nod o gefnogi ein sectorau allweddol a'n sectorau twf drwy ddefnyddio a hyrwyddo canolfannau rhagoriaeth a hybiau penodol

Datblygu manifestio sgiliau trawsffiniol sy'n canolbwyntio ar ariannu gwasanaeth cyngor gyrfa trawsffiniol i gefnogi llif y ddarpariaeth sgiliau

Mae'r casgliad o argymhellion yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol ar gyfer 2016 yn parhau i adeiladu ar y llwyddiannau yng Nghynllun 2015, ac yn helpu i osod seiliau i ddyheadau o ran darpariaeth mewn perthynas â sgiliau a chyflogaeth, fel rhan o ardal hyderus a chydlynol gyda thwf economaidd cynaliadwy sy'n manteisio i'r eithaf ar lwyddiant sectorau economaidd gwerth uchel, a'i chysylltiad ag economïau Pwerdy Gogledd Lloegr ac Iwerddon.

CRYNODEB O'R ARGYMHELLION

Dyma grynodeb o'r deg argymhelliad arfaethedig yn y Cynllun. Mae rhagor o wybodaeth am y deg argymhelliad, ynghyd â gweithredoedd a cherrig milltir, wedi'u cynnwys yng nghorff y brif ddogfen.

Darparu'r cyfleusterau a'r arbenigedd angenrheidiol yn y rhanbarth i greu dyhead, a pharatoi'r bobl leol drwy roi'r wybodaeth, y sgiliau a'r cymhwyster iddynt gael swyddi cynaliadwy o fewn ein sectorau allweddol a'n sectorau twf

Datblygu dull rhanbarthol o ymdrin â brocera cyflogaeth a sgiliau, y gellir ychwanegu anghenion a gofynion pwrpasol ato yn unol â phrosiectau trawsffurfiol penodol

Datblygu "Pecyn Cymorth o Sgiliau Cyflogadwyedd ar gyfer Gogledd Cymru" mewn ymateb i ddisgwyliadau'r farchnad lafur a'r galw gan gyflogwyr yn y dyfodol, gan ddyfarnu un dystysgrif ranbarthol achrededig a gefnogir gan y cyflogwr

Datblygu maniffesto sgiliau gyrfa trawsffiniol sy'n seiliedig ar un asiantaeth yrfa drawsffiniol i hyrwyddo hylifedd sgiliau ac arbenigedd mewn perthynas â'n marchnadoedd llafur a'r rhai sy'n astudio ac yn dysgu

Datblygu ymagwedd Gogledd Cymru at STEM a fydd yn helpu i gyfleu, ysbrydoli a hyrwyddo cyfle cyfartal, gan adlewyrchu'n glir a chefnogi anghenion cyflogwyr, dysgwyr a darparwyr ar bob lefel

Parhau i nodi dulliau priodol o gefnogi sgiliau Cymraeg yn y gweithle a hefyd ymgysylltiad ehangach safbwyntiau cyflogwyr ar yr agenda sgiliau ledled Gogledd Cymru

TROS OLWG O OGLEDDE CYMRU

697,000

O BOBL AR DRAWS CHWE
SIR

£20bn

BILIWN O WARIANT POSIB
AR BROSIECTAU

40,000

AMCANGYFRIFIR Y BYDD
40,000 O SWYDDI NEWYDD
DROS 10 MLYNEDD

Yn seiliedig ar effaith bosib prosiectau sydd ar y gweill fel Carchar Gogledd Cymru (Carchar Ei Mawrhydi Berwyn) yn Wrecsam; potensial posib Wylfa Newydd ar Ynys Môn; a thwf a datblygiad cyflogwyr presennol ledled yr ardal - yn bennaf y rheini yn ein tair Ardal Fenter, a safleoedd busnes allweddol fel Stad Ddiwydiannol Wrecsam - drwy ddefnyddio ein marchnad lafur fedrus bresennol ac yn y dyfodol, i helpu i greu dyheadau ac i wella cynhyrhaeth, cystadleuaeth a thwf ledled Gogledd Cymru.

Mae'r sgiliau a'r buddiannau economaidd posib a geir o wario £20 biliwn ar brosiectau allweddol, a hynny'n ychwanegol at yr hyn a restrir uchod, yn cynnwys Parc Eco Orthios, Cyfleuster Adennill Ynni Parc Adfer, ac ymestyn Porth y Gogledd, yn golygu y bydd cyfleoedd a heriau yn wynebu busnesau lleol a'r farchnad lafur.

Er mwyn i'r holl brosiectau mawr yng Ngogledd Cymru lwyddo, mae angen gweithlu cymwys sydd â'r sgiliau priodol yn y rhanbarth cyn cychwyn ar y gwaith, yn ogystal â datblygu atebion cynaliadwy er mwyn helpu i sicrhau bod materion ynghylch disodli ar sail sgiliau a sectorau yn cael eu cynllunio'n effeithiol er mwyn diwallu anghenion lleol a rhanbarthol. Bydd methu â darparu'r rhain yn arwain at sgiliau a llafur o'r tu allan i Ogledd Cymru yn cymryd cyfleoedd cyflogaeth posib ar gyfer y gwaith allweddol hwn, a bydd yn cael effaith negyddol ar ein heconomi ranbarthol.

66.82%

O FUSNESAU
COFRESTREDIG YN CYFLOGI
HYD AT 4 PERSON

2.78%

O FUSNESAU
COFRESTREDIG YN CYFLOGI
50+ O BOBL

29,875

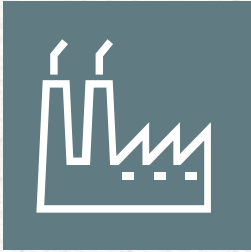
O FUSNESAU SYDD WEDI
COFRESTRU AR GYFER TAW
LEDLED GOGLEDD CYMRU

Er bod 29,875 o fusnesau wedi cofrestru ar gyfer TAW yn y rhanbarth, mae 58,100 o fentrau yng Ngogledd Cymru ac felly dylid cydnabod bod ail-sgilio'r gweithlu presennol yr un mor bwysig â denu pobl newydd i'r farchnad lafur os ydyn ni am barhau i fod yn gystadleuol ar y cyd. Yr her ar gyfer y rhanbarth yw sut rydyn ni am wneud addysg yn berthnasol i anghenion gwirioneddol gweithwyr yn ein marchnad lafur bresennol, gan barhau i ddatblygu'r unigolion hynny nad ydynt eto'n rhan o'r economi.

SECTORAU Â BLAENORIAETH

YNNI A'R AMGYLCHEDD

DEUNYDDIAU A
GWEITHGYNHYRCHU UWCH

ADEILADU

SECTORAU TWF

CREADIGOL A DIGIDOL

IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL

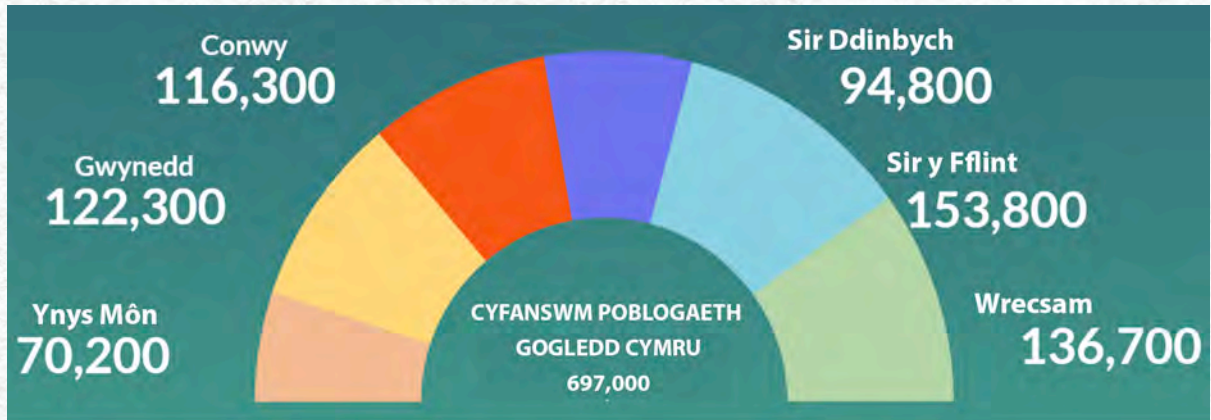
TWRISTIAETH A
LLETYGARWCH

GWEITHGYNHYRCHU
BWYD A DIOD

Mae'r sector cyhoeddus a'r sector masnach yn ddau o brif gyflogwyr y rhanbarth o ran gweithwyr. Mae'r sector cyhoeddus yn benodol yn un o'r cyflogwyr mwyaf yng Ngogledd Cymru, ac yn enwedig mewn siroedd fel Gwynedd. Gallai prinder sgiliau yn y sector iechyd roi'r sector ehangach ledled y rhanbarth mewn sefyllfa fregus, yn enwedig os na ellir recriwtio'r nifer angenrheidiol o staff cymwys yn lleol, yn ogystal â materion cyllidebau o ganlyniad i fesurau darbodaeth.

Cyda phoblogaeth o 694,000 ledled Gogledd Cymru ar hyn o bryd, mae heriau yn wynebu'r rhanbarth er bod dyfnder sgiliau clir mewn sawl sector.

Mae'r boblogaeth oed gweithio bresennol (rhwng 16 a 64 oed) wedi lleihau'n naturiol o 427,000 yn 2008 (62.5% o'r boblogaeth gyfan) i 418,000 (60.2%) ar hyn o bryd; ac, yn yr un cyfnod, mae'r boblogaeth hŷn dros 65 oed wedi cynyddu o 132,100 (19.3% o'r boblogaeth gyfan) i 152,100 (21.9%).

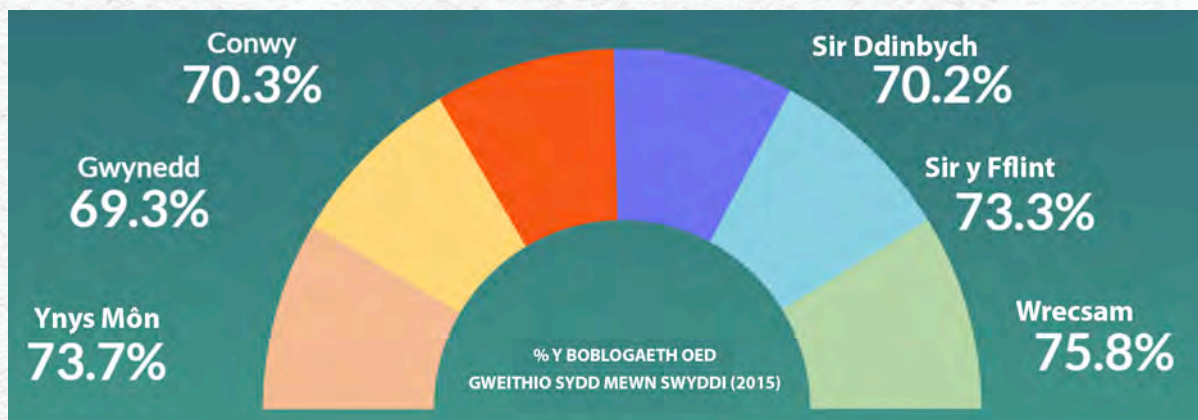
Mae'r cynnydd yn oedran cyfartalog y boblogaeth sy'n gweithio yn golygu bod galw am bobl i ailgyflenwi'r gweithlu er mwyn llenwi swyddi a diwallu anghenion cyflogwyr a'r farchnad lafur, ond hefyd i fynd i'r afael â chyfleoedd cyflogaeth newydd mewn prosiectau rhanbarthol blaenllaw, yn ogystal â pharhau i ehangu ein sectorau twf yng Ngogledd Cymru.

Mae'r risg sy'n wynebu'r farchnad lafur yng Ngogledd Cymru yn gyfuniad o boblogaeth sy'n heneiddio'n naturiol, diffyg cynllunio olyniaeth gan gyflogwyr, cynnydd mewn pobl wedi ymddeol yn mewnffudo, a'r heriau sydd ynghlwm â chadw pobl ifanc ar ôl gorffen eu hastudiaethau.

Nodwyd yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth Rhanbarthol ar gyfer Gogledd Cymru yn 2015 fod potensial i greu 40,000 o swyddi ledled y rhanbarth yn ystod y 5-10 mlynedd nesaf, ac nid yw hyn wedi newid yng nghynllun 2016.

Os ydyn ni fel rhanbarth am ddarparu'r sgiliau i fynd i'r afael â'r cyfleoedd cyflogaeth hyn yn llwyddiannus, bydd angen gwneud rhagor o waith yn ystod y 2-3 blynedd nesaf i wella sgiliau'r gweithlu presennol yng Ngogledd Cymru er mwyn cefnogi'r prif brosiectau a chadwyni cyflenwi, yn ogystal â mynd i'r afael â phroblemau disodli posib. Bydd meithrin cysylltiadau agosach rhwng cyflogwyr a'n darparwyr addysg yn hollbwysig er mwyn gwneud hyn, gan fynd i'r afael ag unrhyw risgiau posib o ran y pryder nad oes gan ein rhanbarth y sylfaen sgiliau priodol i ddenu rhagor o fuddsoddiad gan fusnesau.

Dylai Gogledd Cymru gryfhau ei sgiliau a manteisio i'r eithaf arnynt er mwyn cadarnhau ac ehangu cyfleoedd cyflogaeth a dal ati i gynyddu cyfrannau'r boblogaeth oed gweithio sy'n cael eu cyflogi.

Mae gan y rhanbarth gryfderau ym maes gweithgynhyrchu, ac er bod hynny'n bennaf yn ardal y Gogledd Ddwyrain o amgylch Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy, mae yna gyflogwyr llai yn y sector allweddol hwn ledled Gogledd Cymru.

Mae cryfderau yn y rhanbarth hefyd o ran y sector ynni, yn ogystal â chwmnïau a chyflogwyr ym meysydd dosbarthu, trafnidiaeth a chyfathrebiadau.

Mae'r sectorau twf a nodwyd yng Nghynllun blaenorol 2015 yn dal yr un fath, a rhagwelir y bydd cynnydd mewn cyfleoedd cyflogaeth yn y sectorau Iechyd a Gofal; Creadigol a Digidol; Twristiaeth a Lletygarwch; a Chynhyrchu Bwyd a Diod.

Yn ogystal â'u rhagolygon twfeu hunain o ran gwella sgiliau a chyfleoedd cyflogaeth, bydd prosiectau trawsffurfiol fel Wylfa Newydd yn cael effaith ar bob sector twf a nodwyd. Er mai prosiect sy'n canolbwyntio'n bennaf ar y sector ynni a niwclear ydyw, ni ddylid diystyru'r effaith bosib y gallai ei chael ar sectorau twf cysylltiedig ehangach yn y cadwyni cyflenwi ledled y rhanbarth.

Mae pryder cynyddol o ran a fydd y diwydiant adeiladu yn gallu bodloni gofynion y prosiectau trawsffurfiol a phrosiectau seilwaith eraill sydd ar y gweill. Heb gael amserlenni clir a gwybodaeth am niferoedd y swyddi a'r sgiliau gofynnol gan ddatblygwyr, mae'n anodd cynllunio'n effeithiol a hybu'r gwaith o ddatblygu sgiliau a chyfleoedd yn y sector.

Gall rhagor o oedi o ran cyhoeddi a rhannu gofynion sgiliau a'r disgwyliadau o ran swyddogaethau ein prosiectau seilwaith a thrawsffurfio yn y rhanbarth niweidio'r sector adeiladu yng Ngogledd Cymru, o safbwynt capasiti sgiliau a'r gallu i fod yn gystadleuol er mwyn ymateb yn effeithiol.

Bydd yn fwyfwy o her i'r ddau goleg Addysg Bellach yn y rhanbarth ddenu rhagor o fyfyrwyr i'w cyrsiau hirsefydlog sy'n ymwneud ag adeiladu ac amgylchedd adeileidig er mwyn manteisio ar gyfleoedd yn y dyfodol. Mae hyn o ganlyniad i fyfyrwyr, cyfoedion a rhieni sy'n gyndyn o symud ymlaen nes eu bod yn gweld cadarnhad y bydd cyfleoedd mewn prosiectau arfaethedig yn cael eu gwireddu.

Bydd y wybodaeth angenrheidiol ar gael yn ystod 2016 a bydd yn cynorthwyo ymyriadau priodol er mwyn datblygu'r gweithlu yn y sector adeiladu yn y dyfodol. Bydd hefyd yn cynorthwyo darparwyr a chyrff sy'n cynrychioli cyflogwyr yn y sector i drefnu darpariaeth a hyfforddiant sgiliau yn unol ag amserlenni clir. Bydd hyn yn cyfrannu'n helaeth at y gwaith o ddatblygu sgiliau lefel uwch, yn ogystal â phrentisiaethau ar bob lefel, gan gynnwys rhagor o waith hybu prentisiaethau lefel uwch lle bo hynny'n briodol a phan fo angen gwneud hynny. Mae prentisiaethau wedi bod yn rhan allweddol o ddatblygiad busnes mewn cwmnïau fel TATA Steel yn Shotton. O fan hyn y darparwyd y dur ar gyfer adeiladu'r 87 llawr yn y Shard yn Llundain; gan sicrhau mai Shotton oedd un o safleoedd mwyaf arloesol a phroffidiol TATA yn y DU.

57%

O GYFLOGWYR O'R FARN
BOD STAFF Â SGILIAU
CYMRAEG YN BWYSIG

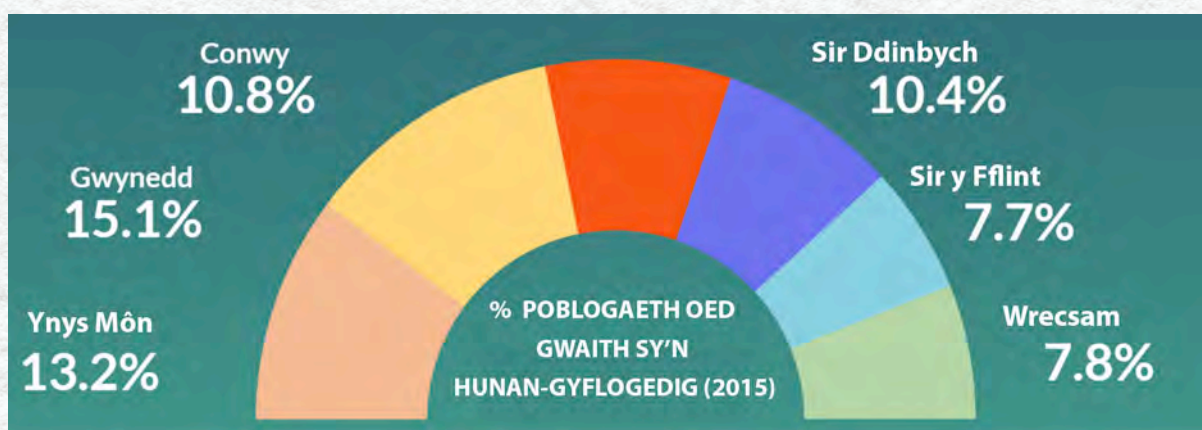
81%

O FUSNESAU YNG
NGOGLEDDE CYMRU Â STAFF
Â SGILIAU CYMRAEG

37,000

O BOBL IFANC MEWN
YSGOLION CYFRWNG
CYMRAEG LEDLED
GOGLEDDE CYMRU

Mae dwyieithrwydd llawer o'r gweithlu yng Ngogledd Cymru yn cael ei hystyried yn nodwedd gadarnhaol nad oes mo'i thebyg yn yr un rhanbarth arall. I gyflogwyr, mae'r sgil ychwanegol o allu gweithio mewn dwy iaith neu fwy yn cael ei hystyried yn rhinwedd fwyfwy dymunol y mae modd ei marchnata'n fewnol ac yn allanol er mwyn gwella'r busnes. Mae llawer o'n busnesau bach a'n hentrepreneuriaid yn hyrwyddo defnydd y Gymraeg yn eu gweithgareddau busnes o ddydd i ddydd.

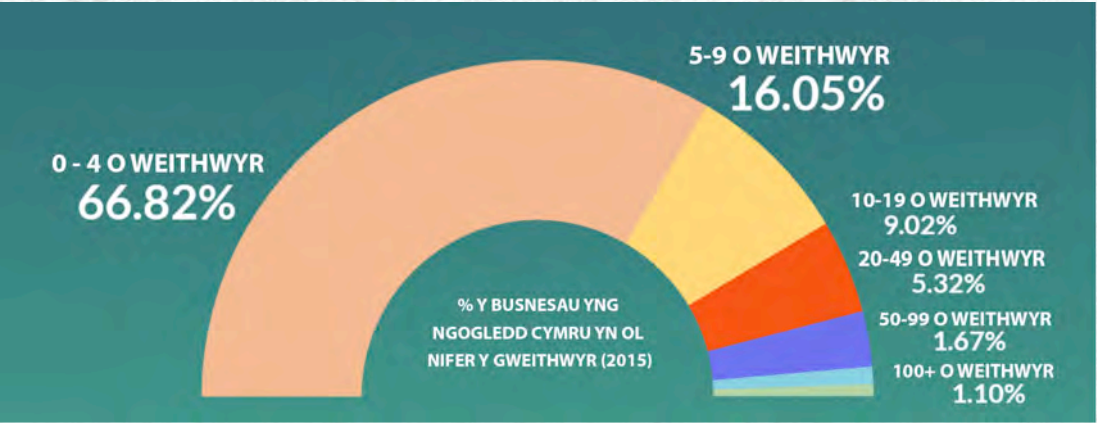
Mae entrepreneuriaeth a hunangyflogaeth yn dal i fod yn ffactorau sylweddol yn economi Gogledd Cymru, gyda'r niferoedd yn cynyddu mewn siroedd megis Ynys Môn a Gwynedd bob blwyddyn. Mae hyn i'r gwrthwyneb yng Nghonwy a Sir Ddinbych, lle mae'r niferoedd wedi gostwng rhywfaint rhwng 2014 a 2015, ond eto mae busnesau newydd yn dod â chyfleoedd o ran sgiliau a chyflogaeth i'r ardal, a bydd mwy o gefnogaeth gan ddarparwyr hyfforddiant ac addysg yn hanfodol i'w helpu i ddatblygu ac i fod yn gynaliadwy yn y tymor hirach.

Mae amrywiaeth y sgiliau mewn sectorau traddodiadol fel amaethyddiaeth yn parhau i fod yn ffactorau allweddol sy'n cyfrannu at dwf mewn entrepreneuriaeth, ynghyd ag unigolion ar ben arall y sbectrwm yn y diwydiannau creadigol a digidol.

Er bod nifer y merched yn y rhanbarth sy'n dechrau gweithio'n hunangyflogedig wedi lleihau rhwng 2014 a 2015, mae nifer y dynion wedi cynyddu 0.1% (+200). cynyddu 0.1% (+200).

Y risg i ardal sydd â chyfran fawr o fusnesau micro (66.82%) yw mai'r busnesau hyn fydd yn wynebu'r heriau mwyaf o ran rhyddhau staff i gael eu hyfforddi ac i ddatblygu eu sgiliau, a bydd yn fwyfwy anodd ailgyflenwi staff os byddant yn colli rhai i brosiectau trawsffurfiol mawr. Bydd hybu mynediad at brentisiaethau a hyfforddiaethau i fusnesau micro yn ffactor cadarnhaol allweddol wrth symud ymlaen i fynd i'r afael â'r heriau hyn.

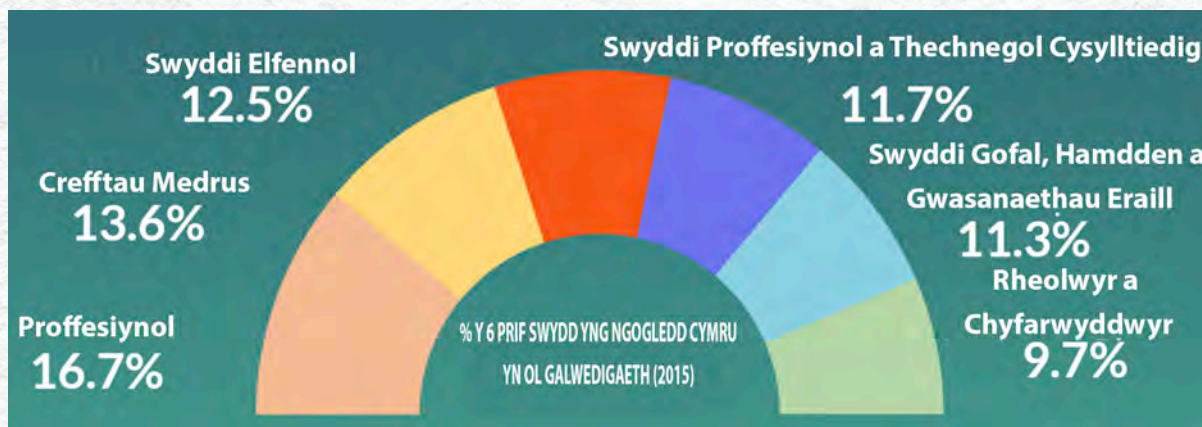
Mae sefydliadau fel y Ffederasiwn Busnesau Bach, sy'n gweithio yng Ngogledd Cymru drwy ei aelodau yn y rhanbarth, yn amlygu'r gefnogaeth y mae'n teimlo sydd ei hangen ar fusnesau micro a busnesau bach a chanolig i'w cynorthwyo â chylch bywyd eu busnesau ac i gael rhagor o gymorth o ran cynllunio olyniaeth a strategaethau gadael, yn hytrach na chanolbwyntio ar dwf yn unig.

Efallai mai dim ond cyfran fach o gyfanswm nifer y cyflogwyr yn y rhanbarth fydd y cwmnïau hynny sy'n cyflogi llawer iawn o weithwyr, ond mae eu gwerth yn helaeth i'r cadwyni cyflenwi ehangach ac i gyfleoedd a datblygiadau sgiliau pellach ar y cyd â darparwyr addysg yn y rhanbarth.

Fodd bynnag, mae angen cymorth i hybu cyfleoedd gyrfa mewn busnesau bach ledled y rhanbarth, a dylid annog unigolion llwyddiannus sy'n gadael addysg i ystyried llwybrau gyrfa mewn busnesau llai ochr yn ochr â'r buddiannau mwy amlwg o weithio mewn cwmnïau mwy.

Mae symudedd sgiliau a'r farchnad lafur yng Ngogledd Cymru yn parhau i ddatblygu, ac mae'r symudedd hwn yn debygol o ddal ati i gynyddu yn sgil cyfleoedd cyflogaeth pellach o ganlyniad i brosiectau trawsffurfiol rhanbarthol. Yn y rhanbarth, bydd pobl yn teithio hyd at 90 munud i gael mynediad at gyfleoedd cyflogaeth sy'n talu'n dda.

Rydyn ni eisoes yn gweld sgiliau a'r farchnad lafur yn symud i glystyrau fel Stad Ddiwydiannol Wrecsam ac Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy, yn ogystal â safleoedd tymor hir posib fel Trawsfynydd a Wylfa. Mae datblygu a chadw staff medrus yn y ddau safle hyn, yn enwedig ar ôl y gwaith datgomisiynu, yn parhau i fod yn flaenoriaeth ar gyfer yr ardal.

Yn ddiweddar mae Prosiect Carchar newydd Gogledd Cymru yn Wrecsam wedi denu crefftau medrus o bob cwr o Ogledd Cymru. Mae pobl o Ynys Môn, Gwynedd a Chonwy yn teithio i weithio ar y safle o ganlyniad i'r cyfleoedd sy'n talu'n dda y mae'r prosiect hwn (a fydd yn cyflogi hyd at 800 o weithwyr adeiladu yn ystod 2016) yn eu cynnig i'r rhanbarth.

Bydd cynigion o ran datblygu seilwaith a thrafnidiaeth yn hollbwysig er mwyn gwella mynediad at gyfleoedd llafur a sgiliau yn y rhanbarth, a bydd rhagor o dystiolaeth o'r cysylltiad hwn yn un o brif nodweddion unrhyw Gynnig Twf arfaethedig ar gyfer Gogledd Cymru.

£35bn

YW GWERTH
YR ECONOMI
DRAWSFFINIOL AR
GORIDOR YR M56 - A55

Gyda'i gilydd bydd y gwelliannau, sy'n cynnwys trydaneiddio rhwydwaith rheilffyrdd Gogledd Cymru; canolfannau ychwanegol fel rhan o'r rhwydwaith cludo teithwyr rhanbarthol estynedig; gwella'r rhwydwaith ffyrdd, gan gynnwys yr A494 a'r A55, i hwyluso teithio trawsffiniol; a thrydedd bont bosibl ar draws y Fenai i ddiwallu anghenion Wylfa Newydd a phrosiectau eraill ar Ynys Môn, yn helpu i greu cyfleoedd ac i symud sgiliau yn ein marchnad lafur nawr ac i'r dyfodol.

Yn ogystal ag ystyried sut rydyn ni am ddenu'r rheini a arferai fyw yn y rhanbarth, sydd â sgiliau priodol er mwyn manteisio ar gyfleoedd cyflogaeth newydd, i ddychwelyd yn ôl i'r rhanbarth, mae symud sgiliau ar draws ffiniau hefyd yn bwysig i'w ystyried yng nghyswllt sgiliau a chyflogaeth yn y dyfodol.

Er bod cyflogwyr a phrosiectau yng Ngogledd Cymru yn parhau i ddenu unigolion, mae 12,900 yn cymudo o Sir y Fflint i weithio yng Nghaer a Gorllewin Swydd Gaer, ac mae 5,400 o Wrecsam a 900 o Sir Ddinbych yn gwneud yr un fath. Mae 1,100 arall yn cymudo o Sir y Fflint i weithio yng Nghilgwri, a 2,500 yn teithio o Wrecsam i weithio yn Swydd Amwythig.

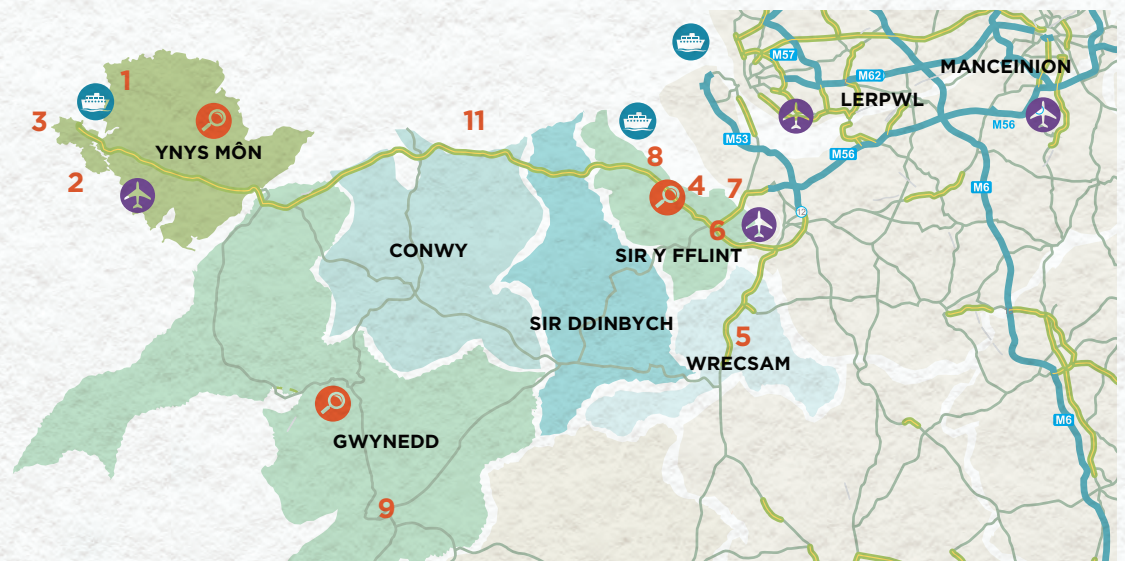
Mae'r echelin dwyrain – gorllewin yn rhan allweddol o economi a marchnad lafur Gogledd Cymru, ac felly ni fydd terfynau gweinyddol yn rhwystr gan fod economi Gogledd Cymru wedi'i gysylltu'n annatod â Gogledd Orllewin Lloegr.

I gyd-fynd â'r gwaith o ddatblygu Cynnig Twf Gogledd Cymru, mae partneriaid yn Swydd Gaer ac yn Warrington wedi datblygu Cynnig Twf Datganoli gyda'r nod o ddarparu 127,000 o swyddi ychwanegol a chynyddu eu GVA ar y cyd gan £27 biliwn bob blwyddyn erbyn 2040. Bydd y cydweithio parhaus rhwng partneriaid bob ochr i'r ffin er mwyn helpu i gyflawni amcanion ei gilydd yn hollbwysig er mwyn gwella'r agenda ehangach o ran rhannu sgiliau a'r farchnad lafur drawsffiniol.

Fodd bynnag, mae Canolbarth Cymru yn fwyfwy dibynnol ar economi Gogledd Cymru wrth i Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy a Stad Ddiwydiannol Wrecsam ddenu nifer sylweddol o weithwyr o Bowys. Hefyd, yn hanesyddol, mae'r farchnad lafur fedrus sy'n byw mewn siroedd gwledig fel Ceredigion wedi teithio i safleoedd fel Trawsfynydd yng Ngwynedd, ac mae'n debygol y byddant yn dal yn cael eu denu i wneud hynny os bydd yr adweithydd arfaethedig llai ar yr un safle yn cael ei gymeradwyo.

Mae gwella cynhyrchedd yn y rhanbarth yn un o'n prif amcanion. Fodd bynnag, er mwyn gwneud hyn yn llwyddiannus ac i sicrhau economi mwy cytbwys a ffyniannus, bydd angen buddsoddiad tymor hir i fynd i'r afael â heriau tymor hir, yn enwedig yng nghyswllt trafnidiaeth, cymorth i fusnesau, anghenion tai a sgiliau a chyflogaeth.

PROSIECTAU A BUDDSODDIADAU RHANBARTHOL Y MAE ANGEN SGILIAU ARNYNT

- 1 Wylfa Newydd
- 2 Gwaith Biomas Orthios
- 3 Land and Lakes, Ynys Môn
- 4 Canolfan Sgiliau a Thechnoleg Gweithgynhyrchu Uwch
- 5 Carchar Ei Mawrhydi Berwyn, Wrecsam
- 6 Porth y Gogledd, Sir y Fflint
- 7 Warren Hall, Glannau Dyfrdwy
- 8 Cyfleuster Adennill Ynni Parc Adfer, Glannau Dyfrdwy
- 9 Adweithydd Niwclear Modiwlaid Trawsfynydd
- 10 Canolfan Ofod Llanbedr
- 11 Morlyn Llanw Bae Colwyn

Damcaniaethol yn unig yw'r tri phrosiect diwethaf yn y rhestr uchod ar hyn o bryd ac, os byddant yn cael eu datblygu ymhellach, bydd galw am sgiliau unigryw a phenodol yng Ngogledd Cymru i gefnogi'r gwaith o'u hadeiladu a'u gweithredu yn y pen draw.

Mewn economi sy'n tyfu, mae mwyfwy o alw am sgiliau a chyflogaeth sy'n diwallu anghenion y cyfuniad o gyflogwyr yn ein Hardaloedd Menter, yn ein prosiectau rhanbarthol blaenllaw, yn ein prif sectorau economaidd a thwf, ac yn ein hasgwrn cefn economaidd o fusnesau micro a Busnesau Bach a Chanolig ledled y rhanbarth.

Diben y rhan hon o'r cynllun yw ystyried y gofynion o ran yr agenda sgiliau a'r farchnad lafur yng Ngogledd Cymru. Yn gyntaf bydd yr adran hon yn rhoi trosolwg eang o faterion ehangach o ran y galw am sgiliau, yn ogystal â meysydd posib i'w hystyried er mwyn mynd i'r afael â'r rhain; yna bydd yn cynnwys dadansoddiad a throsolwg unigol o'r galw sy'n wynebu'r tri sector economaidd allweddol a'r pedwar sector twf cydnabyddedig yng Ngogledd Cymru.

SECTORAU Â BLAENORIAETH

YNNI A'R AMGYLCHEDD

DEUNYDDIAU A
GWEITHGYNHYRCHU UWCH

ADEILADU

SECTORAU TWF

CREADIGOL A DIGIDOL

IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL

TWRISTIAETH A
LLETYGARWCH

GWEITHGYNHYRCHU
BWYD A DIOD

O ran y sgiliau technegol, academiaidd a galwedigaethol penodol y mae galw amdanynt yn y saith sector uchod a'r galw am ail-sgilio'r farchnad lafur bresennol, yn enwedig mewn Busnesau Bach a Chanolig a busnesau micro, mae cyflogwyr o bob un o'r sectorau hyn yn gytûn bod angen i'r holl weithwyr presennol, a darpar weithwyr yn enwedig, feddu ar gasgliad o sgiliau sylfaenol, mwy 'meddal'.

Barn cyflogwyr mewn perthynas â'r unigolion ifanc sy'n ymuno â'r farchnad lafur am y tro cyntaf yw bod llawer o weithwyr newydd sydd wedi'u recriwtio neu eu penodi yn dangos diffyg cymhwysedd ac ymwybyddiaeth o ran y sgiliau mwy 'meddal' sydd eu hangen ar gyflogwyr, er bod ganddynt lawer o sgiliau academiaidd neu sgiliau sy'n benodol i'r diwydiant.

Mae'r rhain yn cynnwys gweithio mewn tîm, cydweithio, rhyngweithio â gweithwyr eraill a rhyngweithio rhwng gweithwyr a chwsmeriaid, ac mae angen y rhain yn y rhan fwyaf o weithleoedd modern, os nad ym mhob un.

I weithwyr newydd ac i'r rheini sy'n dychwelyd ar ôl cyfnod o fod yn ddi-waith, gallai peidio â meddu ar y sgiliau mwy 'meddal' hyn yn ein marchnad lafur yng Ngogledd Cymru arwain at ragor o swyddi gwag tymor hir, rhagor o gostau i hyfforddi gweithwyr, a gweithwyr yn gweithio ar lefelau is na'r disgwyl.

GOFYNIION SGILIAU SYLFAENOL CYFLOGWYR

Mae cyfarwyddyd Llywodraeth Cymru i dynnu darpariaeth y Gronfa Ddata Profiad Gwaith Cenedlaethol a'r gwasanaeth gwirio iechyd a diogelwch cysylltiedig ar gyfer lleoliadau profiad gwaith yn ôl o gylch gorchwyl Gyrfa Cymru wedi effeithio'n sylweddol ar gyfleoedd myfyrwyr ifanc i fynd ar leoliadau ac i gael profiad gwaith. Nid oes dull cyson i gefnogi pobl ifanc a chyflogwyr bellach.

Yn sgil y twf a ragwelir ar gyfer Gogledd Cymru, mae angen i ni weithio gyda darparwyr addysg i greu cysylltiadau gwell gyda chyflogwyr. Dylai cyflogwyr a darparwyr addysg ar y cyd ystyried datblygu'r gwaith o dargedu penodol o oedran iau mewn ysgolion, a mynd i'r afael â'r diffyg arweiniad gyrfaol a phrofiad gwaith mewn ysgolion yn y rhanbarth gyda chymorth partneriaid gan gynnwys Gyrfa Cymru, y rhwydwaith 14-19 a swyddogion Peirianeg, Caffael ac Adeiladu (EPC) rhanbarthol.

Er mwyn cyd-fynd â datblygiadau cenedlaethol y Fagloriaeth Gymreig, mae angen i ni ystyried gweithio gyda chyflogwyr rhanbarthol a chyrrff sy'n cynrychioli cyflogwyr i ddatblygu "Pecyn Cymorth o Sgiliau Cyflogadwyedd ar gyfer Gogledd Cymru" a fyddai'n dyfarnu tystysgrif achrededig gyfunol ar ran darparwyr addysg y rhanbarth. Byddai cwblhau'r pecyn cymorth yn llwyddiannus yn helpu cyfranogwyr i gyflawni disgwyliadau'r farchnad lafur a gofynion darpar gyflogwyr yn ein prif sectorau twf.

Mae angen mwy o gefnogaeth ar gyfer dull rhanbarthol o gynnig cyngor ac arweiniad ar yrfaoedd yn ein hysgolion er mwyn i ni baratoi ein marchnad lafur yn y dyfodol yn llwyddiannus drwy roi profiad priodol o'r gweithle, a thrwy hynny gynyddu dyhead i ateb galw'r cyflogwr yn y dyfodol

“Datblygu Pecyn Cymorth o Sgiliau Cyflogadwyedd ar gyfer Gogledd Cymru, a fyddai’n dyfarnu tystysgrif achrededig, yw’r union beth y mae’r Sector Preifat am ei weld. Un o’r prif broblemau y mae busnesau’n ei hwynebu pan fyddant yn cyflogi gweithwyr sy’n newydd i’r farchnad lafur am y tro cyntaf yw bod angen iddynt fod yn “barod am waith” ac yn meddu ar y sgiliau ‘meddal’ perthnasol y mae galw amdanynt mewn amgylcheddau busnes heddiw. Mae cwrs “hyfforddiant sylfaenol” sy’n arwain at dystysgrif i nodi bod ymgeiswyr am swyddi yn “barod am waith” yn hanfodol. Gan ystyried natur drawsffiniol ein heconomi, dylid datblygu hyn drwy weithio gyda’n partneriaid ledled Swydd Gaer a Chilgwri.”

GOFYNION SGILIAU UWCH CYFLOGWYR

CYFRIFIADURA A THECHNEGOL	DYLANWAD
MARCHNATA	DATBLYGU CYNNYRCH

Mae’r sgiliau hyn, yr arferid eu hystyried gan gyflogwyr yn sgiliau uwch, bellach yn sgiliau prif ffrwd sy’n ddisgwyliedig mewn busnesau yng Ngogledd Cymru. Mae’r themâu trawsbynciol o ran ymwybyddiaeth a chymhwysedd mewn pynciau STEM (Gwyddoniaeth, Technoleg, Peirianeg a Mathemateg), llythrennedd a rhifedd, ac ymwybyddiaeth gyffredinol o ymddygiad ac ymarweddiad priodol yn y gweithle yn feysydd sy’n fwyfwy perthnasol i gyflogwyr wrth ystyried penodi staff ym mhob sector twf.

Bydd ffactorau economaidd a gwleidyddol fel y bleidlais ddiweddar i adael yr UE yn cael mwyfwy o ddylanwad ar lefel a phroffil y galw am gynnyrch a gwasanaethau yng Ngogledd Cymru, ac felly hefyd y galw am sgiliau mewn gweithleoedd ledled y rhanbarth yn y dyfodol.

Er bod gofynion prosiectau trawsffurfiol rhanbarthol, ynghyd â’n Busnesau Bach a Chanolig a’n busnesau micro, ar lefel prosiect o hyd, mae angen i ni ystyried gofynion y farchnad lafur ochr yn ochr â hynny. Yn gyntaf, os bydd unigolion yn aros yn y farchnad lafur am fwy o amser o ganlyniad i newidiadau pensiwn ac ymddeoliad, mae’n debygol y bydd y galw am ail-hyfforddi ac addysg barhaus yn cynyddu. Yn ail, os bydd pobl yn gweithio nes byddan nhw’n hŷn na chenedlaethau blaenorol, efallai y bydd hyn yn lleihau’r cyfleoedd tymor byr i bobl ifanc ymuno â’r farchnad lafur er mwyn bodloni gofynion cynyddol cyflogwyr.

500

O SWYDDI NEWYDD YN OFYNNOL YN Y SECTOR IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL BOB BLWYDDYN

3,000

O SWYDDI NEWYDD I’W DISGWYL YN Y SECTOR TWRISTIAETH DROS Y 10 MLYNEDD NESAF

10,000

O SWYDDI NEWYDD YN MYND I GAEL EU CREU YN Y SECTOR ADEILADU YN Y 5 MLYNEDD NESAF

- 1 **PŴER NIWCLEAR HORIZON**
Gorsaf Bŵer Niwclear Newydd Arfaethedig gyda'r capasiti i gynhyrchu tua 2.7GW o ynni carbon isel.
- 2 **LAND & LAKES**
Gwaith arfaethedig i ddatblygu 1100 o Unedau o Gyfleusterau Hamdden a Phentref Twristiaeth a Phreswyl at ddefnydd cymysg. Cam 1 – Llety i Weithwyr Wylfa.
- 3 **PORTHLADD CAERGYBI**
Porth Strategol Rhyngwladol
- 4 **MINESTO**
Minesto yw un o'r datblygwyr mwyaf blaenllaw yn y byd o ran technoleg arloesol ynni'r llanw; sefydlwyd i fasnacheiddio trawsnewidydd ynni'r llanw a elwir yn Deep Green oddi ar arfordir Ynys Môn.
- 5 **ORTHIOS**
Parc Eco / Biomass 299MW arfaethedig a fydd yn darparu Ynni ac Ager ar gyfer Mentrau Hydroffonig a Dyframaeth.
- 6 **GRŴP LLANDRILLO MENAI A LOCKHEED MARTIN**
Ehangu'r campws i gynnwys ymestyn y Ganolfan Ynni.
- 7 **M-SPARC**
Parc Gwyddoniaeth arfaethedig sy'n dod ag ymchwilwyr academiaidd ac arbenigwyr masnachol ynghyd.
- 8 **CANOLFAN OFOD, LLANBEDR**
Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio rhestr fer o waith datblygu posib ar gyfer y safle hwn. Gallai'r safle arfaethedig hwn fod yn weithredol yn 2018.
- 9 **ADWEITHYDD NIWCLEAR MODIWLAIDD BACH, TRAWSFYNYDD**
Gallai safle'r hen orsaf bŵer niwclear yn Eryri fod y safle ar gyfer cenhedlaeth newydd o orsafoedd pŵer niwclear gyda 38 o gwmnïau yn dangos diddordeb mewn adeiladu'r cyfleuster yn barod, a allai fod ar gael erbyn 2025.
- 10 **MORLYN LLANW, BAE COLWYN**
Creu ynni adnewyddadwy morol o dechnoleg twrbinau 'amrediad llanw'. Yn aros am adolygiad o hyfywedd gan y llywodraeth ar hyn o bryd yn seiliedig ar brosiect morlyn Abertawe/pris sefydlog y cynnyrch.
- 11 **PORTH Y GOGLEDD, SIR Y FFLINT**
Ac yntau'n 200 hectar, dyma fydd y safle datblygu defnydd cymysg mwyaf yng Nghymru at ddefnydd masnachol yn y sectorau canlynol: peirianeg, electroneg, adeiladu peiriannau a gwasanaethau yn ogystal â datblygiadau preswyl.
- 12 **NEUADD WARREN, GLANNAU DYFRDWY**
Safle swyddi o safon uchel 80,000m2 dan arweiniad y sector preifat sydd â chaniatâd cynllunio at ddefnydd cyflogaeth yn cynnwys gwesty 120 gwely a datblygiad manwerthu.
- 13 **PARC ADFER, GLANNAU DYFRDWY**
Cyfleuster adfer ynni newydd arfaethedig ar gyfer Gogledd Cymru.
- 14 **CARCHAR BERWYN, WRECSAM**
Mae'r carchar mwyaf i gael ei ddatblygu yn y DU wrthi'n cael ei adeiladu, gan ddod ag oddeutu £22.5m y flwyddyn i'r economi leol. Ar y trywydd iawn i'w gwblhau yn 2017.
- 15 **CANOLFAN YNNI WRECSAM**
Mae Canolfan Ynni Wrecsam yn orsaf bŵer tanio nwy - tyrbin nwy cylch cyfng (CCGT) arfaethedig newydd i'w lleoli yn Ystad Ddiwydiannol Wrecsam.

Y GALW YN Y SECTOR ALLWEDDOL: YNNI A'R AMGYLCHEDD

Mae'r sector ynni a'r amgylchedd yn gyflogwr allweddol yng Ngogledd Cymru, ac felly mae'n cael ei ystyried yn un o dri sector allweddol y rhanbarth yn y Cynllun.

Drwy ymgorffori is-sectorau sy'n cynnwys cynhyrchu ynni a'i ddefnyddio, ynni adnewyddadwy a thanwydd carbon isel amgen, effeithlonrwydd ynni a rheoli gwastraff, mae'r sector yn dal yn esblygu fel un o brif ddiwydiannau economaidd-gymdeithasol Gogledd Cymru.

Disgwylir y bydd nifer o brosiectau arloesol ar raddfa fawr yn dechrau yn ystod y pum mlynedd nesaf ar draws y sector amrywiol hwn, yn ogystal â'r cyfleusterau a'r prosiectau sydd eisoes ar y gweill. Mae llawer o alw am sgiliau sy'n seiliedig ar gymwyseddau sylfaenol STEM, ac mae gofyn am arbenigeddau ychwanegol i'r rheini er mwyn diwallu'r galw cynyddol.

16,789

O BOBL YN CAEL EU
CYFLOGI MEWN BUSNESAU
AMGYLCHEDDOL AC
YNNI ARBENIGOL LEDLED
GOGLEDD CYMRU

1,000

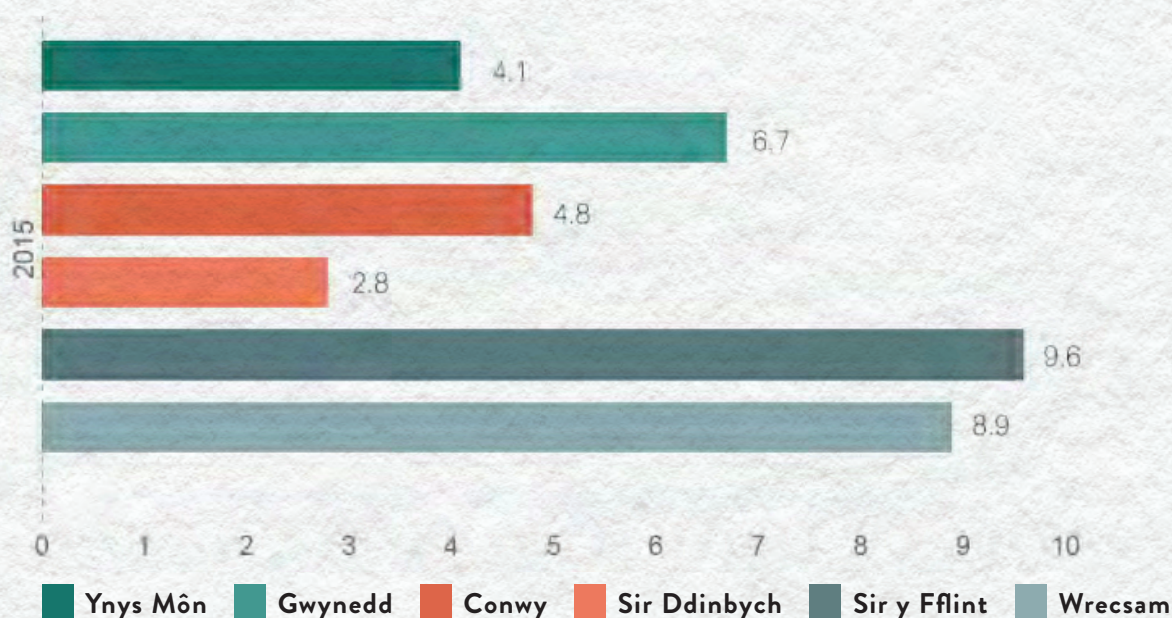
AMCANGYFRIFIR Y
BYDD 1,000 O SWYDDI
GWEITHREDOL YN CAEL EU
CREU YM MHROSIECT WYLFA
NEWYDD GWERTH £12BN

156

O FUSNESAU YN Y SECTOR
EANG HWN YN CYFLOGI STAFF
LEDLED GOGLEDD CYMRU AR
HYN O BRYD

Er bod y sector yn cael ei ystyried yn allweddol ar lefel ranbarthol a chenedlaethol, mae'n anodd cael cynrychiolaeth glir a chyson o'r gweithlu yn y sector. Mae hyn oherwydd bod gwahanol ddarparwyr yn defnyddio dehongliadau gwahanol o elfennau cyfansawdd y farchnad lafur, yn ogystal â'r ffaith bod data adeiladu a chynhyrchu o fewn rhai elfennau'r sector.

Canran y bobl dros 16 oed sy'n cael eu cyflogi yn y sector hwn yng Ngogledd Cymru.

Source: Welsh Government 2015

Mae'r rheini sy'n cael eu cyflogi yn y sector allweddol hwn yng Ngogledd Cymru yn weithwyr tymor hir. Gwelwn hyn yn enwedig yng ngorsafoedd niwclear Trawsfynydd a Wylfa lle nad yw'r staff yn newid yn aml, ac mae'r cyflogau'n uchel o gymharu â chyflogwyr eraill yn y sector hwn.

Mae cyflogwyr yn disgwyl bod gweithwyr newydd yn y sector hwn wedi'u hyfforddi'n dda o ran cymwyseddau sylfaenol y gwaith a'u bod yn dangos sgiliau allweddol penodol cyn cael eu penodi. Ni ddylid diystyru'r galw am ragor o weithwyr STEM cymwys yng Ngogledd Cymru gan fod disgwyliadau cyflogwyr yn codi o ganlyniad i ragor o gystadleuaeth am lai o gyfleoedd cyflogaeth sy'n talu'n dda.

Mae llawer o sôn am y swyddi newydd posib a fydd yn cael eu creu yn sgil Wylfa Newydd. Amcangyfrifir y bydd tua 8,500 o swyddi newydd yn ystod y cyfnod adeiladu, a dros 1,000 o swyddi yn ystod y cyfnod gweithredol. Mae'n rhaid sylweddoli maint y prosiect gweithredol gwerth dros £12 biliwn yn Wylfa Newydd o ran ei effaith ar y sylfaen sgiliau yn y rhanbarth, a'i effaith ehangach ar y gadwyn gyflenwi. Bydd galw sylweddol am gontractwyr, peirianwyr a rheolwyr prosiect sydd â'r sgiliau priodol yn ystod y cyfnod adeiladu, a disgwylir y byddant yn gweithio yn unol â gofynion y prosiect, a fydd yn cynnwys 270,000m³ o goncrïd, 100km o bibellau, 70,000 tonnell o farrau atgyfnerthu, yn ogystal ag amrywiaeth o wasanaethau cymorth ar draws pob sector.

Amcangyfrifir y bydd y cyfnod gweithredol yn dechrau yn 2024. Bydd yn cyflenwi pŵer i hyd at bum miliwn o gartrefi ac yn weithredol am o leiaf 60 o flynyddoedd. Disgwylir y bydd hyd at 850 o staff gweithredol cyson, a hyd at 1,000 o staff gweithredol ar adegau allweddol o'r gwaith.

Nid oes ffigurau manwl ar gael ar gyfer cyfnod adeiladu Wylfa Newydd ar hyn o bryd (Mehefin 2016), ac felly allwn ni ddim damcaniaethu ar y disgwyliadau o ran swyddogaethau a'r cyfleoedd cyflogaeth a fydd eu hangen. Serch hynny, i staff a fydd yn gweithio ar y safle yn ystod y cyfnod adeiladu, bydd angen gwella eu cymwyseddau a'u sgiliau adeiladu traddodiadol i gynnwys sgiliau niwclear er mwyn cyflawni'r hyn sy'n ofynnol yn unol â'r galw.

MEYSYDD Y GALW: ADEILADU NIWCLEAR

PEIRIANNEG FECANYDDOL	PEIRIANNEG SIFIL	OFFER A RHEOLAETH
GWEITHWYR CONCRIDIO	GOSODWYR DUR A SGAFFALDWYR	RHEOLWYR PROSIECTAU A RHAGLENNI

Pan fydd y prif gontractwyr yn rhyddhau gwybodaeth am y sgiliau a'r niferoedd y bydd eu hangen arnynt, bydd hynny'n ddefnyddiol iawn i sefydliadau blaenllaw yn y diwydiant, fel CITB, ac i ddarparwyr addysg yn enwedig, er mwyn gallu cynllunio a hybu cyfleoedd cyflogaeth a gyrfaoedd yn effeithiol yn ystod cyfnod adeiladu'r prosiect.

Y GALW YN Y SECTOR ALLWEDDOL: YNNI A'R AMGYLCHEDD

Ar hyn o bryd, mae Grŵp Llandrillo Menai a Choleg Cambria yn cynnig rhaglenni o gyrsiau cadarn a pherthnasol sy'n ymwneud ag adeiladu a'r amgylchedd adeiledig. Mae'r ddau ddarparwr yn wynebu anawsterau wrth i sylwebwyr alw arnynt i gynyddu'r ddarpariaeth a gynigiant a niferoedd y myfyrwyr maent yn eu derbyn, ond heb wybodaeth fwy penodol nid yw myfyrwyr, dan ddylanwad eu rhieni'n benodol, yn fodlon dilyn llwybr nad oes canlyniad clir iddo neu nad oes gwybodaeth benodol o ran amserlen a maint y gwaith.

Mae cydberthynas bosib rhwng datblygu prosiectau yn Wylfa Newydd a phrosiectau mewn ardaloedd eraill yn y DU fel Hinkley Point. Er eu bod yn defnyddio technolegau gwahanol i weithredu, mae risg sylweddol yn y ddau oherwydd bydd angen gweithwyr adeiladu sydd wedi'u hyfforddi ac yn gymwys i weithio gyda deunydd niwclear ar yr un pryd.

Mae'r Cynllun hwn eisoes wedi nodi bod y gweithlu adeiladu yng Ngogledd Cymru yn heneiddio (34% dros 50 oed), ac felly bydd denu gweithwyr newydd i'r sector er mwyn ateb y galw yn hollbwysig.

Hefyd, ni ddylid diystyru'r cyfleoedd i wella sgiliau yn y meysydd cadwyni cyflenwi, fel y sector gweithgynhyrchu yng Ngogledd Cymru, er mwyn bodloni gofynion prosiectau ynni fel Wylfa Newydd.

Fel rhanbarth, bydd angen i ni ateb y galw hwn drwy helpu gweithgynhyrchwyr i wella ansawdd, i ddatblygu gallu, ac i wella eu gwybodaeth am y sector niwclear ac am is-sectorau ynni eraill priodol yn y rhanbarth, er mwyn bod mewn sefyllfa gryfach o ran sgiliau i allu cynnig am fusnes yn gystadleuol ac ennill gwaith ledled y sector economaidd allweddol hwn yng Ngogledd Cymru. Bydd ymrwymo i ddatblygu'r Ganolfan Sgiliau a Thechnoleg Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy yn hollbwysig er mwyn gwneud hyn.

MEYSYDD Y GALW: STAFF GWEITHREDOL NIWCLEAR

GWEITHREDIADAU tua 210	PEIRIANNEG tua 210	CYNNAL A CHADW tua 210
CYMORTH BUSNES tua 70	CYMORTH TECHNEGOL tua 90	ARWEINWYR HYFFORDDIANT tua 60

Mae hybu prentisiaethau yn y sector yn faes allweddol i roi cyfleoedd i gyflogwyr ac i'r unigolion sy'n gobeithio cael gwaith neu ddatblygu yn y sector yn uniongyrchol, neu i elwa mewn sectorau cysylltiedig fel adeiladu a gweithgynhyrchu a'r cadwyni cyflenwi ehangach, o ganlyniad i brosiectau trawsffurfiol allweddol ym maes ynni.

Mae cefnogaeth gan ddarparwyr yn y rhanbarth yn parhau i esblygu er mwyn ateb y galw a'r disgwyliadau, ond gall gwaith hyrwyddo a darpariaeth hyblyg gynorthwyo'r gwaith o ddiwallu cyfleoedd ac anghenion masnachol. Fodd bynnag, rhaid cydnabod bod cyfran helaeth o bobl yng Ngogledd Cymru yn aros mewn addysg pan fyddan nhw'n 16 oed, ac felly bydd y galw am brentisiaethau yn fwy tebygol o ddenu dysgwyr 18/19 oed, ac felly bydd y niferoedd rhwng 16 ac 18 oed yn isel.t

Ymhlith yr heriau sy'n wynebu'r sector mae'r angen i ehangu'r ddarpariaeth addysg a sgiliau yn rhanbarthol i ysgogi ac ysbrydoli llwybrau gyrfa yn y dyfodol yn y sector mewn ymateb i weithlu presennol sy'n heneiddio, a'r ffaith bod angen mwy o sgiliau technegol cysylltiedig â STEM i ateb y galw technolegol a'r galw gan gyflogwyr

O ganlyniad i'r gwaith datblygu a'r galw yn y sector Ynni yng Ngogledd Cymru, gyda llawer o hynny wedi'i grynhoi yng ngorllewin y rhanbarth (gan gynnwys Orthios a Minesto yn ogystal â Wylfa), bydd cynnydd yn y galw am sgiliau peirianeg gan gynnwys prentisiaethau (a Phrentisiaethau Uwch hefyd) yn ogystal â sgiliau peirianeg ar bob lefel.

Er mwyn adlewyrchu pwysigrwydd y cynnydd hwn ac i ateb y galw yn y dyfodol, mae'n amlwg bod angen ehangu'r ddarpariaeth a'r cyfleusterau ar gampws Llangefni ar Ynys Môn i greu canolfan dechnoleg ar gyfer y rhanbarth, gan y byddai'n agos i nifer o'r prif brosiectau trawsffurfiol. Y cam nesaf ar gyfer creu'r ganolfan hon yw ymestyn y Canolfan Ynni a'r Canolfan Adeiladu bresennol i ffurfio un ganolfan ragoriaeth ranbarthol, ac ychwanegu cyfleuster peirianeg modern newydd sy'n ymateb i'r diwydiant ar y campws, gan adleoli'r ddarpariaeth bresennol o safleoedd eraill.

Bydd angen defnyddio sgiliau o'r estyniad hwn yn Llangefni er mwyn mynd i'r afael â gofynion prosiect ORTHIOS. Mae hwn yn ddatblygiad gwerth £1 biliwn ar Ynys Môn a fydd yn creu tua 800 o swyddi adeiladu ac yn darparu hyd at 700 o swyddi tymor hir pan fydd yn weithredol yn 2018.

Y bwriad yw y bydd Orthios, yn ogystal â bod yn gyfleuster Parc Eco, yn darparu 299 MW o ynni, a gynhyrchir mewn gwaith Biomas wedi'i gyfuno a chyfleuster bwyd a phŵer (acwaboneg a hydroboneg), i 300,000 o gartrefi. Hefyd, hwn fydd y cyfleuster tyfu corgimychiaid mewndirol mwyaf yn y byd, a'r cyfleuster cyntaf erioed ar gyfer compostio pecynnau bwyd yn y cartref.

**MAE CYFLEUSTERAU A
CHYNNIGION CARBON ISEL
AR GAEL YN Y 3 ARDAL
FENTER**

**MAE AIL-SGILIO A GWELLA
SGILIAU GWEITHWYR
PRESENNOL ER MWYN
BODLONI GOFYNION
ADEILADU NEWYDD YN
FLAENORIAETH**

**BYDD EHANGU'R SECTOR
YNNI YN CREU GALW
YCHWANEGOL MEWN
SECTORAU GWASANAETH
RHANBARTHOL**

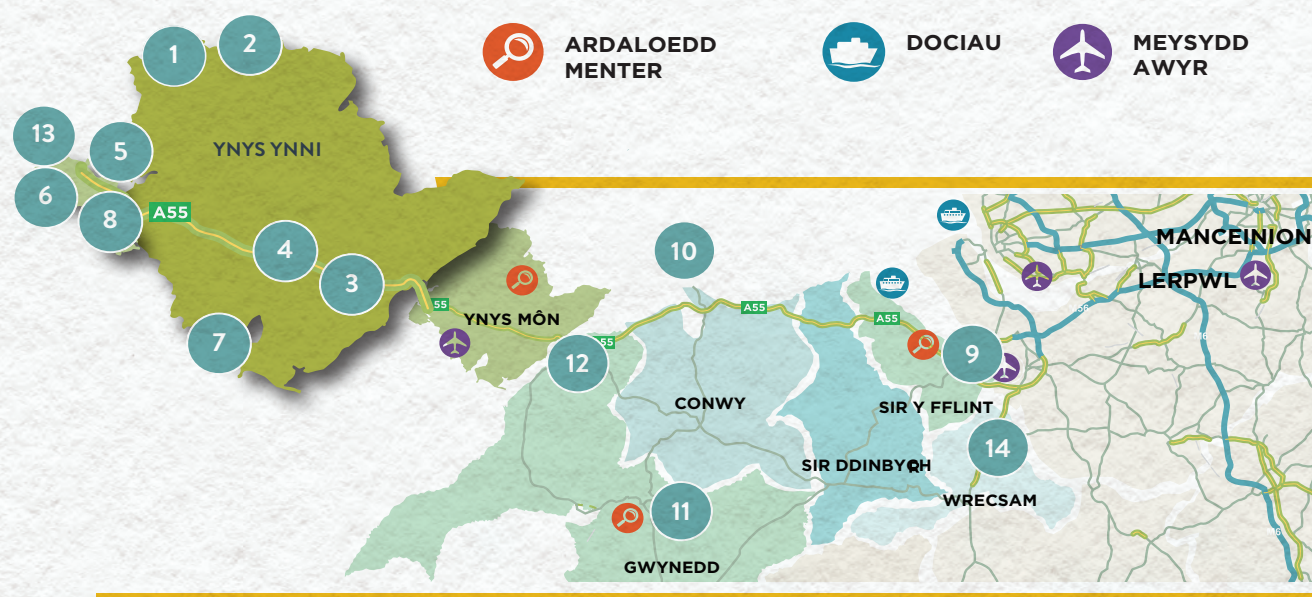
Ymysg y gofynion ehangu eraill yn y sector yng ngorllewin y rhanbarth, mae cynnwys Minesto a'i gynllun arfaethedig i ddatblygu technoleg er mwyn defnyddio a throï ynni'r llanw oddi ar arfordir Ynys Môn; yn ogystal â gwaith gan y Grid Cenedlaethol i ymchwilio i roi technoleg a sgiliau allweddol ar waith er mwyn cysylltu ynni carbon isel newydd arfaethedig rhwng Ynys Môn a Gogledd Cymru.

Yn nwyrain y rhanbarth, mae gofynion eraill o ran y sgiliau sydd eu hangen ar hyn o bryd ac yn y dyfodol yng nghyswllt datblygiadau arfaethedig newydd. Mae hyn yn cynnwys Canolfan Ynni Wrecsam, sef gorsaf bŵer arfaethedig wedi'i thanio gan nwy cylch cyfun ar Stad Ddiwydiannol Wrecsam.

Y GALW YN Y SECTOR ALLWEDDOL: YNNI A'R AMGYLCHEDD

Bydd angen tua 500 o weithwyr adeiladu sydd â sgiliau allweddol mewn cysylltedd trydan a nwy ar gyfer y prosiect er mwyn helpu i osod tri thyrbîn. Pan fydd yn weithredol bydd yn creu 30 o swyddi cymwys iawn sy'n talu'n dda er mwyn rheoli a gweithredu'r cyfleuster arloesol hwn.

Yng Nglannau Dyfrdwy, bydd cyflogaeth weithredol debyg yn cynnig 35 o swyddi medrus newydd yng Nghyfleuster Adennill Ynni arfaethedig Parc Adfer. Bydd y prosiect yn trin gwastraff nad oes modd ei ailgylchu a disgwylir gwariant o tua £50 miliwn o gyllid sector preifat rhwng 2017 a 2020, gan gefnogi 300 yn rhagor o swyddi adeiladu.

1 PŴER NIWCLEAR HORIZON NUCLEAR POWER

Gorsaf Bŵer Niwclear Newydd Arfaethedig gyda'r capasiti i gynhyrchu tua 2.7GW o ynni carbon isel.

2 MAGNOX

RGorffennodd Wylfa, yr orsaf bŵer fwyaf ac olaf o orsafoedd pŵer Magnox, gynhyrchu ddiwedd 2015. Mae bellach yn cael ei gwagio o danwydd.

3 M-SPARC

Parc Gwyddoniaeth arfaethedig sy'n dod ag ymchwilwyr academiaidd ac arbenigwyr masnachol ynghyd.

4 GRŴP LLANDRILLO MENAI & LOCKHEED MARTIN

Ehangu'r campws i gynnwys ymestyn y Ganolfan Ynni.

5 LAND & LAKES

Gwaith arfaethedig i Ddatblygu 1100 o Unedau o Gyfleusterau Hamdden a Phentref Twristiaeth a Phreswyl at ddefnydd cymysg. Cam 1 – Llety i Weithwyr Wylfa.

6 MINESTO

Minesto yw un o'r datblygwyr mwyaf blaenllaw yn y byd o ran technoleg arloesol ynni'r llanw; sefydlwyd i fasnacheiddio trawsnewidydd ynni'r llanw a elwir yn Deep Green oddi ar arfordir Ynys Môn.

7 NATIONAL GRID

Cysylltu ynni carbon isel newydd arfaethedig ar Ynys Môn.

8 ORTHIOS

Parc Eco / Biomass 299MW arfaethedig a fydd yn darparu Ynni ac Ager ar gyfer Mentrau Hydroffonig a Dyframaeth.

9 PARC ADFER • GLANNAU DYFRDWY • DEESIDE

Cyfleuster adfer ynni newydd arfaethedig ar gyfer Gogledd Cymru.

10 GWYNT Y MÔR (RWE INNOLOGY)

Y cwmni yma sy'n gweithredu 3 fferm wynt ar y môr Cymru, yn cynnwys Fferm Wynt Ar y Môr Gwynt y Môr - 160 o dyrbinau.

11 MAGNOX

Mae Trawsfynydd yn orsaf niwcler sydd wedi cau ar gamau olaf y gwaith dadgomiynu.

12 FIRST HYDRO / GDF SUEZ

Gorsafoedd storfeydd pwmp hydro-drydanol yn Llanberis a Ffestiniog yn Eryri

13 PORTHLADD CAERGYBI • HOLYHEAD PORT

Porth Strategol Rhyngwladol

14 CANOLFAN YNNI WRECSAM • WREXHAM ENERGY CENTRE

Mae Canolfan Ynni Wrexham yn orsaf bŵer tanio nwy - tyrbîn nwy cylch cyfyng (CCGT) arfaethedig newydd i'w lleoli yn Ystad Ddiwydiannol Wrexham.

Mae'r sector Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yn gyflogwr allweddol yng Ngogledd Cymru, ac yng Nghymru, ac felly mae'n cael ei ystyried yn un o dri sector allweddol y rhanbarth yn y Cynllun.

Drwy ymgorffori is-sectorau gan gynnwys awyrofod, moduron, cemegau a phetrolewm, peirianeg a pheirianeg fanwl, gwyddorau bywyd, deunyddiau a chaenau, optoelectroneg, gwasanaethau TG a chymorth penodol i'r sector, pecynnu, gwasanaethau proffesiynol, morol, dillad, metel a dur; mae'r sector yn parhau i esblygu fel un o brif ddiwydiannau economaidd-gymdeithasol Gogledd Cymru.

Disgwylir y bydd nifer o brosiectau arloesol ar raddfa fawr yn dechrau yn ystod y pum mlynedd nesaf ar draws y sector amrywiol hwn, yn ogystal â'r cyfleusterau a'r prosiectau sydd eisoes ar y gweill. Mae llawer o alw am sgiliau sy'n seiliedig ar gymwyseddau sylfaenol STEM, ac mae gofyn am arbenigeddau ychwanegol i'r rheini er mwyn diwallu'r galw cynyddol.

Mae'r sector gweithgynhyrchu wedi esgor ar £1,094 miliwn o Werth Ychwanegol Gros (GVA) yn y rhanbarth yn y blynyddoedd diwethaf ac mae'r galw am sgiliau yn y sector hwn yn dal i esblygu. Mae Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy a Stad Ddiwydiannol Wrecsam wedi helpu i ddenu a chadw dros 20,000 o swyddi ac mae'r farchnad lafur yn yr ardal hon yng Ngogledd Ddwyrain Cymru yn enwedig wedi cael dylanwad trawsffiniol sylweddol, gyda chysylltiadau cryf â Gogledd Orllewin Lloegr yn ardal Mersi a Dyfrdwy sy'n cynnwys Lerpwl, Cilgwri a Swydd Gaer.

Mae'r rhan hon o'r rhanbarth yn barod i ddenu rhagor o ddatblygiadau ac i greu twf, swyddi a sgiliau ychwanegol, gan barhau i gefnogi busnesau presennol fel Airbus, yr arweinydd byd-eang sydd â'r gwaith gweithgynhyrchu awyrofod mwyaf yn y DU ar eu safle ym Mrychdyn. Mae cwmnïau strategol bwysig eraill yng Ngogledd Ddwyrain Cymru yn cynnwys Tata Steel, Toyota, JCB, Hoya, Kellogg's ac UPM Shotton.

Er bod crynodiad mwy o gwmnïau a chyflogwyr yn y sector hwn yng Ngogledd Ddwyrain Cymru, mae tua 230 o gwmnïau llai yn y sector hwn yn gweithredu yng Ngogledd Orllewin Cymru, sydd felly'n ei gwneud yn ardal flaenoriaeth allweddol yn y rhanbarth.

40,000

YN GWEITHIO YN Y
SECTOR DEUNYDDIAU A
GWEITHGYNHYRCHU UWCH
LEDLED GOGLEDD CYMRU YN
2015

740

O FUSNESAU YN
GWEITHREDU AR HYN O
BRYD YN Y SECTOR HWN
LEDLED GOGLEDD CYMRU
YN 2015

34%

O BAWB A GYFLOGIR YN Y
SECTOR DEUNYDDIAU A
GWEITHGYNHYRCHU UWCH
LEDLED CYMRU YN GWEITHIO
YNG NGOGLEDD CYMRU

Yn 2015, comisiynwyd Miller Research gan y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol i ymgymryd â'r gwaith o ddadansoddi'r sector Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yng Ngogledd Cymru.

O ganlyniad i weithio gyda Miller Research, daethpwyd i'r casgliad ei bod yn debygol y bydd 1,700 yn llai o weithwyr yng ngweithlu'r sector Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yng Ngogledd Cymru. Disgwylir i'r rhan fwyaf o'r gostyngiadau fod mewn swyddi lefel is, a disgwylir i nifer y swyddi lefel uwch gynyddu. Mae'r galw am ailgyflenwi o ganlyniad i weithlu sy'n heneiddio yn golygu y bydd galw am gynnydd net o 5,300+ o bobl yn y sector Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch erbyn 2022.

Wrth ddadansoddi cyflogaeth Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch ledled y rhanbarth fesul is-sector, gwelir bod gan Ogledd Cymru gyfran uwch yn cael ei chyflogi ym meysydd awyrofod (25%) ac electroneg (19%), o gymharu â gweddill Cymru a'r DU.

Cyda'i gilydd, mae'r ddau is-sector hyn yn cwmpasu 44% o'r holl gyflogaeth ym maes Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yng Ngogledd Cymru, a'r 5 is-sector uchaf yn cwmpasu 83% o gyflogaeth Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch y rhanbarth. Mae'r rhain yn cynnwys Awyrofod (25%), Electroneg (19%), Metelau (14%), gweithgareddau peirianeg eraill (13%) a moduron (12%).

Mae cwmnïau peirianeg yn cynnwys dros hanner (57%) yr unedau Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yng Ngogledd Cymru, o gymharu â gweddill Cymru lle mae ychydig o dan 50% o'r busnesau Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch yn gwmnïau peirianeg. Ar y llaw arall, er mai dim ond 2% o holl fusnesau Gweithgynhyrchu a Deunyddiau Uwch Gogledd Cymru sy'n gwmnïau awyrofod, maent yn cynrychioli 25% o gyflogaeth y sector hwn yn y rhanbarth.

Os yw Gogledd Cymru am barhau i dyfu ei economi er mwyn cystadlu yn erbyn rhanbarthau eraill yn llwyddiannus, mae angen gweithlu o dechnegwyr medrus ar gyflogwyr yn y sectorau allweddol megis ynni, gweithgynhyrchu ac adeiladu. Bydd sectorau twf a sectorau traddodiadol eraill yng Ngogledd Cymru, gan gynnwys amaethyddiaeth, a'r sectorau digidol ac iechyd, yn dibynnu'n fwyfwy ar dechnegwyr medrus os ydyn nhw am ddal ati i weithredu'n effeithlon.

Mae Gogledd Cymru yn dilyn meincnod y DU o ran perfformio'n gymharol dda yng nghyswllt sgiliau uwch a lefel raddedig. Ond nid yw ein perfformiad mor gadarnhaol yn y rhanbarth cyfan o ran technegwyr medrus ym maes gweithgynhyrchu heb radd. Er bod gennym ni bocedi o dechnegwyr rhagorol mewn ardaloedd daearyddol fel Glannau Dyfrdwy a Wrecsam lle mae cwmnïau mwy yn gallu denu, recriwtio a hyfforddi unigolion priodol, mae cyflogwyr llai yn y sector mewn rhannau eraill o'r rhanbarth yn sylwi bod recriwtio technegwyr cymwys yn dod yn fwy o broblem.

PRINDER SGILIAU YN Y DYFODOL

Yn ystod 2015, o ganlyniad i fonitro swyddi gwag ledled y sector yn gyffredinol, gwelwyd bod bron i 1,400 o swyddi peirianeg technegol wedi'u hysbysebu yng Ngogledd Cymru, a'r rhan fwyaf o'r rheini gyda chyflogwyr yn Wrecsam ac yn Sir y Fflint.

Roedd swyddi yr oedd galw mawr amdanynt yn cynnwys Gweithredwyr/Gosodwyr a Chrefftwyr a Thechnegwyr. Roedd swyddi penodol yr oedd galw mawr amdanynt yn cynnwys rheolwyr cynhyrchu, gwyddonwyr a thechnegwyr peirianeg, a thechnegwyr cynhyrchu a pheirianeg. Dyma rai o'r teitlau swyddi penodol yr oedd galw amdanynt: peirianwyr cynnal a chadw, weldwyr, a pheirianwyr CNC.

Roedd sgiliau technegol yr oedd galw amdanynt yn cynnwys atgyweirio, peirianwaith, arolygu a Chynllunio drwy Gymorth Cyfrifiadur (CAD), ac roedd y sgiliau annhechnegol yr oedd galw amdanynt yn cynnwys sgiliau mwy 'meddal' sy'n fwyfwy cyffredin o ran gofynion darpar staff ym mhob sector yng Ngogledd Cymru – gan gynnwys cyfathrebu, sgiliau cyfrifiadurol, rheoli a sicrhau ansawdd a datrys problemau yn bennaf.

Mae prentisiaethau yn y sector hwn yn werthfawr ac mae galw mawr amdanynt, gyda chwmnïau fel Airbus yn cynnig hyd at 100 o brentisiaethau a lleoliadau i raddedigion bob blwyddyn. Mae llwyddiant y cynllun penodol hwn yn amlwg gan fod bron i ddau draean o'r rheolwyr sydd ar safle Brychdyn ar hyn o bryd wedi bod yn brentisiaid gyda'r cwmni cyn hynny.

Fodd bynnag, yn ystod y blynyddoedd diwethaf mae Airbus wedi wynebu problemau o ran recriwtio gan nad oedd gan rai prentisiaid posib y sgiliau 'meddal' a'r profiad ehangach i'w gynnig yn ogystal â'u cyraeddiadau a'u cymwysterau academaidd.

Gyda chrynodiad o gwmnïau gweithgynhyrchu mawr yn Wrecsam ac yng Nglannau Dyfrdwy, mae ymdeimlad ymysg cyflogwyr llai yn y sector nad ydynt yn gallu denu a recriwtio'r ymgeiswyr gorau ar gyfer prentisiaethau gan nad oes modd iddynt gynnig y buddiannau a'r gwobrwyon mae cwmnïau mawr, byd-eang yn y rhanbarth yn gallu eu cynnig.

Yn 2014/15, o'r rheini sy'n hanu o'r rhanbarth, roedd 590 o weithgareddau dysgu ym maes cynhyrchu a gweithgynhyrchu mewn addysg bellach yn cael eu cynnig ledled rhanbarth Gogledd Cymru. Roedd y rhain yn cynnwys 5 NQF ar lefel 1, 465 ar lefel 2, gyda 105 ar lefel 3, a phump ar lefel 4. Mae hyn wedi cynyddu o gymharu â 540 o weithgareddau dysgu yn 2013/14, ond yn is na'r 570 o weithgareddau yn 2012/13.

Yn 2014/15, o'r rheini sy'n hanu o'r rhanbarth, roedd 590 o raglenni gweithgynhyrchu a chynhyrchu ar gyfer prentisiaid yn cael eu cynnig ledled rhanbarth Gogledd Cymru. Roedd 355 o'r rhain ar lefel 2, gyda 50 ar lefel 3, ac roedd llai na phum prentisiaeth uwch. Mae hyn wedi gostwng o'r 490 o raglenni yn 2013/14, lle'r oedd 460 o brentisiaethau ar lefel 2, a 30 ar lefel 3.

Er mwyn amcangyfrif y cyflenwad sgiliau posib ar gyfer diwallu anghenion y sector hwn, rydym wedi defnyddio arolwg cenedlaethol Gyrfa Cymru o ddyheadau gyrfaoi pobl ifanc blwyddyn 10 mewn ysgolion uwchradd. Yn 2015, roedd y canlyniadau o sampl o 5,398 o bobl ifanc yng Ngogledd Cymru yn dangos bod 4.15% (224) ohonynt wedi nodi y byddai gweithio mewn ffatrioedd, diwydiant a gweithgynhyrchu yn eu 4 dewis uchaf o ran gyrfa, gyda 7% o'r rhain yn nodi mai dyma fyddai'r brif yrfa o'u dewis.

Yn ogystal â Choleg Cambria a Chanolfan Prifysgol Abertawe yng Nglannau Dyfrdwy, a fydd yn mynd i'r afael â sgiliau awyrofod o fis Medi 2016 ymlaen, bydd Canolfan Sgiliau a Thechnoleg Gweithgynhyrchu Uwch Glannau Dyfrdwy yn gyfleuster o'r radd flaenaf o ran masnacheiddio technolegau newydd a datblygu'r peirianwyr a'r technegwyr sydd eu hangen i'w gweithredu. Bydd y Ganolfan yn helpu i sefydlu clwstwr o fusnesau cadwyn gyflenwi a fydd yn cefnogi cwmnïau mawr yn yr Ardal Fenter.

Gyda'r amserlen weithredu o bosib yn cychwyn yn 2020, bydd y buddsoddiad cyhoeddus o £10 miliwn yn helpu i greu 100 o swyddi parhaol ac yn darparu lleoliad ar gyfer Cyfadran Beirianeg (cyfleuster allgymorth ar gyfer Coleg Cambria), Canolfan Cyfansoddion Uwch, ac o bosib Canolfan Gyfrifiadura Perfformiad Uchel yng Nglannau Dyfrdwy. Gyda'i gilydd, byddai'r rhain yn ffurfio canolfan ragoriaeth ar gyfer Gogledd Cymru ac yn gyfleuster i'w defnyddio gan gyflogwyr ac unigolion o ardaloedd daearyddol, trawsffiniol Mersi a Dyfrdwy.

Y GALW YN Y SECTOR ALLWEDDOL: ADEILADU

Mae'r sector adeiladu yn gyflogwr allweddol yng Ngogledd Cymru, ac felly mae'n cael ei ystyried yn un o dri sector allweddol y rhanbarth yn y Cynllun.

Hwn yw'r pumed sector cyflogaeth mwyaf yng Ngogledd Cymru, ac mae 13.6% o'r holl alwedigaethau yn y rhanbarth yn dod o dan y pennawd 'crefftau medrus'. Mae'r sector hwn yn un o'r rhai mwyaf arwyddocaol o ran ei effaith ar sectorau eraill ledled Gogledd Cymru, a dylanwad y sectorau hynny arno yntau.

Mae'r sector ei hun yn amrywiol ac mae'n cwmpasu nifer o grefftau medrus sy'n gweithio mewn amrywiaeth o ddisgyblaethau ac arbenigeddau, gan gynnwys: adeiladwaith adeiladau (preswyl/dibreswyl), seilwaith, diwydiannol, peirianeg sifil, gwasanaethau adeiladu, cynhyrchu deunyddiau adeiladu, gweithgareddau adeiladu arbenigol, gosod briciau, gwaith daear, technegol-drydanol, gwresogi ac awyru, plymio a gwresogi, ffensio, plastro, saerniaeth a gwaith coed, peintio, gwydro a thoi.

8,500

MAE ANGEN 8,500 O
WEITHWYR Â SGILIAU
ADEILADU NIWCLEAR
PRIODOL AR ADEGAU
PRYSURAF GWAITH
ADEILADU WYLFA NEWYDD

3,065

ASTUDIODD 3,065 O
BOBL GYRSIAU SEILIEDIG
AR ADEILADU LEDLED
GOGLEDD CYMRU
YN 2014-15

£2.7bn

GWERTH £2.7BN O
BROSIECTAU ADEILADU AM
Y 10 MLYNEDD NESAF HEB
GYNNWYS WYLFA NEWYDD

O edrych ar ddata gan Ystadegau Cymru ac Arolwg y Gofrestr Busnesau a Chyflogaeth (BRES) gallwn weld bod 16,100 o bobl yn cael eu cyflogi yn y sector hwn (data 2014). Mae hyn yn uwch na'r ffigurau ar gyfer 2013 (13,800) a 2012 (14,100).

Mae'r cyfanswm yn cynnwys gwahanol elfennau o ran sgiliau a chymwyseddau, ac felly mae'n cynnwys tua 1,300 o weithwyr ar lefel rheoli a goruchwyllo; 12,100 ym maes crefftau medrus, a 500 sy'n gweithredu peiriannau.

O ran y chwe sir yn y rhanbarth, Sir y Fflint sydd â'r nifer uchaf o bobl wedi'u cyflogi yn y sector hwn (4,000). Yn dilyn hynny, mae Wrecsam a Gwynedd gyda 2,800 yr un, yna Conwy a Sir Ddinbych gyda 2,500 yr un, ac yna Ynys Môn gyda 1,500.

Mae CITB a chyirff eraill yn y diwydiant yn amcangyfrif y bydd angen i ni gynyddu'r gwaith recriwtio yn y sector er mwyn bodloni gofynion penodol, gan gynnwys datblygu arbenigeddau ym maes adeiladu niwcLEAR. Bydd hyn yn ychwanegol at y cynnydd yn y galw am fricwyr, peirianwyr sifil, penseiri a chrefftwyr pren ledled y rhanbarth.

57%

57% O'R GWEITHLU
ADEILADU RHANBARTHOL
RHWNG 25 A 49 OED

34%

34% O'R GWEITHLU
ADEILADU RHANBARTHOL
YN 50+ OEDT

9%

9% O'R GWEITHLU
ADEILADU RHANBARTHOL
RHWNG 16 A 24 OED

Mae'n bosib y bydd 8,500 o weithwyr adeiladu yn Wylfa Newydd ar yr adegau prysuraf, felly mae'n amlwg mai dim ond un rhan o bump o'r swyddi ar gyfer y prosiect hwn fyddai gweithlu adeiladu presennol Ynys Môn yn gallu eu llenwi, a hynny pe bai pob un ohonynt yn gadael eu cyflogaeth bresennol. Felly byddai'n rhaid ymestyn cyfleoedd adeiladu i ranbarth ehangach Gogledd Cymru er mwyn ateb y galw yn realistig, heb gyfyngu hynny i Ogledd Orllewin Cymru yn unig fel y mae rhai pobl wedi'i awgrymu wrth roi eu sylwadau ar Wylfa.

Pan fydd y prif gontractwyr yn rhyddhau gwybodaeth am y sgiliau a'r niferoedd y bydd eu hangen, bydd yn ddefnyddiol iawn i sefydliadau blaenllaw yn y diwydiant, fel CITB, ac i ddarparwyr addysg yn enwedig, er mwyn gallu cynllunio a hybu cyfleoedd cyflogaeth a chyfleoedd gyrfa yn effeithiol yn ystod cyfnod adeiladu'r prosiect.

Ar hyn o bryd, mae Grŵp Llandrillo Menai a Choleg Cambria yn cynnig rhaglenni o gyrsiau cadarn a pherthnasol sy'n ymwneud ag adeiladu a'r amgylchedd adeiledig. Mae'r ddau ddarparwr yn wynebu anawsterau wrth i sylwebwyr alw arnynt i gynyddu'r ddarpariaeth a gynigiant a niferoedd y myfyrwyr maent yn eu derbyn, ond heb wybodaeth fwy penodol nid yw myfyrwyr, dan ddylanwad eu rhieni'n benodol, yn fodlon dilyn llwybr nad oes canlyniad clir iddo neu nad oes gwybodaeth benodol o ran amserlen a maint y gwaith.

Her i'r sector yng Ngogledd Cymru yw codi ymwybyddiaeth ymhlith pobl ifanc, yn enwedig merched, o'r cyfleoedd sydd ar gael yn y sector. Bydd hyn yn helpu i newid canfyddiadau pobl o'r diwydiant ac yn cau'r bylchau mewn sgiliau yn y dyfodol a'r prinder tymor canolig posib o ganlyniad i weithlu sy'n heneiddio, yn cynnwys galw am sgiliau adeiladu technegol ac arbenigol.

Pe bai Wylfa Newydd yn cael ei eithrio o ragolygon data'r sector hwn, byddai'n dal i ehangu er gwaethaf hynny, gydag amcangyfrif o gynnydd cyfartalog o 3.7% o ganlyniad i'r gyrwyr allweddol eraill o dwf economaidd a fydd yn effeithio ar y sector, gan gynnwys y gwaith biomas gwerth £800 miliwn ar Ynys Môn a'r cyfleuster adennill ynni Parc Adfer Wheelabrator yng Nglannau Dyfrdwy.

Yn ogystal â phrosiectau unigol ar raddfa fawr, rhagwelir y bydd twf sylweddol yn y sector tai o ganlyniad i'r bwriad o adeiladu tai newydd ledled y rhanbarth yn unol â'r Cynlluniau Datblygu Unedol. Mae Cymdeithas Dai Clwyd Alyn, sy'n rheoli dros 5,500 o dai, yn enghraifft gyfredol o ehangu yn y sector tai. Ar hyn o bryd, mae ganddynt 23 o brosiectau tai newydd yn cael eu datblygu ledled Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint, Powys a Wrecsam, gan gynnwys 154 o unedau i'w rhentu a 26 i'w rhentu neu i'w prynu.

Mae datblygu'r sgiliau y bydd eu hangen yn y dyfodol yn hanfodol er mwyn parhau i ehangu'r sector hwn yng Ngogledd Cymru, yn ogystal â chreu cyfleoedd i wella sgiliau'r gweithlu presennol – gyda llawer ohonynt wedi'u cyflogi mewn busnesau micro a busnesau bychain neu'n hunangyflogedig.

Mae hybu prentisiaethau yn y sector yn faes allweddol sy'n rhoi cyfleoedd i gyflogwyr ac i unigolion sy'n gobeithio dechrau gweithio yn y sector hwn a datblygu ynddo. Mae cefnogaeth gan ddarparwyr yn y rhanbarth yn parhau i esblygu er mwyn ateb y galw a'r disgwyliadau, ond gall gwaith hyrwyddo a darpariaeth hyblyg gynorthwyo'r gwaith o ddiwallu cyfleoedd ac anghenion masnachol.

Os yw'r rhanbarth am gyfrannu at gyflawni'r targedau cenedlaethol, sef 100,000 o brentisiaethau newydd, mae angen i'r sector adeiladu yng Ngogledd Cymru ddatblygu ac ehangu'r ymarfer gorau presennol o ran yr hyn mae darparwyr yn ei gyflawni ar lefel leol. Ar hynny, ceir trafodaethau i osod isafswm cyfleoedd newydd i brentisiaid gyda phrosiectau rhanbarthol blaenllaw, fel rydym eisoes wedi'i weld gyda phrosiect Carchar Gogledd Cymru a chwmni 'Lend Lease' o ran ei ymrwymiad i greu 100 o brentisiaethau newydd erbyn cwblhau'r gwaith adeiladu yn nhymor yr Hydref 2017.

Mewn perthynas â meysydd penodol o ran sgiliau a daearyddiaeth, a'r hyn sy'n briodol o ran anghenion y rhanbarth, bydd angen ystyried yn ofalus y cytundeb gyda datblygwyr prosiectau o ran cymalau yn ymwneud â'r gymuned, sy'n cynnwys ymrwymo i ddarparu cyfleoedd am brentisiaethau, hyfforddeiaethau a lleoliadau gwaith.

Yn ogystal â'r prosiectau cyfredol a thrawsffurfiol sydd wedi'u rhestru yn y tablau isod, mae'n bosib y bydd anawsterau llafur yn y sector adeiladu yng Ngogledd Cymru o ganlyniad i brosiectau eraill yn cychwyn ar yr un adeg.

Mae'r rhain yn cynnwys prosiect gwerth £60 miliwn i adeiladu ffordd osgoi yng Nghaernarfon a fydd yn cychwyn fis Rhagfyr 2016; adeiladu 600+ o adeiladau masnachol a phreswyl yn Sir y Fflint fel rhan o brosiect gwerth £50 miliwn; gwaith a gwelliannau ar y priffyrdd gwerth £50 miliwn a fydd yn cychwyn yn nes ymlaen yn 2016 ar Ynys Môn; posibilrwydd y bydd amserlenni ar gyfer gwaith ar yr A55 yn cael eu symud er mwyn manteisio ar arian gan yr UE cyn 2018; a bydd y gwaith ar Barc Gwyddoniaeth Menai yn cychwyn ddiwedd 2016, sydd werth oddeutu £47 miliwn.

Galw yn y Dyfodol:
GOSODWYR BRICS
CREFFTAU PREN
MECANICS PEIRIANNAU
PEIRIANYDDION SIFIL
PENSEIRI

Mae arolwg cenedlaethol blynyddol yn cael ei gynnal gan Gyrfa Cymru yng nghyswllt dyheadau gyrfael dysgwyr CA4. Yn 2015, roedd y canlyniadau o sampl o 5,398 o bobl ifanc yng Ngogledd Cymru yn dangos bod 13.22% (714) ohonynt wedi nodi y byddai gweithio ym maes adeiladu yn eu 4 dewis uchaf o ran gyrfa, gyda 3.9% (211) yn nodi mai dyma fyddai'r brif yrfa o'u dewis. O blith y rhai a nododd mai adeiladu oedd y brif yrfa o'u dewis, dywedodd 42 y byddent yn chwilio am brentisiaeth, 85 y byddai'n well ganddynt aros mewn coleg Addysg Bellach, a 48 y byddai'n well ganddynt aros yn yr ysgol.

GWAITH ADEILADU MEWN PROSIECTAU TRAWSFFURFIOL YNG NGOGLEDD CYMRU

	UNED	AMCAN DYDDIAD DECHRAU'R PROSIECT
Cynllun Biomass, Ynys Môn	1,200	2017
Canolfan Sgiliau Gweithgynhyrchu Uwch & Canolfan Technoleg, Galnnau Dyfrdwy	500	2020
CEM Berwyn, Wrecsam	800	PRESENNOL
Land & Lakes, Ynys Môn	400	2017
Northern Gateway, Sir Y Fflint	1,000	2020
Parc Adfer, Cyfleuster Adfer Ynni, Galnnau Dyfrdwy	300	2017
Warren Hall, Galnnau Dyfrdwy	1,000	2018
Wylfa Newydd	8,500	2019

Bydd angen recriwtio niferoedd uwch o weithwyr newydd yn y sector yn y rhanbarth er mwyn diwallu anghenion y prosiectau uchod o ganlyniad i niferoedd y gweithlu presennol. lle mae 34% o'r gweithwyr dros 50 oed a does dim digon o weithwyr ifanc newydd yn ymuno â'r sector er mwyn cymryd lle'r rhai sy'n gadael, ac i fodloni'r gofynion a'r disgwyliadau cynyddol yn sgil y prosiectau uchod.

Yn ogystal â'r prosiectau trawsffurfiol, mae gwaith parhaus yn cael ei wneud gan y sector ledled Gogledd Cymru fel rhan o'r prosiectau isod:

	ENW PROSIECT	GWERTH £M	DYDDIAD CYCHWYN	SECTOR
Sir y Fflint	Rhaglen Adfywio a Strategaeth Tai (SHARP)	500	HYD 15	TAI NEWYDD
Ynys Môn	Parc Gwyddoniaeth Menai	45	TACH 16	ARLOESED
Sir y Fflint	Ysgolion Cynradd ac Uwchradd	19	ION 15	NID TAI
Sir Ddinbych	Ysgol (estyniad / gwelliannau)	15	TACH 15	NID TAI
Gwynedd	146 Tai & 28 Fflat	13	GORFF 14	TAI NEWYDD
Sir Ddinbych	Is-orsaf trydan / Cebls	12	EBRILL 15	ISADEILEDD
Ynys Mon	Ysgol	9	RHAG 15	NID TAI
Sir y Fflint	Gorsaf Trawsnewidydd	9	MEH 13	ISADEILEDD
Sir y Fflint	96 Unedau Preswyl Estyniad i Neuadd Chwaraeon	6	MAW 14	TAI NEWYDD
Wrecsam	Estyniad i Neuadd Chwaraeon	5	MEDI 15	NID TAI
Wrecsam	Uned ddiwydiannol / warws	5	MAW 16	DIWYDIANNOL PREIFAT

Y GALW YN Y SECTOR TWF: CREADIGOL A DIGIDOL

Mae'r sector creadigol a digidol yn gyflogwr arloesol allweddol yng Ngogledd Cymru, ac felly mae'n cael ei ystyried yn un o sectorau twf y rhanbarth yn y Cynllun.

17%

CYNNYDD O 17% YN NIFER Y
MENTRAU YN Y SECTOR HWN
RHWNG 2010 A 2015 YNG
NGOGLEDD CYMRU

11,000

YN CAEL EU CYFLOGI
YN Y SECTOR HWN YNG
NGOGLEDD CYMRU AR HYN
O BRYD

25%

MAE 25% O'R BOBL LEDLED
CYMRU A GYFLOGIR YN
Y SECTOR HWN YNG
NGOGLEDD CYMRU

Mae'r sector, sy'n ymgorffori is-sectorau sy'n cynnwys cyhoeddi, teledu, fideo, ffilm, theatr, radio, hysbysebu, Cysylltiadau Cyhoeddus, gemau, celfyddydau perfformio a ffotograffiaeth, yn parhau i esblygu fel un o brif ddiwydiannau economaidd-gymdeithasol Gogledd Cymru, ac mae hyn yn cael ei nodweddu yn y farchnad lafur gymwys iawn, gyda 68% o'r gweithlu yn meddu ar gymhwyster lefel gradd o leiaf.

Yn ôl UKCES, disgwylir i gyflogaeth yn y sector Adloniant a Chyfryngau Creadigol dyfu ledled y DU, ac mae'r twf hwn yn debygol o ganolbwyntio ar swyddi lefel uwch (rheolwyr, gweithwyr proffesiynol a gweithwyr proffesiynol cysylltiol). Bydd y cynnydd yn y galw am sgiliau STEM wedi'u cyfuno â thalent creadigol yn allweddol wrth ddatblygu cyrsiau AU ac AB, ac i lwyddiant y sector Creadigol a Digidol yng Ngogledd Cymru.

Mae cyflogwyr yn nodi bod prinder sgiliau gan weithwyr newydd ar draws diwydiannau'r Cyfryngau Creadigol yng Nghymru, gan gynnwys sgiliau manwerthu a marchnata (41% o gyflogwyr), arwain a rheoli (39%), sgiliau iaith Gymraeg (33%) a defnyddio pecynnau meddalwedd penodol i'r sector (30%).

GALW AM SGILIAU YN Y SECTOR AR CYFER GOGLEDD CYMRU

**TWF CYNHYRCHU
AR Y TELEDU**

**ARLOESI GYDA
PHLATFFORMAU
DIGIDOL NEWYDD**

**CADW A HYRWYDDO
TALENT YN Y
RHANBARTH**

**HYRWYDDO EIN SGILIAU
I'R FARCHNAD
FYD-EANG**

Mae hunangyflogaeth ac entrepreneuriaeth yn elfennau sy'n allweddol i dwf parhaus y sector. Amcangyfrifir bod 15% o'r holl fentrau newydd a grëwyd yng Ngogledd Cymru yn y 5 mlynedd diwethaf yn y Sector Creadigol a Digidol, ac mae hyn yn debygol o dyfu ar sail y cynnydd mewn arloesi, symudedd a digideiddio yn y sector ar y cyfan.

Cyfanswm y busnesau yn y Sector Creadigol a Digidol

	2013	2014	2015
Ynys Môn	80	75	80
Gwynedd	235	245	250
Conwy	165	180	175
Sir Ddinbych	145	150	160
Sir y Fflint	235	255	290
Wrecsam	180	195	205
GOGLEDD CYMRU	1,040	1,100	1,160
CYMRU	4,820	5,170	5,425

Ffynhonnell: Dadansoddiad Llywodraeth Cymru o'r Gofrestr Ryngadrannol o Fusnesau (IDBR), y Swyddfa Ystadegau Gwladol (SYG)

TWF DIGIDOL

Fel y nodir ar y map hwn, mae mwy a mwy o gwmnïau yng Ngogledd Cymru sy'n cefnogi'r economi ddigidol ehangach gydag arbenigedd mewn deallusrwydd digidol sy'n cwmpasu arloesedd a meddalwedd a datblygu gemau cyfrifiadurol.

Mae bod yn agos i ardaloedd sydd â chlwstwr o fusnesau, fel Lerpwl a Swydd Gaer, yn fuddiol o ran y galw cynyddol am sgiliau yn y rhanbarth, ac yn enwedig datblygu sgiliau digidol sy'n cefnogi ein sectorau twf a sectorau allweddol eraill, ynghyd â phrosiectau trawsffurfiol rhanbarthol yng Ngogledd Cymru.

Mae canolbwyntio ar y sector hwn yn rhanbarthol fel sector twf yn cyd-fynd â bwriad Llywodraeth Cymru. Nododd Edwina Hart, cyn-Weinidog yr Economi, yn 2015 fod y "Diwydiannau creadigol yn un o'r sectorau blaenoriaeth sy'n tyfu gyflymaf. Rydyn ni eisiau sefydlu Cymru fel canolfan ragoriaeth ryngwladol".

927

O BOBL YN ASTUDIO CYRSIAU
CELF A DYLUNIO CREADIGOL
MEWN ADDYSG UWCH YNG
NGOGLEDD CYMRU YN 2015

3,175

O BOBL YN ASTUDIO CYRSIAU
CREADIGOL A DIGIDOL
MEWN ADDYSG BELLACH YNG
NGOGLEDD CYMRU YN 2015

25

O BRENTISIAETHAU AR
LEFELAU 3 A 4 YN Y SECTOR
YN 2015

Dyma rai datblygiadau arfaethedig a rhai sydd ar y gweill ledled y sector yng Ngogledd Cymru, sy'n ysgogi'r galw am sgiliau ac arbenigedd yn y sector ymhellach:

EHANGU A DATBLYGU GALERI CAERNARFON	BUDDSODDI YNG NGHANOLFAN DIWYDIANNAU CREADIGOL GLYNDŴR	PONTIO YM MHRIFYSGOL BANGOR	HWB CREADIGOL WRECSAM YM MARCHNAD Y BOBL	DATBLYGIAD GWERTH £15M YN THEATR GOGLEDD CYMRU YN YR WYDDGRUG
---	--	-----------------------------------	---	---

Mae'r sector yng Ngogledd Cymru mewn lleoliad delfrydol yn strategol ac yn ddaearyddol ar gyfer bodloni'r gofynion cynyddol sydd ynghlwm wrth ddatblygu rhwydwaith a chlwtswr creadigol ymhellach drwy ddefnyddio prosiectau allweddol blaenllaw, a chynyddu datblygiadau a chymwyseddau o ran sgiliau yn yr is-sectorau priodol. Mae cysylltu'n well â chyfleoedd yn y sector yn Iwerddon, yn Lerpwl, ym Manceinion, ac yn y Media City yn Salford Quays, yn ogystal â'r canolfannau yn Ne Cymru, i gyd yn gyfleoedd y gallai Gogledd Cymru eu cefnogi, a'u harwain mewn rhai achosion, pe baem yn cysoni ein sgiliau drwy gydweithio a chysylltu'n rhanbarthol ac yn cynyddu ac yn hybu llwybrau priodol i'r sector, gan gefnogi'r gwaith o wella sgiliau'r gweithlu presennol.

Yn ddiweddar, mae cwmnïau TG ym mharc busnes Parc Menai ym Mangor wedi gorfod recriwtio staff o'r tu allan i'r ardal, er ei fod yn agos at sefydliadau addysg uwch ac addysg bellach. Mae hyn yn amlygu'r galw am gydweithio gwell rhwng busnesau yn y sector a darparwyr addysg yn gyffredinol. Mae pryder cynyddol bod y galw'n fwy na'r cyflenwad ym maes technolegau ar y we, a gallai methu â mynd i'r afael â'r cysylltiad cynyddol rhwng addysg a diwydiant gael effaith ar ein cwmnïau gwasanaethau digidol a data lefel uchel sy'n tyfu, fel AVOX a Moneypenny.

Mae pwysau cynyddol ar weithwyr proffesiynol yn y diwydiant yng Ngogledd Cymru o ganlyniad i ddatblygiadau sy'n newid yn gyflym ym maes technoleg a'r galw am fod yn fwy masnachol. Mae yna gyflogwyr mawr yn y sector yng Ngogledd Cymru, megis BBC Cymru Wales, Theatr Clwyd a chwmnïau cynhyrchu annibynnol fel Rondo Media, Cwmni Da, Antena, Recordiau Sain a Chwmni Chwarel, ac mae angen i ni gydweithio fel rhanbarth er mwyn mynd i'r afael â'r galw cynyddol am gymwysterau a hyfforddiant sgiliau lle bo hynny'n briodol. Hefyd, mae angen rhagor o gydweithio rhwng y clwtswr o gyfryngau Cymraeg yng Ngogledd Orllewin Cymru a'r cyfryngau creadigol yng Ngogledd Ddwyrain Cymru er mwyn mynd i'r afael â'r galw am sgiliau yn y rhanbarth, i ddarparu cyllid cyfartal ac i fodloni gofynion y sector, fel y twf yn yr is-sector animeiddio.

Mae Theatr Clwyd yn yr Wyddgrug yn enghraifft o gyflogwr sydd â 130 o aelodau staff a chynlluniau arfaethedig i ehangu. Mae hyn yn amlygu'r galw am dwf yn y sector yng Ngogledd Ddwyrain Cymru, a fyddai'n cynnwys canolfan ddiwylliant ar gyfer mentrau creadigol a digidol, gyda'r potensial i gynnig gofodau deori i entrepreneuriaid newydd sy'n bwriadu dechrau neu ddatblygu eu gweithgareddau. Byddai hyn hefyd yn helpu i hybu arloesi a chael pobl i ymuno â'r sector yn gyffredinol drwy brentisiaethau, gan adeiladu ar gyfraniad presennol y theatr mewn cynllun Prentisiaethau Theatr Technegol Cymru gyfan. Lle mae cyfranogwyr yn treulio blwyddyn yn datblygu eu sgiliau ac yn gweithio tuag at gymhwyster Lefel 3.

Mae'r sector iechyd a gofal cymdeithasol yn parhau i fod yn un o brif gyfranwyr economi Gogledd Cymru, a rhagwelir y bydd yn ehangu ac yn denu rhagor o fuddsoddiad. Mae'n cael ei ystyried yn un o'r sectorau twf ar gyfer sgiliau a chyflogaeth ledled y rhanbarth yn y Cynllun, ac mae digon o gyfleoedd i ddatblygu dulliau arloesol o gyflawni er mwyn diwallu anghenion cleientiaid, ac i hybu llwybrau gyrfa cynaliadwy a datblygol er mwyn ymateb i'r galw cynyddol.

45,000

O BOBL YN CAEL EU
CYFLOGI AR DRAWS Y
SECTOR IECHYD A GOFAL
CYMDEITHASOL YNG
NGOGLEDD CYMRU

2,000+

O FUSNESAU LEDLED Y
RHANBARTH YN Y SECTOR
EANG HWN

500

NO SWYDDI NEWYDD YN
MYND I GAEL EU CREU
BOB BLWYDDYN AM YR
20 MLYNEDD NESAF YN
Y SECTOR HWN YNG
NGOGLEDD CYMRU

Mae'r sector iechyd a gofal cymdeithasol yn cwmpasu ystod eang o wasanaethau gan gynnwys nyrsio, nyrsio deintyddol, gwasanaethau cymorth gofal iechyd, gwasanaethau fferyllol, gwasanaethau cymdeithasol, gofal plant, gofal yr henoed, gofal preswyl a gofal cartref. Hefyd mae cysylltiadau â gweithgareddau yn y maes 'Gwyddorau Bywyd', gan gynnwys technoleg feddygol, gwasanaethau fferyllol, meddygaeth adfywiol a niwrowyddoniaeth.

Bydd newidiadau yng Ngogledd Cymru yn arwain at newid o ganolbwyntio ar ofal eilaidd i ganolbwyntio ar ofal sylfaenol, gofal yn y gymuned a chamau ataliol gan ddarparu gofal arferol mor agos â phosib i'n cymunedau yn heriol o ran disgwyliadau, gofynion ac anghenion sgiliau ac, o bosib, yn cyfrannu at y problemau recriwtio a hyfforddi presennol.

Mae'n rhaid blaenoriaethu'r gwaith o fynd i'r afael ag anawsterau recriwtio yn y sector gofal, yn ogystal â llenwi swyddi meddygol, nyrsio a chymunedol, er mwyn sicrhau bod y sector yng Ngogledd Cymru yn gynaliadwy. Mae recriwtio meddygon teulu yn enwedig yn heriol, ac mae'r anawsterau parhaus o ran recriwtio gweithwyr i swyddi meddygon teulu a gwasanaethau meddygon teulu y tu allan i oriau ledled economi iechyd Gogledd Cymru yn risg sylweddol i'r gweithlu er mwyn parhau i ddarparu gwasanaethau Gofal Sylfaenol yng Ngogledd Cymru yn y tymor hir ac yn y tymor byr.

Mae gan Gogledd Cymru broblem arall bosib o ran recriwtio ar gyfer y rolau hynny sy'n cael eu galw'n 'Weithwyr Iechyd Proffesiynol Eraill' (OHP) ar hyn o bryd. Mae'r rhain yn cynnwys swyddi fel fferyllwyr, therapyddion a meddygon cysylltiol, sy'n hanfodol i'r sector o ran bodloni gofynion er mwyn gwella gwasanaethau yn y gymuned ac i gadw pobl yn eu cartrefi yn hytrach na'u derbyn i'r ysbyty.

Mae denu, recriwtio a chadw llafur sy'n meddu ar y sgiliau priodol yn risg allweddol ar gyfer y sector hwn yng Ngogledd Cymru wrth iddo orfod darparu i boblogaeth sy'n heneiddio gyda mwy o ofynion arbenigol.

Yn ôl dadansoddiad diweddar o'r gweithlu rhanbarthol yn 2014, roedd 229 o reolwyr yn gweithio mewn cartrefi gofal i bobl hŷn; 203 o Is-reolwyr/Rheolwyr cynorthwyol; 647 o Uwch Weithwyr Gofal; a 3,632 o Weithwyr Gofal. Mae demograffeg y garfan hon ar y cyfan yn dangos mai'r grŵp oedran mwyaf o ran gweithwyr yn y sector gofal preswyl oedd pobl rhwng 41 a 50 oed, a dim ond 14% o'r gweithlu oedd o dan 25 oed. Roedd y data hefyd yn dangos bod 49% o'r gweithlu ym maes gofal preswyl i bobl hŷn o dan 40 oed, a 51% dros 41 oed. O ran proffil rhywedd, roedd 19% o'r gweithlu yn ddynion ac 81% yn fenywod.

Roedd yr un dadansoddiad o ofal cartref wedi cofnodi bod 159 yn gweithio fel Rheolwyr; 143 o Is-reolwyr/Rheolwyr cynorthwyol; 305 o Uwch Weithwyr Gofal; a 3,397 o Weithwyr Gofal. Mae demograffeg y garfan hon ar y cyfan yn dangos bod 26% o'r gweithwyr yn y sector gofal cartref rhwng 41 a 50 oed, a 15% o'r gweithlu o dan 25 oed. Mae proffil rhywedd y gweithlu gofal cartref yn dangos bod 19% o'r gweithlu yn ddynion ac 81% yn fenywod.

61%

O WEITHWYR GOFAL MEWN
GOFAL PRESWYL YN MEDDU
AR Y DIPLOMA LEFEL 2
PRIODOL YNG NGOGLEDD
CYMRU

51%

O WEITHWYR GOFAL MEWN
GOFAL CARTREF YN MEDDU
AR Y DIPLOMA LEFEL 2
PRIODOL YNG NGOGLEDD
CYMRU

72%

MAE ANGEN I 72% O
SEFYDLIADAU WELLA A
GLOYWI SGILIAU EU STAFF
YN Y FLWYDDYN I DDOD

Mae data hefyd yn dangos bod gan 82% o'r Uwch Weithwyr Gofal yng Ngogledd Cymru'r cymwysterau a argymhellir, sef Diploma Lefel 5 mewn Arweinyddiaeth ar gyfer Gwasanaethau Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Ymarfer Uwch i Oedolion), neu Ddiploma Lefel 3 mewn Iechyd a Gofal Cymdeithasol (Oedolion).

Mae recriwtio a chadw staff ledled y sector iechyd a gofal cymdeithasol yn broblem o hyd. Mae hyn yn enwedig ar gyfer y rhai sydd wedi'u cyflogi yn y sectorau gofal cartref a phreswyl, lle mae staff yn newid yn aml, mae'r cymwysterau priodol yn amrywio ac nid yw llwybrau gyrfa yn cael eu hybu'n rhagweithiol.

Mae arolygon diweddar o'r sector yng Ngogledd Cymru yn amlygu problemau o ran sgiliau staff presennol a staff newydd, a gwelwyd gostyngiad o 8% mewn gweithwyr gofal cartref cymwys. Gallai hyn fod yn rhannol o ganlyniad i'r cynnydd yng nghyfanswm nifer y staff sy'n ymuno â'r sector heb gymwysterau - o'r 730 o weithwyr gofal cartref a gafodd eu recriwtio yn 2014, dim ond 27% oedd â'r cymhwyster a argymhellir.

10,005

O WEITHGAREDDAU DYSGU
YN Y SECTOR HWN MEWN
ADDYSG BELLACH YNG
NGOGLEDD CYMRU YN
YSTOD 2014-15

1,679

O FYFYRWYR YN ASTUDIO
PYNCAU CYSYLLTIEDIG
Â MEDDYGAEH MEWN
PRIFYSGOLION YNG
NGOGLEDD CYMRU YN
YSTOD 2014-15

3,270

O BRENTISIAETHAU
MEWN GOFAL IECHYD
A GWASANAETHAU
CYHOEDDUS LEDLED
GOGLEDD CYMRU YN YSTOD
2014-15

Bu gostyngiad yn nifer y weithgareddau dysgu mewn Addysg Bellach yn y sector hwn yn 2014-15, ar ôl codi i 15,215 o weithgareddau yn 2013-14. Roedd 12,250 o weithgareddau dysgu yn 2012-13. Bu gostyngiad yn nifer y rhaglenni prentisiaeth yn y gwasanaethau cyhoeddus a gofal iechyd yng Ngogledd Cymru hefyd, o 3,945 o raglenni yn 2013-14. Roedd 3,545 o raglenni yn 2012-13.

Cyfanswm nifer y bobl a gyflogir yn y Sector Iechyd yng Ngogledd Cymru (rhan-amser ac amser llawn):

CYFANSWM NIFER Y BOBL A GYFLOGIR YN Y SECTOR IECHYD YNG NGOGLEDD CYMRU (RHAN-AMSER AC AMSER LLAWN):

	2012	2013	2014
Ynys Môn	2,600	2,300	2,500
Gwynedd	8,900	8,800	9,300
Conwy	7,000	7,000	7,200
Sir Ddinbych	9,700	9,900	10,600
Sir y Fflint	4,500	4,800	4,800
Wrecsam	10,700	11,000	11,200
GOGLEDD CYMRU:	43,400	43,800	45,600

Ffynhonnell: NOMIS - BRES

PROSIECTAU PRESENNOL AC YN Y DYFODOL SY'N SEILIEDIG AR ALW

£3.9M

CANOLFAN IECHYD A GOFAL CYMDEITHASOL INTEGREDIG GWERTH £3.9 MILIWN WEDI'I HARIANNU GAN LYWODRAETH CYMRU YM MLAENAU FFESTINIOG

£5M

GWAITH AILDDATBLYGU YSBYTY TYWYN A GWASANAETHAU NEWYDD GWERTH £5 MILIWN WEDI'U HARIANNU GAN LYWODRAETH CYMRU

£2M

£2 FILIWN AR UNED MÂN ANAFIADAU NEWYDD YN YSBYTY LLANDUDNO

£7M

£7 MILIWN AR GANOLFAN GOFAL DEMENTIA NEWYDD A AGORWYD GAN BARC PENDINE YNG NGAERNARFON

£1.4M

£1.4 MILIWN TUAG AT GANOLFAN IS-RANBARTHOL NEWYDD AR GYFER GOFAL NEWYDD-ENEDIGOL DWYS I OGLED CYMRU

£5M

£5 MILIWN AR GANOLFAN IECHYD INTEGREDIG NEWYDD I AGOR YN Y FFLINT YN 2017

Fel y cyflogwr mwyaf yn y sector hwn yng Ngogledd Cymru, mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn chwilio am ffyrdd newydd o weithio ac o foderneiddio'r gweithlu yn ystod y tair blynedd nesaf, ac mae'r gallu i ddenu gweithwyr newydd yn un o'r heriau mwyaf sy'n wynebu'r sefydliad.

Mae Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr eisoes wedi dechrau gweithio ar ei strategaeth 'Denu Gweithwyr', sy'n amlinellu amrywiaeth o fentrau fydd y Bwrdd Iechyd yn eu rhoi ar waith er mwyn ceisio denu, recriwtio a chadw gweithlu sydd â'r sgiliau gofynnol, mewn amgylchedd sy'n cefnogi datblygiad proffesiynol ac arferion gweithio iach a hyblyg.

Dylid cynyddu a hybu gwaith recriwtio a llwybrau gyrfa gwell ar gyfer pobl ifanc yn y sector yng Ngogledd Cymru, yn enwedig gan fod arolwg diweddar gan Gyrfa Cymru o ddisgyblion Blwyddyn 10 wedi amlygu bod 10.2% (548) o bobl ifanc wedi nodi bod gweithio ym maes lles, gwaith cymdeithasol neu ofal personol yn un o'u 4 dewis uchaf o ran gyrfa, gydag 1.6% (87) yn nodi mai dyma fyddai'r brif yrfa o'u dewis.

Mae'r sector twristiaeth a lletygarwch yn parhau i fod yn un o brif gyfranwyr economi Gogledd Cymru, a rhagwelir y bydd yn ehangu ac yn cael rhagor o fuddsoddiad, gan symud oddi wrth gynigion tymhorol yn unig at raglen o atyniadau mwy parhaol drwy gydol y flwyddyn. Mae'n cael ei ystyried yn un o'r sectorau twf ar gyfer sgiliau a chyflogaeth ledled y rhanbarth yn y Cynllun.

£1.8M

YN CAEL EI GREU BOB
BLWYDDYN GAN Y SECTOR
TWRISTIAETH A LLETYGARWCH
AR GYFER ECONOMI
GOGLEDD CYMRU

37,000

O BOBL YN GWEITHIO YN Y
SECTOR LEDLED GOGLEDD
CYMRU

3,340

O FUSNESAU SY'N SEILIEDIG
AR DWRESTIAETH YN
GWEITHREDU LEDLED
GOGLEDD CYMRU AR
HYN O BRYD

Mae Gogledd Cymru yn cyfrannu at draean y diwydiant twristiaeth yng Nghymru ac mae twf y sector Twristiaeth Awyr Agored yn enwedig wedi arwain at ailystyried y sector yn gyffredinol, a'i newid er mwyn manteisio i'r eithaf ar y cyfleoedd mae'r atyniadau newydd hyn yn eu cynnig.

Mewn dadansoddiad yn y Cynllun Sgiliau a Chyflogaeth ar gyfer Gogledd Cymru yn 2015, nodwyd y byddai cynnydd o 3,000 o swyddi newydd yn y sector yn ystod y 5-10 mlynedd nesaf ar sail datblygiadau parhaus yn unol â'r amcangyfrifon presennol. Mae'r ffigur hwn yn dal yn gyson gan fod disgwyl i Ogledd Cymru barhau i berfformio'n well nag ardaloedd eraill yng Nghymru.

Mae'r ehangu parhaus yn golygu bod galw am fuddsoddi mewn sgiliau a hyfforddiant os yw'r sector yn gyffredinol yn bwriadu symud oddi wrth sylfaen dymhorol o ran cyflogaeth, a dechrau hybu a thargedu cyfleoedd a llwybrau gyrfa i staff presennol a darpar staff yn y sector.

Er bod Gogledd Cymru wedi hen ennill ei phlwyf fel cyrchfan i dwristiaid gan ganiatáu i'r diwydiant lletygarwch ymateb i anghenion nifer cynyddol yr ymwelwyr, mae ei dibyniaeth flaenorol ar y tymhorau wedi arwain at brinder staff cymwys lefel uchel sy'n cael eu denu at yrfa yn y sector yng Ngogledd Cymru.

Mae natur dymhorol a dros dro llawer o'r swyddogaethau a chyfrifoldebau sy'n ymwneud â'r cyhoedd mewn busnesau ledled y sector hwn wedi golygu bod llai o fuddsoddiad yn y sgiliau 'meddal' sydd eu hangen ar gyflogwyr ac y mae cwsmeriaid yn eu disgwyl.

570

O BRENTISIAETHAU DYSGU
SEILIEDIG AR WAITH YM MAES
LLETYGARWCH YN 2014-15

170

O BRENTISIAETHAU DYSGU
SEILIEDIG AR WAITH YM MAES
HAMDDEN YN 2014-15

4,580

O WEITHGAREDDAU DYSGU
YM MAES TWRISTIAETH,
HAMDDEN AC ARLWYO
LEDLED GOGLEDD CYMRU
YN 2014-15

Er bod cynnydd cyson wedi bod o ran prentisiaethau lefel 2 a 3 yn y sector eang hwn, nid oes digon o ddarpariaeth lefel 4 yn cael ei chynnig yn y rhanbarth.

Mae adroddiad Sgiliau BUEGC ar y diwydiant twristiaeth awyr agored yng Ngogledd Cymru yn 2015 yn nodi nad oes dull cydlynol sy'n mynd i'r afael â chymwysterau twristiaeth awyr agored ac nad oedd cynnwys y cyrsiau a gynigiwyd yn paratoi ymgeiswyr yn llawn ar gyfer swyddi yn y gweithle gan nad oeddynt yn cynnwys tystysgrifau arweinyddiaeth arbenigol na'r profiadau angenrheidiol mewn meysydd allweddol yn y sector.

Mae gwaith ymgynghori ac adborth gan arbenigwyr yn y diwydiant, fel Paul Donovan, Cadeirydd Sefydliad Twristiaeth Antur Cymru, a'r sector Twristiaeth Awyr Agored yng Ngogledd Cymru, yn awgrymu bod angen gwell dealltwriaeth o ddiben prentisiaethau a'r hyn maen nhw'n ei gynnig. Yn yr un modd, mae'n rhaid i gynnwys y prentisiaethau adlewyrchu anghenion y sector ac felly mae angen gallu bod yn hyblyg i raddau er mwyn mynd i'r afael â'r newidynnau lu sy'n bodoli yn y sector awyr agored yn benodol. Er enghraifft, does dim ots pa mor dda yw prentis pan fydd yn cwblhau ei brentisiaeth, os nad yw wedi cael o leiaf ddau neu dri o gymwysterau gan Gyrrff Llywodraethu Cenedlaethol, mae'n annhebygol y bydd yn cael swydd ystyrlon. Felly, mae Cyrrff Llywodraethu Cenedlaethol yn hollbwysig i ddyfodol prentisiaid.

Yn ystod y 3 blynedd diwethaf, er bod y sector wedi bod yn ehangu fel diwydiant yng Ngogledd Cymru, gan ganolbwyntio'n benodol ar dwristiaeth awyr agored a buddsoddiad gan ffrydiau cyllid o Ewrop ymysg eraill, mae nifer y bobl ifanc sy'n ymgymryd â phrentisiaethau yn y sector hwn wedi gostwng, ac mae cyfleoedd dysgu seiliedig ar waith wedi gostwng 11%. Bydd angen gwrthdroi hyn os ydyn ni fel rhanbarth am barhau i fod yn gystadleuol, gyda chyflenwad llafur cymwys sydd â sgiliau 'caled' a 'meddal' er mwyn bodloni gofynion cynyddol y sector hwn sy'n ehangu.

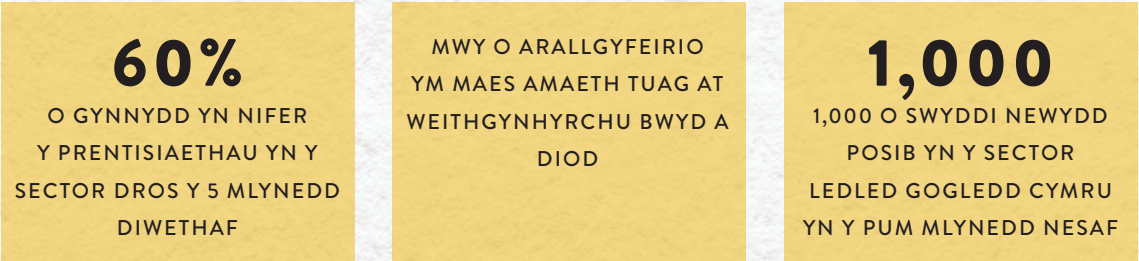
Mewn arolwg blynyddol gan Gyrrfa Cymru o ddisgyblion Blwyddyn 10 ledled Cymru, o'r 5,398 o ymatebwyr yng Ngogledd Cymru, nododd 21.4% (1,153) fod gweithio ym maes hamdden, chwaraeon a thwristiaeth yn un o'u 4 dewis uchaf o ran gyrfa, gyda 42% o'r bobl ifanc hyn yn nodi mai dyma fyddai'r brif yrfa o'u dewis. Dyma oedd y sector uchaf o 29 o ran dewis cyntaf y disgyblion.

Yr her ar gyfer y sector yw penderfynu sut bydd yn manteisio i'r eithaf ar dwf yr atyniadau a'r cyfleusterau gydol y flwyddyn, yn enwedig yn yr is-sector antur ac awyr agored, sy'n denu pobl i ddefnyddio is-sectorau eraill fel lletygarwch. Mae'r gofynion sgiliau ledled y sector yn amrywio ac mae angen arbenigeddau mewn meysydd allweddol fel dringo mynyddoedd, caiacio, ogofa ac ati.

Fodd bynnag, yn unol â sectorau allweddol a sectorau twf eraill, mae cyflogwyr yn chwilio am sgiliau meddal a pharod at waith mewn darpar staff cyn eu penodi, ac fe anogir y sector addysg i gydweithio'n agosach â'r sector yn gyffredinol gan adeiladu ar y gwaith gan ddarparwyr AB yn y rhanbarth, sydd eisoes yn darparu cefnogaeth dysgu galwedigaethol i bobl ifanc rhwng 14 ac 16 oed ym meysydd arlwyio a lletygarwch.

Y GALW YN Y SECTOR TWF: BWYD A DIOD

Mae'r sector bwyd a diod yn parhau i fod yn un o brif gyfranwyr economi Gogledd Cymru, a rhagwelir y bydd yn ehangu ac yn cael rhagor o fuddsoddiad. Mae'n cael ei ystyried yn un o'r sectorau twf ar gyfer sgiliau a chyflogaeth ledled y rhanbarth yn y Cynllun.

Fel rhanbarth, mae nifer fwy o bobl na'r cyfartaledd cenedlaethol wedi'u cyflogi yn y sector yng Ngogledd Cymru o gymharu â gweddill Cymru.

Mae'r rhan fwyaf o fentrau yn y sector twf hwn hefyd yn tyfu bob blwyddyn, wrth i'r rheini yn y sector amaethyddol arallgyfeirio ochr yn ochr ag entrepreneuriaid annibynnol sy'n arwain at gynnydd blynyddol yn y sector yn gyffredinol.

Mae newidiadau yn y sector amaethyddol yn benodol wedi arwain at arallgyfeirio i is-sectorau twristiaeth a llety, gyda chynhyrchu bwyd a diod yn rhan bwysig o hyn. Mae hyn wedi golygu bod busnesau micro a Busnesau Bach a Chanolig yng Ngogledd Cymru wedi elwa o ganlyniad i'r galw am gynnyrch premiwm sy'n defnyddio cynnyrch lleol ac yn cael eu cynhyrchu'n lleol. Mae'r galw parhaus gan gwsmeriaid yn golygu y bydd angen i nifer o gynhyrchwyr ystyried ehangu eu busnes, ac felly bydd gofyn am sgiliau penodol i ddiwallu anghenion y farchnad. Mae ein partneriaid addysg wedi parhau i gefnogi cynhyrchwyr bwyd yn y rhanbarth drwy gyfleusterau fel Glynllifon ger Caernarfon a'r Ganolfan Datblygu Bwyd arfaethedig yn Wrecsam. Mae Grŵp Llandrillo Menai a Choleg Cambria eisoes yn darparu cymorth arbennig i fodloni gofynion cyflogwyr o ran sgiliau fel datblygu staff ar gyfer prentisiaethau, diplomâu, tystysgrifau a dyfarniadau Lefel 2 a 3. Mae hyn yn ogystal â theilwra cyrsiau byrion a datblygu mwy o ffocws ar dechnoleg a chynhyrchu bwyd, a rhoi arweiniad er mwyn helpu i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i hybu a datblygu cysylltiadau cadwyn gyflenwi gwell rhwng proseswyr a darparwyr bwyd.

Yn 2014-15, denodd y Ganolfan Technoleg Bwyd yn Llangedfni £770,000 o incwm. Roedd llawer o hwn o ganlyniad i ateb y galw gan waith masnachol i gefnogi sgiliau yn y ganolfan ac ar safle'r cyflogwr, yn ogystal â chyllid ychwanegol gan y Rhaglen Datblygu Gwledig.

Mae'r gwaith o ehangu er mwyn diwallu gofynion y sector eisoes wedi arwain at gynhyrchwyr yng Ngogledd Cymru yn cael eu cydnabod yn fyd-eang; mae Halen Môn o Ynys Môn a Becws Henllan yn Sir Ddinbych yn enghreifftiau o gwmnïau sy'n allforio eu cynnyrch i leoliadau y tu allan i'r DU.

Gan fod mwy o gydnabyddiaeth yn y farchnad a mwy o alw, mae'r anghenion sgiliau'n cynyddu yn y sector er mwyn bodloni gofynion y farchnad a gofynion ym maes cynhyrchu a thechnoleg bwyd.

Yn ddiweddar, mae partneriaethau arloesol wedi'u sefydlu yn y rhanbarth, fel partneriaeth campws Grŵp Llandrillo Menai yng Nglynllifon gyda cwmni Patchwork Pâté, sydd wedi ennill gwobrau am ei gynnyrch; a gwaith parhaus Coleg Cambria yn cefnogi hyfforddiant a datblygu gyda Rowan Foods. Dim ond dwy enghraifft yw'r rhain o'r gefnogaeth bresennol i'r sector sy'n gallu rhoi sylfaen i'r gwaith o ddatblygu sgiliau ymhellach wrth i ofynion y sector gynyddu.

Mae llawer o gwmnïau wedi ehangu yn ystod y 3 blynedd ddiwethaf yng Ngogledd Cymru. Mae'r cwmni cynhyrchu bwydydd parod wedi rhewi, KK Fine Foods, yn un o'r rhain ac mae wedi creu 100 o swyddi ychwanegol yn 2016 o ganlyniad i fuddsoddiad o £833,000 i ehangu ei safle yng Nglannau Dyfrdwy.

Mae The Village Bakery hefyd wedi cyflwyno cais cynllunio i Gyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam er mwyn adeiladu becws enfawr gwerth £16 miliwn. Pe rhoddir caniatâd i'w adeiladu, bydd y cyfleuster 215,000 troedfedd sgwâr – yr un maint â thri chae pêl-droed – yn cael ei adeiladu ar y tir ger eu dwy fecws bresennol ar Stad Ddiwydiannol Wrecsam, ac yn creu'r capasiti ychwanegol sydd ei angen arnynt. Mae nifer y bobl sy'n cael eu cyflogi gan The Village Bakery wedi dyblu yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf i tua 400, a chafodd ei ddyfarnu'r cwmni sy'n tyfu gyflymaf yn 2013 a'r cynhyrchydd sy'n tyfu gyflymaf yn 2015.

Ymhlith yr heriau sy'n wynebu'r sector mae'r galw o ran capasiti i ehangu yn seiliedig ar y buddsoddiad sydd ei angen yn sgiliau'r gweithlu cynhyrchu presennol, yn ogystal â'r sgiliau sy'n ofynnol i gefnogi technoleg ar gyfer datblygu cynnyrch

Gan ystyried y datblygiadau ym maes technoleg bwyd ac arloesi er mwyn cynnal a datblygu'r gyfran yn y farchnad, efallai y bydd angen i'r sector Addysg Uwch ystyried a deall sut gallant gefnogi sgiliau lefel uwch yn y sector, gan gyd-fynd â'r rhai sydd eisoes yn cael eu cefnogi mewn Addysg Bellach. Er nad oes cyrsiau penodol wedi'u hanelu at ddiwydiannau cynhyrchu na thechnoleg bwyd ym mhrifysgolion Gogledd Cymru, mae cyrsiau gradd fel Cemeg a Nanodechnoleg yn cael eu cynnig, sy'n ymwneud yn rhannol â'r diwydiannau technoleg bwyd, a byddai modd addasu a marchnata'r rhain ymhellach yn ôl y gofyn er mwyn ateb y galw am sgiliau yn y dyfodol.

Mae angen denu pobl ifanc at y diwydiant a'i hybu fel llwybr gyrfa cynaliadwy, gan godi ymwybyddiaeth o'r cyfleoedd gyrfa sydd ynghlwm â phynciau cysylltiedig â STEM er mwyn cael swyddi fel technolegwyr, peirianwyr a thechnegwyr bwyd – ac mae mwyfwy o alw am bob un o'r rhain yn y sector.

Mae cynhyrchwyr fel Caws Glanbia, a Bwydydd Vion ar Ynys Môn; Hufenfa De Arfon a Bragdy Mws Piws yng Ngwynedd, Blas ar Fwyd yng Nghonwy, a Llaeth y Llan yn Sir Ddinbych, yn ogystal â chynhyrchwyr rhyngwladol fel Kellogg's yn Wrecsam, i gyd yn profi datblygiadau pellach o ran cynhyrchu ac mae angen gwella sgiliau'r staff presennol a recriwtio staff newydd o ganlyniad i hynny. Un enghraifft o ddatblygiadau sy'n cefnogi'r galw hwn yw'r ganolfan arloesi a'r academi bobi gwerth £4 miliwn yn Wrecsam, sy'n darparu cyfleusterau er mwyn helpu i hyfforddi'r genhedlaeth nesaf o bobyddion crefftus.

Mae'r twf ym mhoblogrwydd gwyliau bwyd a diod rhanbarthol (gŵyl fwyd Conwy yw un o'r mwyaf a'r hynaf yn y rhanbarth) yn ffordd o arddangos cyfoeth ac ehangder y busnesau micro, yr entrepreneuriaid a'r bobl hunangyflogedig dalentog sy'n rhan o sector bwyd a diod y rhanbarth. Maent hefyd yn rhoi cyfle i fusnesau dyfu ac i hyrwyddo a rhwydweithio â busnesau eraill, yn ogystal â recriwtio a datblygu gyrfaoedd. Mae hyn yn sicrhau gwaith yn y dyfodol mewn cadwyni cyflenwi yn y sectorau arlwyo, gwestai a thwristiaeth ar lefel ranbarthol, genedlaethol a rhyngwladol o ganlyniad i'r galw cynyddol am gynnyrch lefel uchel o ansawdd dda sydd wedi'i gynhyrchu gan dalent a llafur medrus yn y rhanbarth am bris cystadleuol.

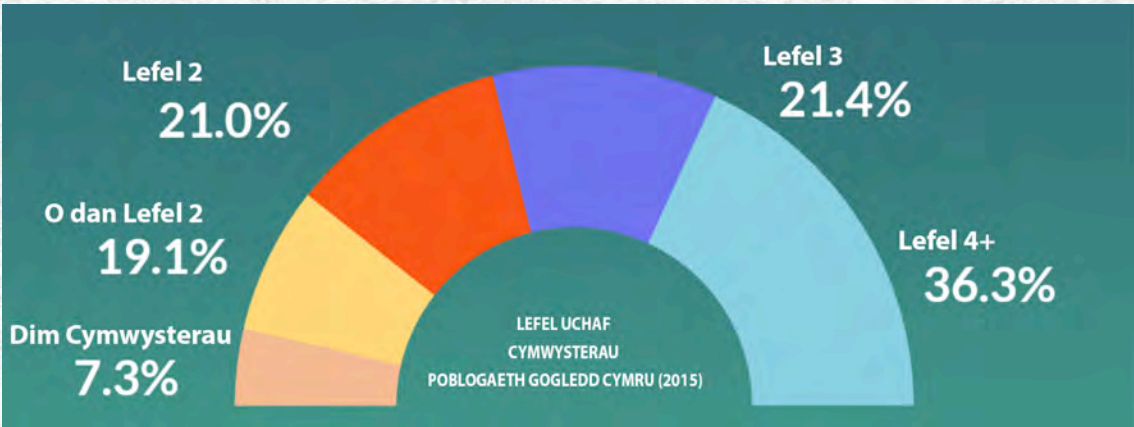
Mae gan Ogledd Cymru gyflenwad o lafur sy'n fedrus, yn symud ac yn heneiddio. Gyda dau ffactor cadarnhaol ac un ffactor negyddol posib, dylem barhau i weithio ar y cyd fel rhanbarth i fynd i'r afael â'r ffaith bod angen i'n gweithlu presennol wella eu sgiliau, er mwyn iddynt barhau i fod yn gymwys yn dechnegol a meddu ar y cymwysterau cyfredol; gan gyflwyno'r dalent sydd gennym ni yn y dyfodol, o ran y cyflenwad o weithwyr newydd iau, i ofynion y diwydiant a'r gweithle sy'n ychwanegol at eu cymwysterau academiaidd, technegol a galwedigaethol er mwyn gwella eu sgiliau sylfaenol, 'meddal' a 'chaled'.

Mae angen system o gymwysterau ar Ogledd Cymru sy'n gweithio yn y farchnad lafur. Er bod ein darparwyr addysg ar bob lefel yn llwyddo i barhau i ddatblygu cwricwlwm i fodloni dyheadau yn awr ac yn y dyfodol, mae'n rhaid i ni, drwy sicrhau bod mwy o gyflogwyr yn cael eu cynrychioli yn y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yng Ngogledd Cymru, gael arbenigwyr o'r diwydiant i helpu i bennu'r wybodaeth, y sgiliau a'r dulliau asesu y dylid eu hystyried fel y bo'n briodol, ar gyfer cymwysterau perthnasol sy'n darparu llwybr at waith o fewn ein prosiectau sy'n trawsffurfio'r rhanbarth fel Wylfa Newydd, a'n prif sectorau economaidd rhanbarthol fel ynni, gweithgynhyrchu ac adeiladu.

I helpu ein cyflenwad o sgiliau yn y dyfodol ym marchnad lafur Gogledd Cymru ym mhob un o'n prif sectorau twf, mae angen i ni sicrhau cysondeb a chydlynw profiad gwaith yn rhanbarthol er mwyn i leoliadau gwaith o safon allu cael eu hystyried yn orfodol ar gyfer pob cymhwyster technegol. Er bod enghreifftiau lleol o arfer gorau ledled Gogledd Cymru, nid oes cysondeb, ac felly bydd cael y dull rhanbarthol hwn sydd ar y cyd ac wedi'i gydlynw gan bartneriaid yn y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, yn helpu ein marchnad lafur yn y dyfodol i gael gwybodaeth dechnegol a sgiliau ymarferol, ac yn y pen draw yn cynnal ac yn ehangu ein cronfa o dalent.

Gyda llwybrau clir a dilys at swyddi medrus, bydd yn rhoi mwy o gyfleoedd i'n pobl ifanc feithrin y sgiliau a fydd yn eu galluogi i gael swyddi mwy diogel â chyflogau gwell, gan ein bod yn debygol o weld mwy byth o sgiliau a swyddi yn symud o fewn ein cyflenwad llafur yng Ngogledd Cymru dros y 5-10 mlynedd nesaf.

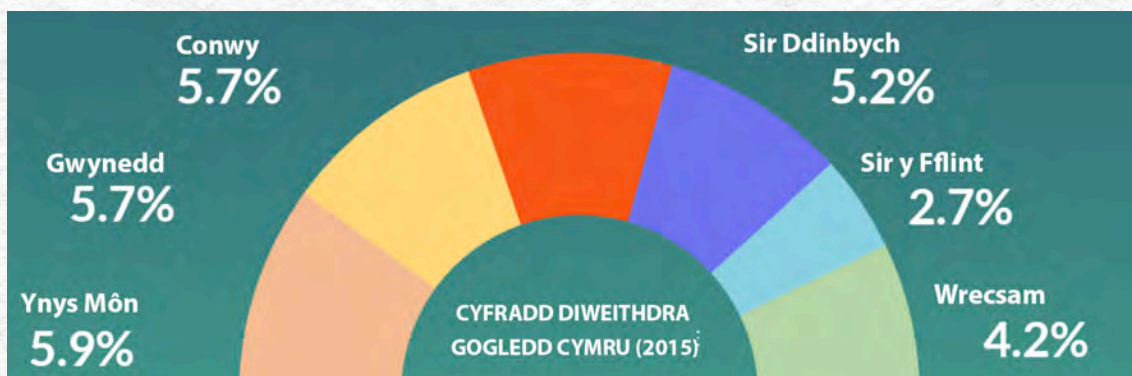
Mae angen i ni hefyd ystyried bod defnyddio mwy o dechnoleg yn effeithio ar leoliad ein marchnad lafur, o gofio'r cynnydd rhagweledig yn nifer y bobl sy'n gweithio gartref, yn ogystal â llafur yn symud i mewn ac allan o'r ardal a allai effeithio ar y rhanbarth yn dilyn y penderfyniad Brexit diweddar.

Mae'r canlyniadau uchod yn dangos bod nifer y bobl o oed gweithio heb gymwysterau yn parhau i leihau, o 8.1% yn 2013 a gyhoeddwyd yn y Cynllun Rhanbarthol blaenorol, i 7.6% yn 2015. Fodd bynnag, mae hyn yn golygu bod 33,000 o unigolion yn dal i fod heb gymwysterau ledled Gogledd Cymru.

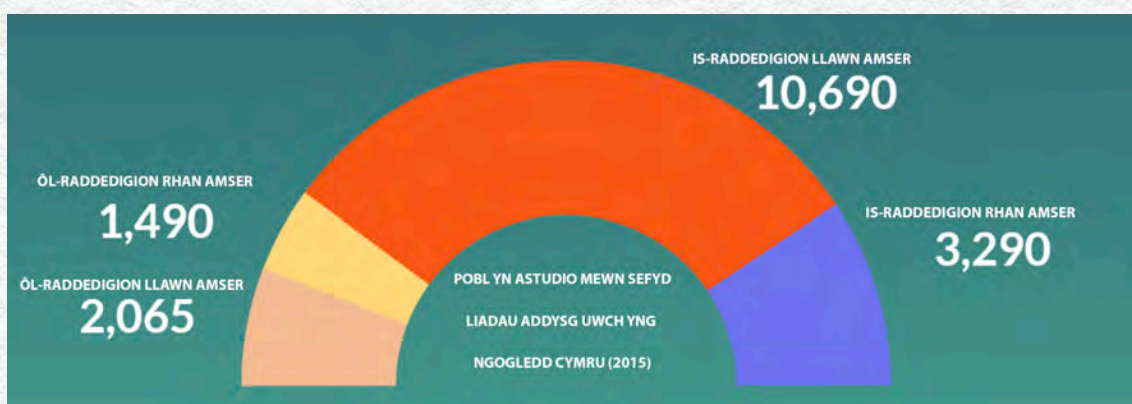
Mae'r symud tuag at farchnad lafur a phoblogaeth oed gweithio fwy cymwys yn parhau ar bob lefel yn y tabl uchod, ond yn arbennig yn y categori sydd â chymhwyster lefel 4 ac uwch. Mae'r canlyniad blaenorol ar gyfer 2013 sef 33.9% yn rhanbarthol, bellach wedi cynyddu i 36.3% ac mae'r duedd o ragori ar y cyfartaledd cenedlaethol i Gymru yn parhau o ran gweithlu rhanbarthol cymwys.

Mae'r gyfradd diweithdra ar gyfer dynion a merched rhwng 16 a 64 oed wedi gostwng hefyd rhwng 2014 a 2015. Gwelwyd canran y dynion di-waith yn y categori oedran hwn yn gostwng o 6.6% (11,000) yn 2014 i 5.3% (8,800) yn 2015; ac i ferched yn yr un categori oedran, o 4.7% (6,900) i 4.4% (6,600).

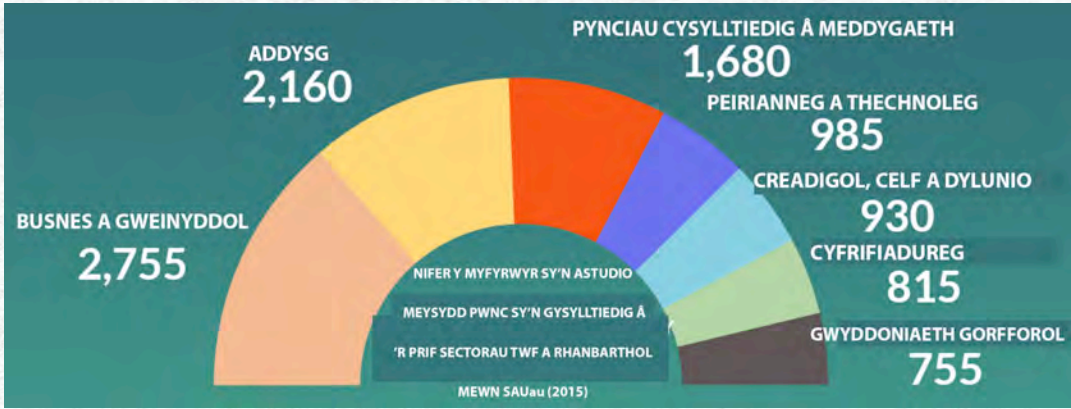
O ran siroedd, ar Ynys Môn y gwelwyd y ganran uchaf o ddynion di-waith yn 2015 gyda 7.2% (1,300) o'r rheini rhwng 16 a 64 oed yn ddi-waith o gymharu â 6.2% (1,000) yn 2014. Gwelwyd cynnydd yng nghanran y merched di-waith yng Nghonwy hefyd, gan gynyddu o 3.5% (1,200) yn 2014 i 6.6% (1,600) yn 2015.

Mae cynlluniau a gaiff eu rhedeg gan sefydliadau trydydd sector, yr undebau llafur a darparwyr hyfforddiant sector preifat i gyd yn allweddol i helpu'r bobl hynny nad ydynt yn rhan o'r farchnad lafur mwyach, neu sy'n wynebu risg o fewn y farchnad honno, i wella eu sgiliau a'u dyheadau posib ac i symud eu sgiliau. Mae angen i'r rhai dros 25 oed sy'n economaidd anweithgar, yn arbennig, gael mentrau cydlynol yn rhanbarthol ac yn genedlaethol i oresgyn y rhwystrau niferus a chymhleth, yn aml, sy'n atal pobl rhag cael swyddi. Bydd prosiectau rhanbarthol fel OPUS yn allweddol i fynd i'r afael â'r rhain ac yn cynnig sgiliau a chyfleoedd swyddi priodol i unigolion.

Yng Ngogledd Cymru, yn seiliedig ar ein dau ddarparwr AU mwyaf, mae 49.65% o'r holl fyfyrwyr sydd wedi'u cofrestru yn astudio yn eu blwyddyn gyntaf, a'r ffigurau lleol yw 48.67% ar gyfer Bangor a 51.21% ar gyfer Glyndwr.

Canran yr holl israddedigion yn y ddau brif ddarparwr AU o'r holl fyfyrwyr yw 79.74%, ac ar gyfer ôl-raddedigion yn y rhanbarth, 20.27% yw'r ganran. Ym Mangor, 75.29% yw canran yr holl israddedigion sy'n astudio yno a 24.70% yw'r ganran ar gyfer ôl-raddedigion. Ar gyfer Glyndŵr, 86.84% yw canran yr holl israddedigion sy'n astudio yno ac 13.22% yw'r ganran ar gyfer ôl-raddedigion.

Yn ôl yr ystadegau cyffredinol a gyhoeddwyd gan HESA ym mis Gorffennaf 2016 ar gyfer y flwyddyn academiaidd 2014-15, cyfradd cyflogadwyedd y myfyrwyr sy'n hanu o'r DU a adawodd y Brifysgol gyda graddau cyntaf a aeth ymlaen i gael swyddi oedd 94.3%, sef y meincnod ar gyfer Bangor a 93.5% ar gyfer Prifysgol Glyndŵr Wrecsam, y mae'r ddwy ganran yn uwch na 93% sef yr hyn a nodwyd gan HESA ar gyfer Prifysgol Aberystwyth.

Mae Glyndŵr Wrecsam yn ymrwymedig i gynyddu niferoedd ei myfyrwyr israddedig llawn amser o'r DU/UE i o leiaf 5,400 erbyn 2019/20 a chyn cyhoeddi penderfyniad BREXIT, niferoedd ei myfyrwyr rhyngwladol llawn amser yn Wrecsam i o leiaf 10% o boblogaeth y myfyrwyr llawn amser erbyn 2019/20. Er i niferoedd y myfyrwyr rhyngwladol leihau yn Aberystwyth yn sgil y goblygiadau diweddar, nid yw'n hysbys a fydd hyn yn effeithio ar sefydliadau yng Ngogledd Cymru.

Mae Prifysgol Glyndŵr Wrecsam yn cynnig amrywiaeth o raglenni israddedig ar ei phrif gampws yn Wrecsam sy'n berthnasol i brif sectorau'r diwydiant a nodwyd yn y cynllun hwn, fel peirianeg a gweithgynhyrchu uwch, gwasanaethau ariannol, y sector iechyd, y diwydiant bwyd a diod a'r diwydiannau creadigol. Mae'r brifysgol yn rhan o rwydwaith y Ganolfan Ymchwil Gweithgynhyrchu Uwch (AMRC) drwy OpTIC Glyndŵr ym Mharc Technoleg Llanelwy (peirianeg opteg) a thrwy'r Ganolfan Deunyddiau Cyfansawdd ym Mrychdyn. Consortiwm yw'r AMRC sy'n cynnwys sefydliadau blaenllaw yn y diwydiant a phrifysgolion ledled Gogledd Cymru a Gogledd Lloegr.

Mae'r brifysgol o'r farn hefyd bod ei safle yn Llaneurgain yn strategol bwysig i'w hagenda twf. Fel safle mewn lleoliad da sydd â chysylltiadau uniongyrchol â thrafnidiaeth ar goridor yr A55 mae gan y brifysgol y potensial i fod yn 'borth addysg i Ogledd Cymru'. Fel rhan o'r broses o ddatblygu Strategaeth Ystadau ar draws y brifysgol gyfan, mae'n bwriadu gweithio gyda grwpiau o randdeiliaid allweddol i bennu cwmpas yr opsiynau posib i ddatblygu'r safle, gyda'r nod cyffredinol o ddatblygu rhaglenni addysgol sy'n cyfateb yn uniongyrchol i'r agenda sgiliau yn lleol, rhanbarthol a chenedlaethol. Can weithio mewn partneriaeth i ddatblygu'r safle hwn, mae ganddi'r potensial i helpu i sbarduno twf economaidd, gwella cyfleoedd y gadwyn gyflenwi a sicrhau lle i dyfu neu ddatblygu busnesau yn ogystal â rhaglenni addysg pwrpasol sy'n ymateb i'r prinder sgiliau ac i'r agenda twf yn rhanbarthol yng Ngogledd Ddwyrain Cymru, ac ar draws Gogledd Cymru.

Yn ôl beirniaid annibynnol, mae 77% o gynnyrch ymchwil Prifysgol Bangor yn "rhagorol yn rhyngwladol" neu'n "flaenllaw yn fyd-eang" ac mae'r Brifysgol wedi'i rhestru yn y 39ain safle yn y DU (heb gynnwys sefydliadau arbenigol a phrifysgolion un cynnig), yn Fframwaith Rhagoriaeth Ymchwil 2014. Mae dros hanner Ysgolion academiaidd Bangor wedi cael eu rhestru yn yr 20 uchaf yn y DU am ansawdd eu hymchwil. Bangor yw'r 90ain (a'r unig Brifysgol yng Nghymru) yn nhabl Prifysgolion Mwyaf Rhyngwladol yn y Byd Addysg Uwch y Times 2015, ac mae ar y brig yng Nghymru o ran 'Boddhad Myfyrwyr' am yr ail flwyddyn yn olynol ac mae ymhlith y 10 prifysgol orau yn y DU yn Arolwg Cenedlaethol y Myfyrwyr.

Mae Canolfan y Celfyddydau ac Arloesi Pontio a gwblhawyd yn ddiweddar yn borth newydd pwysig sy'n galluogi busnesau a'r gymuned i fanteisio ar y digwyddiadau, yr arbenigedd a'r cyfleusterau sydd ar gael yn y Brifysgol. Mae'n ganolbwynt ar gyfer arloesi mewn gwyddoniaeth, technoleg a'r celfyddydau creadigol ac mae'n rhoi mwy o gefnogaeth i agweddau allweddol ar yr agenda STEM ranbarthol.

Mae'r Brifysgol yn aelod o rwydwaith Prifysgolion Santander, sy'n cynnig arian ar gyfer interniaethau a lleoliadau ar gyfer myfyrwyr o fewn busnesau i weithio ar brosiectau sy'n diwallu anghenion busnesau ac yn helpu myfyrwyr i fod yn fwy cyflogadwy a gwella eu sgiliau entrepreneuriaidd. Prifysgol Bangor sydd ar y brig hefyd o ran rhaglen KESS Cymru (Ysgoloriaethau Sgiliau'r Economi Wybodaeth), i ddatblygu ymchwil ôl-raddedig a sgiliau arloesi, mewn partneriaeth â busnesau bach a chanolig (ar lefel Meistr a PhD) drwy leoli myfyrwyr ôl-raddedig yn y busnesau hynny i weithio ar broblemau, materion a thasgau sy'n benodol i'r busnes.

Mae gan y Brifysgol Femoranda Cyd-ddealltwriaeth hefyd gyda phartneriaid rhanbarthol strategol, fel Pŵer Niwclear Horizon a Siemens Healthineers sydd, ynghyd ag amcanion ymchwil cydweithredol, yn ceisio cefnogi'r agenda sgiliau ranbarthol drwy ddatblygu dulliau o gadw a chyflogi graddedigion yng Ngogledd Cymru yn yr hirdymor yn ogystal â chydweithredu ar ymgysylltu addysgol sy'n gysylltiedig â hyrwyddo a chodi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd STEM ymhlith pobl ifanc.

94.3%

MAE 94.3% O FYFYRWYR SY'N
HANU O'R DU SY'N GADAEL
PRIFYSGOL BANGOR GYDA
GRADD 1AF YN CAEL SWYDD

15%

AETH 15% O RADDEDIGION
O BRIFYSGOL GLYNDŴR
WRECSAM I'R SECTOR
GWEITHGYNHYRCHU

54%

MAE 54% O'R HOLL
FYFYRWYR MEWN
SEFYDLIADAU ADDYSG
UWCH YNG NGOGLEDD
CYMRU YN FERCHED

Mae mwyafrif y myfyrwyr yn cofrestru'n rhanbarthol ar gyfer pynciau yn y gwyddorau biolegol, yna ar gyfer cysiau 'Astudiaethau Gweinyddol a Busnes' a hefyd 'Addysg' a 'Pynciau cysylltiedig â meddygaeth'.

Mae myfyrwyr o Gymru yn talu £3,810 ar hyn o bryd tuag at eu ffioedd dysgu, waeth ymhle maent yn astudio yn y DU. Llywodraeth Cymru sy'n talu am y gweddill, sef hyd at £5,190 y flwyddyn. Mae'n bolisi sy'n golygu bod gan fyfyrwyr o Gymru lai o ddyledion na myfyrwyr o Loegr ond roedd hynny'n golygu buddsoddiad cenedlaethol o £238m yn 2014/15, y gwelwyd y rhan fwyaf ohono'n mynd dros y ffin. Mae angen ystyried sut y gall gweithgareddau sy'n seiliedig ar alw gan gyflogwyr gael eu hintegreiddio'n well ag addysg uwch er mwyn cadw myfyrwyr mewn swyddi lleol ar ôl gorffen astudio.

Mae partneriaid addysg bellach yng Ngogledd Cymru wedi bod yn ymestyn eu darpariaeth addysg uwch hefyd. Mae hyn yn cynnwys Coleg Cambria yn gweithredu Canolfan AU o Lannau Dyfrdwy mewn partneriaeth â Phrifysgol Abertawe mewn ymateb i'r ffaith bod angen cefnogi sgiliau uwch yn y sector awyrofod. Gwelwyd GLLM hefyd yn gorffen gwaith yn ddiweddar ar ei Canolfan Prifysgol ar Gampws Rhos mewn partneriaeth â Phrifysgol Bangor. Yn ôl asesiad cenedlaethol diweddar o ddarpariaeth AU yn GLLM, allan o 62 o'r colegau AB a adolygwyd ledled y DU, roedd GLLM yn un o'r 4 a gafodd eu canmol am wella'r cyfleoedd dysgu i fyfyrwyr.

Yn sgil ymdrech gynyddol ar ran rhai cyrff cenedlaethol i hyrwyddo ac annog myfyrwyr o Gymru i aros yng Nghymru i astudio addysg uwch, daeth 37.84% (4,074) o'r holl fyfyrwyr a gofrestrodd yng Nghymru i astudio ym Mangor, a 54.83% (3,456) ar gyfer yr un garfan ym Mhrifysgol Glyndŵr Wrecsam yn ystod 2014-15.

Dros yr un cyfnod, mae Bangor yn parhau i ddenu cyfran fawr o'i myfyrwyr o'r tu hwnt i Gymru, gyda 39.47% (4,250) yn dod o Loegr a 17.71% (1,907) yn rhyngwladol o wledydd nad ydynt yn rhan o'r UE. Mae Glyndŵr Wrecsam yn denu 22.53% (1,420) o'i myfyrwyr o Loegr, ac 14.82% (934) yn rhyngwladol o wledydd nad ydynt yn rhan o'r UE.

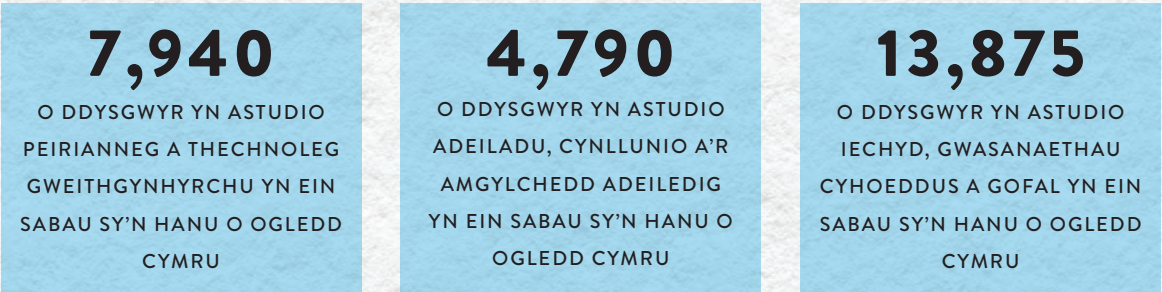
Mae Gogledd Cymru yn gartref i ddau o'r darparwyr addysg bellach mwyaf yng Nghymru gyda Grŵp Llandrillo Menai yng ngorllewin y rhanbarth, a Choleg Cambria yn y dwyrain.

Yn 2014-15, agorodd Grŵp Llandrillo Menai Hwb Adeiladu a Pheirianeg newydd yn Nolgellau; cafodd arian gan Lywodraeth Cymru i ymestyn canolfan ragoriaeth yn Llangefni i gefnogi datblygiadau'r sector ynni yn cynnwys Wylfa Newydd, a datblygodd berthnasau gwaith gyda Phŵer Niwclear Horizon a Lockheed Martin i ddatblygu hyfforddiant; ac ymhlith llwyddiannau ei fyfyrwyr gwelwyd cynrychiolwyr o'r Grŵp ym mhencampwriaeth fyd-eang Sgiliau'r Byd yn São Paulo, Brasil.

Yn 2014-15, cafodd Coleg Cambria ddyfarniad 'rhagorol' gan arolygwyr Estyn yn seiliedig ar gyfraddau llwyddiant ar gyfer cyrsiau sylweddol a defnyddio technoleg i gefnogi dysgu ac mae amrywiaeth y partneriaethau a ddefnyddir i gefnogi'r coleg yn helaeth; mae'r coleg yn cynnal ac yn datblygu cysylltiadau agos â chyflogwyr - yn arbennig yn Ardal Fenter Glannau Dyfrdwy; ac ymhlith llwyddiant ei fyfyrwyr bydd pum myfyriwr yn rhan o garfan y DU ar gyfer rownd derfynol Sgiliau'r Byd 2017 yn Abu Dhabi.

Cafwyd gostyngiad o 19,000 yn nifer y myfyrwyr a gofrestrodd mewn SABau ledled Cymru rhwng 2013-14 a 2014-15. Cafwyd gostyngiad o 3,235 yn nifer y myfyrwyr a gofrestrodd yn GLLM yn ystod y cyfnod hwn, a gostyngiad o 1,035 yng Ngholeg Cambria.

Er bod y niferoedd uchod o ddysgwyr a nodwyd ym meysydd gweithgynhyrchu, adeiladu a gofal yn adlewyrchu astudiaethau ar rai o brif sectorau twf economaidd y rhanbarth, mae nifer fawr o fyfyrwyr ym maes addysg bellach yng Ngogledd Cymru yn parhau i ddilyn cyrsiau manwerthu (9,505 o ddysgwyr), gweinyddu busnes a'r gyfraith (9,850) a'r celfyddydau, y cyfryngau a chyhoeddi (5,345).

86%

YW'R GYFRADD LLWYDDIANT AR
GYFER MYFYRWYR GLLM A CHOLEG
CAMBRIA YM MAES ADEILADU
- UWCH NA'R CYFARTALEDD
CENEDLAETHOL SEF 82%

84%

YW'R GYFRADD LLWYDDIANT AR
GYFER MYFYRWYR CAMBRIA YM MAES
PEIRIANNeg A GWEITHGYNHYRCHU
- UWCH NA'R CYFARTALEDD
CENEDLAETHOL SEF 79%

91%

YW'R GYFRADD LLWYDDIANT
AR GYFER MYFYRWYR GLLM YM
MAES IEITHOEDD A DIWYLLIANT
- UWCH NA'R CYFARTALEDD
CENEDLAETHOL SEF 88%

Mae cyfuniad yr arbenigedd yn y sectorau twf a thraddodiadol yn golygu bod SABau yng Ngogledd Cymru ar flaen y gad ledled Cymru o safbwynt dysgu mewn sawl pwnc. Ymhlith yr enghreifftiau mae 37.87% o'r holl ddysgwyr AB yng Nghymru sy'n astudio Peirianeg a Gweithgynhyrchu, yn gwneud hynny yng Ngogledd Cymru; mae 38% o'r holl ddysgwyr yng Nghymru yn astudio Amaethyddiaeth a Gofal Anifeiliaid yma; 37.64% ar gyfer Manwerthu a Menter Fasnachol a 46.63% ar gyfer Addysg a Hyfforddiant.

Bydd yn fwyfwy o her i'r ddau goleg Addysg Bellach yn y rhanbarth ddenu rhagor o fyfyrwyr i ymgymryd â'u cyrsiau wedi'u sefydlu sy'n ymwneud ag adeiladu a pheirianeg er mwyn cael cyfleoedd yn y dyfodol. Mae hyn o ganlyniad i fyfyrwyr a'u rhieni sy'n gyndyn o symud ymlaen nes eu bod yn gweld cadarnhad y bydd cyfleoedd o brosiectau arfaethedig fel Wylfa Newydd yn cael eu gwireddu.

Er bod gan y sector AB berthnasau gwaith cadarnhaol â deiliaid prosiectau allweddol, gall rhagor o oedi o ran cyhoeddi a rhannu gofynion sgiliau a disgwyliadau swyddi gan ein prif brosiectau seilwaith a thrawsfurfio yn y rhanbarth effeithio'n andwyol ar y sector adeiladu yng Ngogledd Cymru mewn perthynas â'i gapasiti sgiliau a'i allu cystadleuol i ymateb yn effeithiol.

Heb ofynion clir gan ddatblygwyr o ran amser a nifer y swyddi a sgiliau erbyn diwedd 2016, bydd yn fwyfwy anodd cynllunio cwricwlwm yn effeithiol sy'n hyrwyddo datblygiad sgiliau a chyfleoedd yn y sector yn seiliedig ar lwybrau tryloyw at yrfaedd, yn arbennig ar ôl gweld gostyngiad yng nghyfanswm y myfyrwyr ledled Gogledd Cymru sy'n cofrestru ar gyfer cyrsiau yn ymwneud ag adeiladu.

Yn 2014/15, roedd 3,065 o weithgareddau dysgu yn ymwneud ag adeiladu ac eiddo (amgylchedd adeiledig) mewn addysg bellach yng Ngogledd Cymru. Roedd y rhan fwyaf, 1,080, ar lefel 2 y Fframwaith Cymwysterau Cenedlaethol; roedd llai na 5 ar lefel mynediad; 940 ar lefel 1; 525 ar lefel 3 a 10 ar lefel 4. Mae hyn wedi gostwng o 4,150 yn 2013/14, lle'r oedd 1,430 ar lefel 1, 1,570 ar lefel 2, 715 ar lefel 3 a 45 ar lefel 4. Yn 2012/13, roedd 4,955 o weithgareddau.

Mae profiad diweddar yn seiliedig ar fodel Carchar Gogledd Cymru yn Wrecsam o bartneriaid AB yn gweithio gyda'r datblygwyr ac isgontractwyr drwy Academi Dysgu ac Uchelgais BUEGC ar y safle wedi bod yn amhrisiadwy - gan roi profiad i fyfyrwyr a darlithwyr o'r safle adeiladu mwyaf yng Nghymru a mynediad uniongyrchol a raglennir i'r safle hwnnw. Mae'r amlygiad ychwanegol i arferion rheoli prosiect ac adeiladu modern wedi cyfrannu'n gadarnhaol at eu sgiliau technegol ac ymarferol cyn dyfarnu cymhwyster sy'n eu helpu i symud ymlaen yn uniongyrchol at brentisiaethau neu swyddi. Mae'r gwaith a wnaed ar y cyd rhwng partneriaid BUEGC a chontractwyr y prosiect, Lend Lease, wedi cael ei gydnabod gan Wobr Rhagoriaeth Adeiladu genedlaethol am 'Arweinyddiaeth a Datblygu Pobl'.

Bydd datblygiadau pellach yn cynnwys y Ganolfan Sgiliau a Thechnoleg Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy, a gwaith ehangu'r Ganolfan Ynni yn Llangefni yn gwella ymhellach y ddarpariaeth AB bwrpasol yn unol â'n prif sectorau economaidd rhanbarthol. Mae angen buddsoddi mewn cyfleusterau ac adnoddau rhanbarthol blaenllaw newydd yng Ngogledd Cymru er mwyn llwyddo i ddenu, datblygu a chadw'r dalent a'r sgiliau sydd eu hangen i ateb y galw am gyflenwad gan brosiectau trawsfurfio a chyflogwyr yn y cadwynau cyflenwi cysylltiedig. Bydd hyn yn arwain hefyd at y canlyniad cynaliadwy tymor hwy o gael gweithlu medrus mewn hybiau rhagoriaeth cydnabyddedig a fydd yn hyrwyddo ac yn tyfu ein heconomi.

Bagloriaeth newydd Cymru i alluogi dysgwyr i ddatblygu a dangos medrusrwydd mewn sgiliau hanfodol a chyflogadwyedd

Bydd Gogledd Cymru yn rhan o Raglen Sbarduno Entrepreneuriaeth Rhanbarthol (REAP) MIT sy'n rhoi entrepreneuriaeth wrth wraidd y sbardun i greu swyddi a hybu economi Cymru

Mae gwahanol gynigion ar gael yn genedlaethol ac yn rhanbarthol i helpu pobl ifanc, ac yn arbennig y rhai sy'n wynebu'r risg o bellhau oddi wrth y cyflenwad llafur yn y blynyddoedd i ddod.

Yng Ngogledd Cymru, drwy gydweithio'n rhanbarthol o fewn y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol, rydym wedi gweld un dull rhanbarthol o ddatblygu prosiectau sy'n canolbwyntio ar sgiliau priodol ar gyfer pobl ifanc fel "TRAC 11-24" ac "AD-TRAC" sy'n canolbwyntio ar bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed. Mae'r ddau brosiect hyn yn disodli nifer o brosiectau lleol yn y rhanbarth a oedd ar wasgar mewn ardaloedd daearyddol bach nad oeddent yn rhannu adnoddau a gwybodaeth er budd y cleientiaid.

Mae cyflogwyr yn gwerthfawrogi fwyfwy pan fydd gan bobl ifanc sy'n newydd i'r farchnad lafur y 'sgiliau meddal' priodol, er nad yw pob cyflogwr yn buddsoddi yn y gefnogaeth sydd ei hangen i hyrwyddo a chyflenwi'r rhain.

86%

**86% O AELODAU'R
FFEDERASIWN BUSNESAU
BACH WEDI NODI
PWYSIGRWYDD PROFIAD
GWAITH WRTH WNEUD
PENDERFYNIADAU
RECIWTIO**

Mae'r cyflogwyr a gynrychiolir yng Ngogledd Cymru gan y Ffederasiwn Busnesau Bach a Chyngor Busnes Gogledd Cymru oll yn gytûn bod cyngor gyrfa annibynnol ac o safon yn hollbwysig, yn enwedig gan fod mwy o bobl yn dilyn llwybrau galwedigaethol.

Mae cyflogwyr o'r farn y dylai ysgolion hyrwyddo llwybrau galwedigaethol yn well, fel prentisiaethau a swyddi dan hyfforddiant, ochr yn ochr ag astudiaethau academiaidd. Dylai hyn ddigwydd cyn bod y disgyblion yn 16 oed er mwyn iddyn nhw a'u rhieni gael amser i ystyried y peth yn briodol.

Yn sgil newidiadau yn genedlaethol i gylch gwaith Gyrfa Cymru, gwelwyd newidiadau amlwg i'r gwasanaeth a gaiff ei gynnig a'i ddarparu yng Ngogledd Cymru. Dylem achub ar y cyfle yn awr yng Ngogledd Cymru i weithio gyda Gyrfa Cymru o fewn eu cylch gwaith newydd, ochr yn ochr â phartneriaid eraill i ysbrydoli ein cyflenwad llafur yn y dyfodol, a datblygu dull rhanbarthol o roi gwybodaeth, cyngor ac arweiniad ar yrfaoedd gan amrywiaeth o bartneriaid a rhanddeiliaid gwahanol, yn cynnwys darparwyr hyfforddiant galwedigaethol. Gan fanteisio ar brofiad blaenorol cydweithwyr Gyrfa Cymru a gaiff eu cyflogi yng Ngogledd Cymru o hyd, gallant weithio gyda phartneriaid y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yn y rhanbarth i lywio'r gwaith o ddarparu "Pecyn Cymorth Sgiliau Cyflogadwyedd ar gyfer Gogledd Cymru" a dull rhanbarthol o gefnogi llwybrau at gyfleoedd swyddi a gyrfaedd cysylltiedig â STEM.

Bydd y cymorth a roddir i athrawon a thiwtoriaid o ran codi ymwybyddiaeth o gyfleoedd economaidd rhanbarthol a'u cysylltiadau â'r cwrwclwm yn allweddol i godi ymwybyddiaeth ac addysgu pobl ifanc. Mae llawer o gyflogwyr yn nodi bod diffyg ymwybyddiaeth neu ddealltwriaeth athrawon o'r byd busnes yn her i'w recriwtio yn y dyfodol, ac yn rhanbarthol mae angen i ni gefnogi cyflogwyr ac athrawon i gydweithio'n agosach drwy raglen strwythuredig o weithgareddau a gwella sgiliau.

Mae angen buddsoddi ymhellach mewn cyngor ac arweiniad ar yrfaoedd yng Ngogledd Cymru er mwyn cefnogi darpariaeth Gyrfa Cymru ymhellach, ynghyd â chynigion pwrpasol gan ddarparwyr addysg i helpu i sicrhau cysondeb rhanbarthol. Mae angen ystyried y posibilrwydd o ddatblygu cyfleuster cyngor gyrfa trawsffiniol hefyd i sicrhau mwy o gysondeb ac i sicrhau bod ein cyflenwad sgiliau yn ddigon hyblyg i ateb y galw.

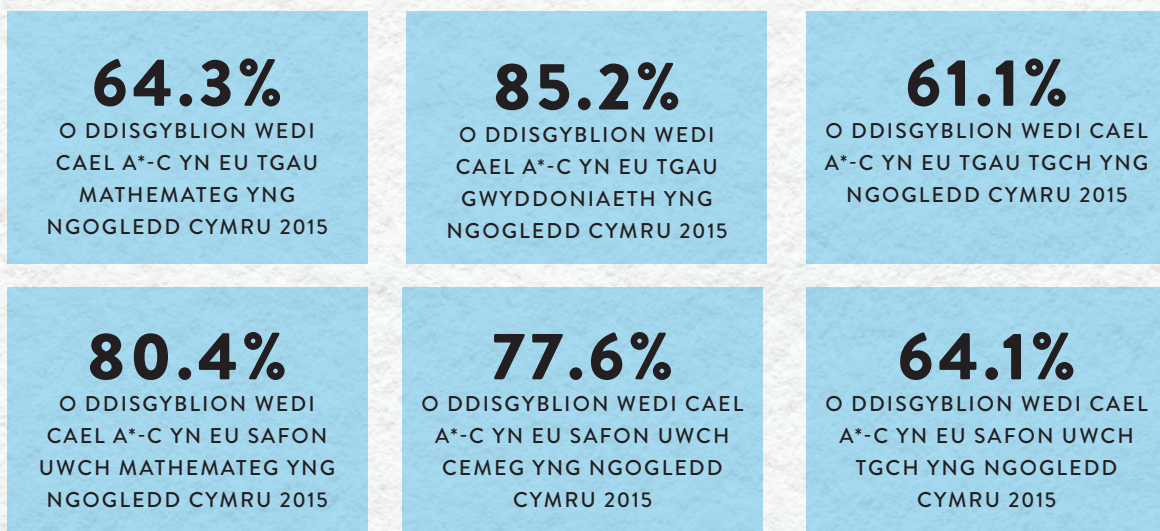

Mae cyflenwad marchnad lafur yn y dyfodol sydd â mwy o brofiad yn y gweithle ac amrywiaeth eang o sgiliau mwy 'meddal' yn ogystal â chymwysterau eisoes wedi'i nodi yn y Cynllun hwn.

Yr her ychwanegol i'r rhanbarth yw hyrwyddo'r cynnydd yn nifer y bobl sy'n astudio pynciau STEM i ddiwallu anghenion y sectorau allweddol fel Ynni, Gweithgynhyrchu ac Adeiladu, yn ogystal â'r cymwyseddau STEM sy'n fwyfwy gofynnol yn ein sectorau twf fel Iechyd a Gofal Cymdeithasol, Creadigol a Digidol, Bwyd a Diod yn ogystal ag elfennau sydd ar gynydd yn y diwydiant Twristiaeth.

Dangosodd gwaith ymchwil blaenorol a gomisiynwyd gan y Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yn BUEGC ar weithgareddau STEM mewn ysgolion ledled Gogledd Cymru ddiffyg cydlynw a phrinder darpariaeth, yn arbennig ar lefel sylfaenol. Er mwyn ymdrin â STEM yn gadarn a thryloyw mewn modd sy'n dilyn hynt y myfyrwyr, sydd hefyd yn mynd i'r afael ag anghydraddoldeb o ran y rhywiau o fewn pynciau STEM yn nes ymlaen, mae angen ymagwedd ranbarthol sy'n ystyrlon ac yn gynaliadwy, wedi'i chydlynw gan ddefnyddio'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol a swyddog STEM penodedig.

CYRHAEDDIAD RHANBARTHOL PYNCAU STEM

Fel rhan o'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid (YEPF), roedd yn ofynnol i bob awdurdod lleol yng Nghymru lunio map sylfaenol o ddarpariaeth ar gyfer pobl ifanc rhwng 16 a 24 oed sy'n wynebu'r risg o ymddieithrio rhag addysg, cyflogaeth a hyfforddiant; a defnyddiwyd y wybodaeth hon wedyn i lywio'r Warrant Ieuencid.

Yng Ngogledd Cymru, mae'r Cydlynwyr Ymgysylltu a Datblygu (EPC) wedi gweithio gyda chefnogaeth gan Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol y BUEGC i gynnal dadansoddiad pellach o'r ddarpariaeth i ddeall y ddarpariaeth a gynigir i gefnogi ein cyflenwad o weithwyr yn y dyfodol nad ydynt ar y llwybrau traddodiadol at waith a hyfforddiant pellach ar hyn o bryd. Yn ôl y casgliadau cychwynnol sy'n deillio o'r gwaith hwn, mae angen i ni gael dull cyson ledled Gogledd Cymru, ac mae angen rhoi mwy o lais i'r person ifanc. Mae yna botensial i ddefnyddio wythnos Prentisiaeth Genedlaethol fel cyfle allweddol i amlygu'r ffaith bod angen cymorth pellach ar gyfer pobl ifanc rhwng 16 a 24 oed sy'n wynebu'r risg o ymddieithrio rhag ein marchnad lafur yn y dyfodol.

Mae dadansoddiadau pellach yn awgrymu bod swyddi a hyfforddiant ar gyfer ein cyflenwad llafur yn y dyfodol o fewn y garfan hon o bobl ifanc rhwng 16 a 24 oed sy'n wynebu'r risg o ddod yn "NEET" yn cael eu cynnig yn bennaf o fewn y diwydiannau creadigol, arlwyio a lletygarwch, adeiladu a ffermio. Fodd bynnag, er bod dyblygu eang wedi bod yn y gorffennol o fewn gwasanaethau a oedd yn darparu canlyniadau mwy 'meddal' i bobl ifanc nad oeddent yn gweithio neu nad oeddent yn barod i weithio, mae prosiectau rhanbarthol a ariennir gan yr UE bellach ar waith yn cynnwys AD-TRAC ac OPUS sydd ar hyn o bryd ar y cam cynllunio busnes terfynol. Byddant yn nodi gwasanaethau ymyrraeth gynnar priodol, ac yn gweithio tuag at gau'r bylchau mewn darpariaeth a chefnogaeth i bobl y mae angen mwy o help arnynt i ddelio â phroblemau iechyd meddwl, a rhwystrau cymhleth i gael swydd.

Mae angen dull mwy cyson yn y rhanbarth er mwyn cefnogi pobl ifanc sy'n wynebu'r risg o ymddieithrio rhag addysg, cyflogaeth a hyfforddiant. Mae angen i lais y person ifanc gael mwy o sylw wrth ystyried sut y dylem gefnogi a chysoni gwaith 14-19, EPCs, ACL a phrosiectau lleol eraill wrth gefnogi pobl ifanc 16-24 oed agored i niwed ledled Gogledd Cymru

Gan gydnabod bod blaenoriaethau prentisiaid newydd wedi cael eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar gyfer pobl ifanc rhwng 16 a 19 oed a dros 20 oed, lle nad oes cyfyngiad ar gyfnod cyflogi prentisiaid uwch, gwelwyd cyfanswm y prentisiaid yn gostwng yn 2014-15 ledled Gogledd Cymru o gymharu â'r flwyddyn flaenorol, o ganlyniad i gyfyngiadau oedran. Er i'r garfan rhwng 16 a 19 oed ostwng, gellid dweud bod hyn yn rhannol oherwydd canran uchel o bobl ifanc yn aros mewn addysg yn 16 oed, yn arbennig yng ngogledd orllewin Cymru, ac felly bydd y galw am brentisiaid yn tueddu i ddenu dysgwyr dros 18/19 oed.

5,565

O FERCHED YN BRENTISIAID
YNG NGOGLEDD CYMRU YN
2014-15 O GYM HARU Â 6,710
YN 2013-14

4,190

O DDYNION YN BRENTISIAID
YNG NGOGLEDD CYMRU YN
2014-15 O GYM HARU Â 4,795
YN 2013-14

9,755

OEDD CYFANSWM
Y PRENTISIAID YNG
NGOGLEDD CYMRU YN
2014-15 O GYM HARU AG
11,460 YN 2013-14

Yn ystod 2014-15, cafwyd cynnydd yn nifer y bobl rhwng 20 a 24 oed yn ymgymryd â phrentisiaethau - o 2,800 yn 2013-14 i 2,955 yn 2014-15. Mae'r duedd hon yn adlewyrchu ymrwymiad diweddar Llywodraeth Cymru i gynyddu nifer y prentisiaethau ar gyfer pob oed, gyda chyflogwyr a darparwyr yng Ngogledd Cymru eisoes yn gweithio ar y cyd tuag at gyflawni'r ymrwymiad hwn.

Er bod arian yn cael ei flaenoriaethu ar gyfer prentisiaethau i bobl rhwng 16 a 24 oed, ni chafwyd cynnydd sylweddol yn nifer y prentisiaethau yn y grwpiau oedran hynny yn ystod y tair blynedd flaenorol. Gellir gweld manylion a dadansoddiad pellach yn Atodiad 1 i'r Cynllun.

**DYLAI YSGOLION WNEUD
MWY I HYRWYDDO A DEALL
GWERTH PRENTISIAETHAU
I DDISGYBLION A'U RHINI**

**MAE ANGEN HYRWYDDO
CYNLLUNIAU PRENTISIAETH
I RADDEDIGION YN WELL
I GYD-FYND Â'N PRIF
FEYSYDD BLAENORIAETH
RHANBARTHOL**

**MAE PRENTISIAETHAU
LEFEL UWCH YN PARHAU I
GYNYDDU YNG NGOGLEDD
CYMRU RHWNG 2013-14 A
2014-15**

Ni ddylid tanbrisio pwysigrwydd prentisiaethau Uwch ar gyfer sectorau fel adeiladu yn ogystal â gweithgynhyrchu, er mwyn i ni ddatblygu cwrwclwm sy'n diwallu anghenion rhanbarthol a dyheadau economaidd, gan gynnig y cyfle i weithwyr presennol, yn arbennig, ddatblygu'r sgiliau ychwanegol sydd eu hangen arnynt yn y gweithle ymhellach.

Mae llawer o'n cyflogwyr mwy o faint yn y rhanbarth yn cynnig rhaglenni prentisiaeth, gyda chynlluniau blaenllaw yn cael eu cynnig gan gwmnïau, fel Airbus yn cynnig 75 prentisiaeth bosib yn ymwneud ag awyrennau a 30 o brentisiaethau israddedig, o fis Medi 2016 ymlaen, yn ogystal â chyfleoedd graddedig mynediad uniongyrchol. Mae Lend Lease sy'n gyfrifol am adeiladu prosiect Carchar Gogledd Cymru (Carchar Berwyn) wedi ymrwymo i greu 100 o brentisiaethau erbyn i'r prosiect gael ei gyflawni yn ystod hydref 2017; dengys y ffigurau presennol fod bron 50 o brentisiaethau wedi cael eu creu hyd yn hyn.

Mae cwmnïau eraill yn cynnwys TATA Steel yn Shotton, sef un o'r gweithfeydd dur mwyaf proffidiol yn y DU, yn parhau i hyrwyddo a datblygu cyfleoedd prentisiaeth, a chynigiwyd 8 prentisiaeth benodol ym maes peirianeg yn 2016. Mae cwmnïau adeiladu fel Jones Brothers yn parhau i hyrwyddo ac annog prentisiaethau ym maes adeiladu cyffredinol a gweithredu peiriannau ac offer yn eu canolfan hyfforddiant achrededig yng Ngogledd Cymru.

Mae cwmnïau llai o faint yn y gadwyn gyflenwi yn y rhanbarth yn parhau i gefnogi'r cyfle i hyrwyddo prentisiaethau. Fodd bynnag, mae angen ymgysylltu fwyfwy â microfusnesau llai o faint i'w hannog i ystyried manteision cael prentis i gefnogi eu busnes. Mae llawer o'n cwmnïau TGCh a Digidol llai o faint eisoes wedi dechrau elwa o hyn, ac mae hyn yn helpu i ddatblygu'r sector twf hwn ymhellach ar gyfer y rhanbarth.

Os gall ysgolion baratoi pobl ifanc yn well drwy sicrhau bod ganddynt y sgiliau ychwanegol mwy 'meddal' sydd eu hangen arnynt i ddechrau mewn amgylchedd gweithio, fel sgiliau cyflwyno a chyfathrebu, ymhlith pethau eraill, bydd hyn hefyd yn helpu cyflogwyr sy'n gobeithio denu'r ymgeiswyr gorau ar gyfer eu cynlluniau hyfforddi a'u prentisiaethau. Mae cyflogwyr sy'n cynnig prentisiaethau yng Ngogledd Cymru yn parhau i nodi bod diffyg sgiliau mwy 'meddal' ymgeiswyr prentisiaeth a diffyg ymwybyddiaeth o brotocol y gweithle yn dod i'r amlwg yn y cyfweiliad, er gwaethaf eu cymwysterau priodol wrth wneud cais am gynlluniau o'r fath.

Mae darparwyr hyfforddiant preifat hefyd yn gangen darparu gadarn ar gyfer prentisiaethau a chymorth dysgu seiliedig ar waith ledled Gogledd Cymru, gan weithio gyda chyflogwyr ac unigolion i gefnogi datblygiad staff o lefel weithredol i lefel rheoli. Mae llawer o ddarparwyr hyfforddiant preifat yng Ngogledd Cymru yn arbenigo yn ein prif ddiwydiannau a sectorau twf ac economaidd, ac maent yn helpu i fynd i'r afael â materion cadw a pharatoi pobl; ac maent hefyd yn aelodau ar y cyd o Ffederasiwn Hyfforddiant Cenedlaethol Cymru sef y corff sy'n cynrychioli'r holl sefydliadau neu unigolion hynny sy'n gysylltiedig â'r diwydiant hyfforddiant, gan weithio'n agos gyda'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol yng Ngogledd Cymru, darparwyr AB a Llywodraeth Cymru ymhlith rhai eraill.

1,085

O SWYDDI DAN
HYFFORDDIANT YNG
NGOGLEDD CYMRU YN 2014-15
O GYM HARU Â 1,200
YN 2013-14

535

O GYFRANOGWYR AR
RAGLENNI PAROD AT WAITH
YN 2014-15 O GYM HARU Â 370
YN 2013-14

4,705

O GYFRANOGWYR DYSGU
SEILIEDIG AR WAITH YN Y
SECTOR GOFAL YN 2014-15

Mae cefnogi pobl i ddysgu'n barhaus yn y gweithle yn elfen allweddol o gynnal ein mantais gystadleuol fel rhanbarth o ran ein cyflenwad sgiliau a dylid ehangu hyn. Er bod cryn ffocws yn cael ei roi yn aml ar ein sgiliau yn y dyfodol, mae angen i ni hefyd gynnal, datblygu a thyfu ein marchnad lafur bresennol i fynd i'r afael â'r gwaith o gynllunio ar gyfer olyniant, creu cyfleoedd ar gyfer ymgeiswyr newydd, a thwf a datblygiad personol parhaus.

Y pum prif sector a maes gweithgarwch ar hyn o bryd yn 2014-15 yng Ngogledd Cymru ar gyfer darparu gweithgareddau dysgu seiliedig ar waith i unigolion yw:

Mae'r canlynol yn dilyn y meysydd a restrir uchod yn agos: adeiladu, peirianeg, arlwyyo a lletygarwch, iechyd a diogelwch a gwerthiannau manwerthol a marchnata.

Mae dysgu seiliedig ar waith yn dod yn bwysicach byth i helpu i gadw dysgwyr, ond mae'n angenrheidiol yn ôl llawer o gyflogwyr sy'n wynebu problemau o hyd yn sgil y ffaith nad yw eu recriwtiaid newydd yn ddigon 'parod at waith' pan fyddant yn gadael addysg.

Mae bod yn 'barod at waith' yn rhywbeth y mae DWP a Gyrfa Cymru ymhlith eraill, yn cynnwys y Trydydd Sector, yn ymdrechu i fynd i'r afael ag ef, yn ogystal â rhwystrau eraill i waith ar gyfer ein cyflenwad llafur sy'n gysylltiedig â meysydd penodol fel sgiliau digidol, hygyrchedd trafnidiaeth ac mewn rhai achosion, iaith. Mae'r Trydydd Sector yn arbennig yn gwerthfawrogi cymorth a rhyngweithio wyneb yn wyneb lle y bo'n bosib, i fynd i'r afael yn uniongyrchol â chapasiti personol a phroblemau yn ymwneud â sgiliau, ac er mwyn deall hyn yn llygad y ffynnon, mae angen i'r cleient fynd i'r afael â hyn a gwella ei sgiliau i ddiwallu anghenion y cyflogwr ac ateb y galw fel y bo angen.

CANLYNIAD I'R ECONOMI	MESUR RHANBARTHOL	FFYNHONNELL	2014	2015
Cefnogi pobl	Nifer hawlwyr JSA	DWP/NWEO		
	Nifer hawlwyr JSA oed 17-24	DWP/NWEO		
	Nifer hawlwyr JSA yn hawlio dros 12 mis	DWP/NWEO		
	% poblogaeth oed gweithio sy'n gyflogeidion	ONS/NWEO		
	% poblogaeth oed gweithio sy'n hunangyflogedig	ONS/NWEO		
	% poblogaeth oed gweithio sy'n anweithgar economaidd ond eisiau gweithio	ONS/NWEO		
Cefnogi'r economi	Nifer o gartrefi di-waith	WG/StatsWales		
	Nifer o gartrefi di-waith gyda plant	WG/StatsWales		
	Nifer o fusnesai Newydd wedi eu creu yng Ngogledd Cymru	WG/StatsWales		
	Nifer o fusnesai wedi cau yng Ngogledd Cymru	WG/StatsWales		
	Nifer o bobl mewn gwaith llawn amser	WG/StatsWales		
	Nifer o ragelnni seiliedig ar waith	WG/StatsWales/NWEO		
	Nifer o Brentisiaethau Lefel Uwch (Lefel 4+)	WG/StatsWales/NWEO		
	Nifer o Brentisiaethau (Lefel 3)	WG/StatsWales/NWEO		
	Nifer o Brentisiaethau Lefel Sylfaen (Lefel 2)	WG/StatsWales/NWEO		
	% o fusnesai lleol yn cyflogi 20 neu fwy o bobl	ONS/NWEO		
Cefnogi'r Rhanbarth	Nifer o ymholiadau busnes newydd yn y rhanbarth	NWEAB		
	Nifer o fuddsoddiadau busnes newydd yn y rhanbarth	NWEAB		
	Nifer o fyfyrwyr yn astudio pynciau yn seiliedig ar flaenoriaethau'r rhanbarth (AB)	WG/LLWR		
	Nifer o fyfyrwyr yn astudio pynciau yn seiliedig ar flaenoriaethau'r rhanbarth (AU)	HESA		
	% poblogaeth oed gweithio gyda NVQ 4+ neu gyfateb	ONS/NWEO		
	% poblogaeth oed gweithio heb unrhyw gymwysterau	ONS/NWEO		
	Cyfartaledd cyflog blwyddyn	ONS/NWEO		
	Cyfartaledd tal yr awr	ONS/NWEO		

DWP - Department for Work & Pensions / NWEO - North Wales Economic Observatory / ONS - Office for National Statistics / WG - Welsh Government / LLWR - Lifelong Learning Wales Record / HESA - Higher Education Statistics Agency / NWEAB - North Wales Economic Ambition Board

CYF.	ARGYMHELLION	PROSES	TARGED CWBLHAU	PROSES
1.	Gweithio gyda chyflogwyr, datblygwyr a darparwyr ategol allweddol ar brosiectau trawsnewidiol o fewn y sector ynni megis Wylfa Newydd, Orthios, Parc Gwyddoniaeth Menai, ac eraill, i ddarparu'r cyfleusterau ac arbenigedd angenrheidiol i greu dyhead, ac arfogi pobl leol gyda'r wybodaeth, sgiliau a doniau fel y gallant gael gwaith yn y datblygiadau a chyfleoedd sydd i ddod. Bydd y dull hwn yn cefnogi a hyrwyddo gyfaeodd lleol, twf economaidd a chymunedol twf ar gyfer y presennol a chenedlaethau i'r dyfodol.	Datblygiadau pellach ar gampws GLIM Llangefni fel canolbwynt technoleg newydd ar gyfer y rhanbarth gyda chyfleusterau peirianeg fodern ar gampws sy'n ychwanegu at y datblygiadau diweddar ar y safle - y Canolfan Ynni a Chanolfan Adeiladu ----- Canoli'r ddarpariaeth bresennol o ganolfannau eraill i mewn i'r un canolbwynt rhanbarthol (creu hwb), fydd yn gweld staff presennol yn cael eu trosglwyddo a'u cefnogi gyda datblygiadau sgiliau sector penodol priodol. Recritwio darlithwyr a hyfforddwy'r ychwanegol gyda phrofiad niwclear perthnasol a gwybodaeth, er mwyn diwallu anghenion ac ymateb i dwf - gan gynnwys y Prentisiaid Horizon ----- Mapio pellach i nodi sut, er nad yw datblygiad Hwb yn dod â chyfleoedd gwaith mawr, bydd yn rhagflaenydd o ddatblygiadau sydd, yn ddarostyngedig i benderfyniadau masnachol, a allai arwain at ddatblygiadau cyfalaf ychwanegol a swyddi sgiliau uchel sylweddol i Ogledd Cymru. Parhau i ddatblygu Rhaglen Sgiliau Niwclear ac Ymchwil Prifysgol Bangor i gefnogi llwybrau sgiliau lefel uwch yn weithredol o fewn Gogledd Cymru.	Awst 2018 ----- Medi 2017 ----- Ebril 2017 ----- Parhau	GLLM / NWEAB ----- Prifysgol Bangor
2.	Gweithio gyda chyflogwyr, datblygwyr a darparwyr cefnogi'r sector gweithgynhyrchu, sydd wedi ei nodi fel sector economaidd allweddol ar gyfer Gogledd Cymru, i ehangu ymhellach a chefnogi datblygiad y cyfleusterau angenrheidiol ac arbenigedd i ysbrydoli ac arfogi pobl leol gyda'r wybodaeth, sgiliau a doniau fel y gallwn ddatblygu ein gweithlu ymhellach. Parhau'n gystadleuol fel rhanbarth gyda chlwstwr o sgiliau lefel o uwch mewn rhai lleoliadau, a chefnogi'r arbenigedd allweddol ar draws y rhanbarth a lleoliadau penodol, megis Ardall Fenter Glannau Dyfrdwy ac Ystâd Ddiwydiannol Wrecsam	Cefnogi i gael cymorth ychwanegol a datblygu'r cysyniad yn seiliedig ar angen am Ganolfan Dechnoleg a Sgiliau Gweithgynhyrchu Uwch yng Nglannau Dyfrdwy. Cryfhau a hyrwyddo'r bartneriaeth bresennol rhwng Llywodraeth Cymru a sefydliadau rhanbarthol AU ac AB, a phartneriaid yn y sector preifat i ddarparu cyfleuster ar gyfer Gogledd Cymru yn hyrwyddo ac yn cyflenwi hyfforddiant sgiliau lefel uwch a chefnogi technoleg uwch. Datblygu a gweithredu i gynnal a thyfu'r sector allweddol pellach ar gyfer yr economi ranbarthol a chenedlaethol. Gall datblygu'r ganolfan o ragoriaeth hon gryfhau ymhellach y cysylltiadau rhwng busnesau o fewn y sector eang, a darparwyr addysg ar draws y rhanbarth, er mwyn helpu datblygu ymhellach gweithlu sgiliau uwch, ac mae hefyd yn arloesi ac ehangu ein cyflogwyr yn y sector hwn	I'w gadarnhau	Cambria / NWEAB
3.	Datblygu aliniad agosach o'r Cynllun Cyflogaeth Sgiliau a Rhanbarthol gyda chyhoedd cyllunio partneriaid a darparwr rhanbarthol, er mwyn helpu i lywio cwrwiclwm, adnoddau a gweledigaeth.	Ymarfer mapio o linellau amser rhanbarthol ar gyfer partneriaid yn y gwaith o ddatblygu cwrwiclwm; chynllunio busnes ac adnoddau; ac arferion cynllunio cylchol rhanbarthol er mwyn amseru ymyriadau polisi lleol; i nodi amserlenni priodol ar gyfer mewnbwn ar y cyd i ddatblygiad y Cynllun Sgiliau a Cyflogaeth Ranbarthol fydd yn helpu i gyd-lywio cynrychiolaeth sgiliau'r dyfodol o safbwynt cyflogwyr a chyfranogwr.	Ionawr 2017	PSR - pawb

CYF.	ARGYMHELLION	PROSES	TARGED CWBLHAU	PROSES
6.	Gweithio gyda cyflogwyr rhanbarthol a cyrff cynrychioli cyflogwyr i ddatblygu Pecyn Cymorth “Sgiliau Cyflogadwyedd” a fyddai dyfamu yn achrediad ar y cyd ar ran darparwyr addysg ranbarthol. Bydd cwblhau’r pecyn cymorth llwyddiannus gan y cyfranogwyr yn eu cynorthwyo i drosglwyddo i’r farchnad lafur a chwrdd â gofynion cyflogwyr y dyfodol o fewn ein a sectorau twf allweddol	Gweithio gyda darparwyr a busnesau presennol sy’n eirolwyr brwd o sgiliau cyflogadwyedd yn y rhanbarth i fapio a rhoi sylw at y dyblygu ac anghysondeb o gyflwyno sgiliau cyflogadwyedd. Datblygu dull a sylfaen cyson o ddisgwyliadau rhanbarthol, sydd hefyd yn ychwanegu gwerth a hyrwyddo arbenigedd yn ein sectorau allweddol megis Ynni, Gweithgynhyrchu ac Adeiladu	Ionawr 2017 ----- Ebrill 2017	LIC / BUEGC / PSR ----- BUEGC / PSR
7.	Gweithio gyda phartneriaid i ystyried cynnaladwyedd a pharhad priodol o arolygon farchnad lafur rhanbarthol a chenedlaethol i gasglu safbwyntiau ac anghenion cyflogwyr yn sgil UKCES yn cael eu diddymu i helpu i lywio cynllunio sgiliau yn y dyfodol yng Ngogledd Cymru.	Gweithio gyda Llywodraeth Cymru a’r cyflogwr o gyrrff cynrychiadol i nodi pwrpas unigol a dulliau priodol sy’n hyrwyddo parhad i gasglu barn a gofynion cyflogwyr Gogledd Cymru . ----- Datblygu cynnig ar y cyd rhwng partneriaid y BUEGC a chyflogwyr y sector preifat a’r cyrff cynrychioliadol, i geisio cytundeb a chefnogaeth ariannol ar gyfer y gwaith hwn gan ariannu priodol.	Ebrill 2017	PSR - pawb
8.	Dod i ddeall effaith a pherthnasedd y themâu trawsbynciol mewn perthynas â’r iaith Gymraeg a’i berthnasedd ac effaith ar y sgiliau ehangach ac agenda cyflogaeth yng Ngogledd Cymru.	Hyrwyddo sut mae’r iaith Gymraeg yn ddylanwad allweddol i ddatblygiadau o fewn yr economi ac anghenion cyflogwyr: hyrwyddo buddiannau allweddol, gwerth gweithlu dwyieithog. Integreiddio allbynnau a chamau gweithredu o’r argymhellion presennol yn y Cynllun hwn (Megis ar STEM) i roi cysondeb ac osgoi dyblygu fydd yn hyrwyddo sgiliau iaith perthnasol sydd yn ofynnol o fewn ein heconomi.	Chwefror 2017 ----- Medi 2017 ----- Tachwedd 2016	BUEGC / PSR / MDA / LEP / Gyrfa Cymru
9.	Datblygu manifesto ar gyfer sgiliau gyrfaoedd trawsffiniol fydd yn datblygu asiantaeth gyrfaoedd trawsffiniol i hyrwyddo’r anghenion sgiliau, cyflogaeth ac arbenigedd sy’n mudo rhwng Gogledd Cymru a Gogledd Orllewin Lloegr yn ddyddiol mewn perthynas â’r farchnad lafur a’r rheini sy’n astudio a dysgu.	Adeiladu ar gysylltiadau anffurfiol presennol a rhannu gwybodaeth er mwyn datblygu cyfathrebu a dealltwriaeth y ddwy ochr. Cytuno bod gwerthu’r sgiliau a chyfleoedd cyflogaeth y coridor M56 a A55 yn ehangach (gwerth economaidd cyfunol fel rhanbarth ar hyn o bryd o £35 biliwn). ----- Nodi potensial ar gyfer asiantaeth gyrfaoedd trawsffiniol sy’n defnyddio ac yn ymestyn y gwasanaeth presennol gan Gyrfa Cymru yn y rhanbarth gyda’i gyfar yn Sir Gaer a Cilgwri i hyrwyddo dyheadau a nodwyd yng Nghais Twf y BUEGC ar gyfer Gogledd Cymru, sy’n cynnwys Sir Gaer a Chilgwri (LEP City Deal).	Parhau BUEGC	
10.	Parhau i gynyddu’r cydweithio a rhannu gwybodaeth gyda ffrydiau gwaith eraill o fewn y BUEGC i hyrwyddo ymagwedd gydlynol rhwng sgiliau a chyflogaeth gyda chadwyni cyflenwi, isadeiledd, buddsoddiadau mewnol, a chysylltiadau trawsffiniol y gellir eu hyrwyddo a’u cyfleu i ddarparwyr addysg a myfyrwyr trwy ddull cyfunol unigol	Parhau i nodi a hybu meysydd trawsbynciol o waith a chysylltedd i gefnogi’r agenda economaidd rhanbarthol ehangach, a arweiniodd y BUEGC at y ‘Cais Twf Gogledd Cymru’, sy’n rhoi gwybodaeth allweddol i ddarparwyr addysg a busnesai am y farchnad lafur ar hyn o bryd ac yn y dyfodol ehangach a’r perthnasedd iddynt hwy.	Hydref 2016	PSR - pawb

CYF. ARGYMHELLION	PROSES	TARGED CWBLHAU	PROSES
4.	Angen datblygu dull sylfaenol cyffredin i froceriaeth sgiliau a chyflogaeth. Yna, yn cael ei ychwanegu at gydag anghenion pwrpasol a gofynion yn cael ei arwain gan y contractwr neu berchennog prosiect ar gyfer amryw o brosiectau gweddnewidiol rhanbarthol perthnasol	Rhagfyr 2016 ----- Mai 2017 ----- Tachwedd 2016 -----	BUECC
5.	Datblygu ymagwedd gyflenwol Gogledd Cymru at STEM fydd yn hwyluso cydlynu, cyfathrebu , ysbrydoli a hyrwyddo cyfle cyfartal, wrth adlewyrchu gydag un llais a neges glir a chefnogi anghenion cyflogwyr, dysgwyr , a darparwyr ar bob lefel.	Hydref 2016	PSR - pawb